

Pålægger Ungdomskriminalitets- nævnet straf?

Straffeprocessuelle og menneskeretlige overvejelser i relation til Ungdomskriminalitetsnævnet

AALBORG UNIVERSITET

Kandidatspeciale

Af: Anne Bech-Jensen (20155764) og Caroline Birkmose Sørensen (20154004)

Vejleder: Lene Wachter Lentz

19. maj 2020

Titelblad:

Projektets titel (dansk):

Pålægger Ungdomskriminalitetsnævnet straf?
- Straffeprocessuelle og menneskeretlige overvejelser i relation til Ungdomskriminalitetsnævnet

Projektets titel (engelsk):

Does the Youth Crime Board impose punishment?
- Criminal and human judicial considerations in relation to the Youth Crime Board

Fag:

Straffeprocess og menneskeret

Omfang:

149.408 anslag

Eksamen:

Kandidatspeciale

Vejleder:

Lene Wachter Lentz

Navn og studienummer:

Anne Bech-Jensen - 20155764
Caroline Birkmose Sørensen - 20154004

Afleveringsdato:

19. maj 2020

Indholdsfortegnelse

Abstract	5
1. Indledning	7
2. Afgrænsning af emne og problemformulering	9
3. Metode- og kildeovervejelser	11
3.1. Retsdogmatisk metode og retspolitisk metode	11
3.2. Retskilder	11
3.2.1. UKL	12
3.2.2. Øvrig dansk lovgivning	13
3.2.3. EMRK	13
3.2.4. Litteratur	15
3.2.5. Udfordringer i forhold til litteratur	16
4. Hvad er UKN?	17
4.1. Formålet med nævnets stiftelse	17
4.1.2. Forebyggelse og bekæmpelse af den hårde kerne	17
4.2. Hvornår har nævnet kompetence til at behandle sager?	17
4.2.1. Kriminalitetskravet	17
4.2.2. Alders- og opholdskravet	20
4.3. Henvisning af sagerne til nævnet	21
4.3.1. Børn og unge i alderen 10-14 år	21
4.3.2. Børn og unge i alderen 15 til 17 år	23
4.4. Nævnets sammensætning	24
4.5. Hvilke reaktioner/indsatser kan barnet pålægges ved UKN?	26
4.5.1. Straksreaktioner, jf. § 12	27
4.5.2. Forbedringsforløb, jf. § 13	28
4.6. Juridiske overvejelser ved processen	30
5. EMRK artikel 6 - Straffeprocessuelle og menneskeretlige overvejelser	32
5.1. Anvendelsesområde af EMRK artikel 6	32
5.1.1. Krav at der træffes afgørelse	32
5.1.2. Strafferetlig sag?	33
5.1.3. Delkonklusion – er sagerne omfattet af anvendelsesområdet for EMRK artikel 6?	49
5.2. Udgør UKN en domstol i EMRKs forstand?	49
5.2.1. Begrebet domstol	49
5.3. Generelle rettigheder, jf. EMRK artikel 6, stk. 1	70
5.3.1. Retfærdig og offentlig rettergang	70
5.3.2. Inden for rimelig tid	77
5.3.3. Konklusion – lever UKN op til kravene i EMRK artikel 6, stk. 1	79
5.4. Specielle rettigheder i straffesager	79
5.4.1. Uskyltsformodningen, jf. artikel 6, stk. 2	79
5.4.2. Rettigheder som den anklagede i særdeleshed er berettiget til, jf. EMRK artikel 6, stk. 3	82
5.4.3. Delkonklusion – er de specielle rettigheder sikret i nævnet?	87

6. Konklusion	88
7. Retspolitiske overvejelser	91
<i>Overensstemmelse med EMRK artikel 6</i>	<i>91</i>
<i>Forbedringsforløb sammenholdt med fængselsstraf</i>	<i>91</i>
<i>12-års grænsen</i>	<i>92</i>
<i>Dobbeltstraf vedr. 15-17-årige.....</i>	<i>92</i>
<i>Nedsættelse af den kriminelle lavalder.....</i>	<i>93</i>
8. Litteraturliste.....	95
<i>Lovgivning</i>	<i>95</i>
<i>Lovforarbejder.....</i>	<i>96</i>
<i>Dansk retspraksis</i>	<i>96</i>
<i>EMD praksis</i>	<i>96</i>
<i>Litteratur (bøger):</i>	<i>99</i>
<i>Internetsider:</i>	<i>100</i>
<i>Øvrige kilder.....</i>	<i>102</i>
<i>Bilag:</i>	<i>103</i>

Abstract

This thesis concerns some of the criminal procedural considerations that have arisen in connection to the establishment of the Youth Crime Board (hereafter the Board). Based on these considerations, this study aims to examine whether the Board imposes punishment in its decisions. It will be assessed, whether a case at the Board is within the scope of the European Convention on Human Rights (hereafter the Convention), and if applicable, whether the Board is to fulfil the legal guarantees provided in article 6 of the Convention.

Since the Board came into force January 2019, its legal guarantees concerning especially children aged 10 to 14 years have raised legal concerns. Thus, the scope of this project is limited to cases ranging within this age group.

By analysing case law of the European Court of Human Rights and other aspects which highlight the process as being criminal, the authors conclude that there is an overweight of evidence showcasing that the Board does indeed impose punishment. The preliminary examination shows that although the Board does not constitute a tribunal in the Danish legal system, it may well constitute a tribunal within the framework of the European Convention. Reason being that the Board has jurisdiction to make decisions within a limited scope of dispute and most decisions have full right of appeal.

As the cases fall within the scope of article 6, the Board must comply with several general and specific legal guarantees. Especially the requirement of independence and impartiality is subject to a closer examination as the composition of the Board has received much criticism. First, the members of police are appointed by Rigspolitiet, a body under the executive power, which seems to contradict with the principle of separations of powers. Second, the dual role of the police is the main problem given the fact that the police are responsible for both investigating the cases, referring them to the Board, as well as assisting in the decision-making process of the Board. Third, it is emphasised that the roles of prosecutors and judges might affect the appearance of the Board towards not being an independent and impartial tribunal.

Forth, the law stipulates that a child can be charged with punishment without any assessment of evidence or the option of defence, contrary to the requirement of a fair trial and the rule of presumption of innocence in article 6 (2). Thus, the Board makes its decision based on suspicion and not based on evidence proving or disproving the child's guilt. The Danish National Defence Lawyers Association has criticised the establishment of the Board. The Association argues that establishment has resulted in children aged 10 to 14 years old being prosecuted similar to those aged 15 to 17 years old despite being underaged and the law stating minors should be dealt with differently.

Based on the examination of the Board, the authors are not able to ascertain anything definitive. However, based on the composition of the Board and the character of its' decisions, the authors would argue, that children should have the same access to legal guarantees as in criminal cases. Firstly, it is the criminal act which causes the child to be charged with a decision by the Board. Secondly, the rule of presumption of innocence seems to be disregarded, and access to a defence lawyer instead of legal aid is neither considered.

Therefore, the authors are of the opinion that the Board does not comply with the guarantees in article 6 of the Convention.

1. Indledning

Ungdomskriminalitetsnævnet (herefter UKN eller nævnet) blev indført ved lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (herefter UKL). Loven trådte i kraft den 1. januar 2019¹ efter at den tidligere regering,² Socialdemokratiet og Dansk Folkeparti i oktober 2017 havde udarbejdet et udspil til en politisk aftale om en reform vedrørende indsatsen mod ungdomskriminalitet, *"Alle handlinger har konsekvenser"*.³

Formålet med loven er beskrevet i UKL § 1, hvoraf det fremgår, at UKN skal *"fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år"*. Dette uddybes nærmere i lovens forarbejder, hvori lovgiver indledningsvist fremhæver, at loven indføres i en tid med faldende ungdomskriminalitet i Danmark.⁴ I forlængelse heraf påpeges det, at det primære formål med etableringen af UKN dermed ikke har været at bekæmpe antallet af sager om ungdomskriminalitet.⁵ Formålet har derimod været at sikre, at børn og unge fremadrettet undgår at komme ind i et kriminelt miljø tidligt i livet, da det efter lovgivers opfattelse kan ende med *"omfattende og alvorlig kriminalitet"*.⁶ Hensigten har således været at forebygge, at børn og unge bliver en del af den *"hårde kerne"* i samfundet.⁷

Lovgiver begrundede nødvendigheden af etableringen af UKN med, at det eksisterende system manglede en *"fælles retning og konsekvens"*.⁸ Årsagen hertil var, at hverken det sociale eller det retlige system evnede at gribe tilstrækkeligt ind over for barnet eller den unge, inden de var på vej ud i en kriminel løbebane.⁹ Endvidere fremhæves det, at børn og unge skal opleve, at kriminalitet har en *"mærkbar og hurtig konsekvens, og at børn og unge bliver stillet til ansvar, når de begår kriminalitet"*.¹⁰ Dog fremgår det samtidig også, at *"der ikke er tale om en strafferetlig proces"*,

¹ Jf. UKL § 60

² Venstre, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti

³ L 84: Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (herefter forarbejder til UKL), s. 12, almindelige bemærkninger, pkt. 1., spalte 2

⁴ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 1

⁵ Ibid

⁶ Ibid

⁷ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.1., s. 26, spalte 1

⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 1

⁹ Ibid

¹⁰ Forarbejder til UKK, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 2

og at UKN ikke har kompetence til at *"idømme barnet eller den unge sanktioner"*.¹¹ Ordlyden af forarbejderne forekommer dermed tvetydigt i forhold til, om UKN har et socialretligt eller strafretligt sigte.¹² Barnet eller den unge skal mærke en konsekvens af den begåede kriminalitet,¹³ men nævnet skal ikke kunne *"idømme barnet eller den unge sanktioner"*, ligesom *"der ikke er tale om en strafferetlig proces"*.¹⁴

Tvetydigheden omkring UKNs rolle har bidraget til, at der er uenighed om, hvordan selve processen skal opfattes.¹⁵ Relevante organisationer, herunder eksempelvis Institut for Menneskerettigheder (herefter IFM), Landsforeningen af Forsvarsadvokater (herefter LFFA) samt Justitia - Danmarks Uafhængige Juridiske tænketank (herefter Justitia), stiller sig kritiske overfor nævnets indførelse, da de i deres høringssvar fremhæver, at der er momenter ved selve processen, der kan indikere, at nævnet pålægger straf.¹⁶ Flere partier har endvidere givet udtryk for, at indførelsen af nævnet bidrager til, at der skal pålægges en reaktion som følge af den påståede kriminalitet.¹⁷

Ovennævnte belyser, at der i høj grad var og fortsat er uenighed om, hvordan nævnets reaktionsmuligheder, skal opfattes, herunder om de skal anses for at udgøre straf, eller om de i højere grad skal anses for at være sociale reaktioner i barnets interesse. Ovennævnte belyser endvidere, at der er uenighed om, hvorvidt processen i nævnet er socialretlig, herunder om den har et *"socialpædagogisk sigte"* som lovgiver fremhæver i forarbejderne,¹⁸ eller om den skal anses for at være strafretlig.¹⁹

Ud fra et juridisk synspunkt er det derfor relevant at undersøge, om nævnet pålægger straf, og hvilken betydning det i givet fald har set ud fra et straffeprocessuelt og menneskeretligt perspektiv.

¹¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7., s. 35, spalte 1

¹² Høringssvar (2) til L 84: Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (herefter høringssvar 2, IFM, s. 14-23, LFFA, s. 52-54 og Justitia, s. 34-38)

¹³ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 2

¹⁴ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7, s. 35, spalte 1

¹⁵ Se Høringssvar 2, IFM, s. 14-23, LFFA, s. 52-54 og Justitia, s. 34-38

¹⁶ Høringssvar 2, IFM, s. 14-23, LFFA, s. 52-54 og Justitia, s. 34-38

¹⁷ Se fx 1. behandling af L 84: Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (herefter 1. behandling i Folketinget), Trine Torp (SF), s. 42, spalte 1

¹⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.1., s. 52, spalte 2

¹⁹ Høringssvar 2, IFM, s. 14-23, LFFA, s. 52-54 og Justitia, s. 34-38

2. Afgrænsning af emne og problemformulering

Vedtagelsen af UKL og indførelsen af UKN har bidraget til stor debat og megen kritik i flere henseender.²⁰ Dette har resulteret i, at der er flere forskellige problemstillinger, der kunne være relevante at undersøge.

I loven er UKN tillagt kompetence til at træffe afgørelser i sager, hvor børn og unge i alderen 10-17 år er mistænkt eller dømt for at have begået personfarlig eller anden grov kriminalitet, jf. UKL § 2, stk. 1 og 2. I lovens § 2 sondres der mellem børn i alderen 10-14 år og unge i alderen 15-17 år. Sondringen foretages, idet der er forskel på sagsbehandlingsprocessen for de to aldersgrupper. Forinden nævnsbehandlingen er de 15-17-årige idømt en straf ved domstolene,²¹ idet de er over den kriminelle lavalder, jf. straffelovens (herefter STRFL) § 15. I disse sager vil der således være taget stilling til selve skyldsspørgsmålet.²² For de 10-14-årige er det derimod selve mistanken om den påståede kriminalitet, der er afgørende for, hvorvidt nævnet kan behandle en sag vedrørende et barn i alderen 10-14 år.²³

Specialet vil afgrænses således, at hovedfokus vil være det straffeprocessuelle og menneskeretlige perspektiv. Formålet med specialet vil være at undersøge hvorvidt afgørelser truffet af UKN egentlig kan betragtes som straffesager i EMRK artikel 6s forstand, og om de i bekræftende fald opfylder de retsgarantier, der er hjemlet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (herefter EMRK) artikel 6 om retten til retfærdig rettergang. Undersøgelsen vil tage udgangspunkt i sagerne vedrørende de 10-14-årige børn. Årsagen hertil er den manglende stillingtagen til skyldsspørgsmålet for denne aldersgruppe, som giver nogle retssikkerhedsmæssige overvejelser i forhold til børnenes risiko for at blive pålagt en reaktion udelukkende på baggrund af et mistankegrundlag.²⁴

²⁰ Se eksempelvis Høringssvar (1) til L 84: Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (herefter høringssvar 1) og høringssvar 2. og 1. behandling i Folketinget

²¹ Jf. UKL § 2, stk. 1

²² Jf. UKL § 2, stk. 1, nr. 1 og 2

²³ Jf. UKL § 2, stk. 2.

²⁴ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.4.2., s. 34 spalte 2

Formålet med dette speciale er derfor *ikke* at undersøge nævnet ud fra en socialretlig tilgang, selvom dette også kunne bidrage til et spændende projekt med interessante perspektiver. Formålet er heller ikke at undersøge nævnet ud fra en børneretlig vinkel med fokus på, hvad der er ”barnets bedste” set i forhold til FN’s Børnekonvention.²⁵ Hertil vil der heller ikke blive foretaget en vurdering af, om systemet i dag, sammenlignet med det tidligere system, i højere eller lavere grad tilgodeser ”barnets bedste”.

²⁵ Bekendtgørelse af FN-konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder, artikel 3

3. Metode- og kildeovervejelser

3.1. Retsdogmatisk metode og retspolitisk metode

For at kunne foretage den straffeprocessuelle og menneskeretlige undersøgelse af UKN, vil den retsdogmatiske metode blive anvendt. Formålet med den valgte metode er at analysere, systematisere og beskrive gældende ret på et givet område,²⁶ hvilket efter forfatterens opfattelse vil bidrage til at belyse projektets problemformulering. Metoden retter sig derfor ikke *”mod løsning af konkrete problemer”*.²⁷

Det er den retsdogmatiske metode, der anvendes, da den juridiske metode *”knytter sig til det praktiske livs opgaveløsning”*.²⁸ Den juridiske metode bruges derfor i det *”praktiske retsliv”*, hvor *”der skal træffes beslutninger (forvaltningsakter, domme etc.) og rådgives om løsninger på konkrete problemstillinger”*.²⁹ Anvendelsen af den juridiske metode kræver derfor, at der er et *”faktum og en retsnorm”*, der *”fører til en konkret løsning”*.³⁰

Forfatterne vil til slut i specialet anvende den retspolitiske metode, som har til formål at behandle retten, *”som den bør være”*.³¹ Metoden anvendes efter at forfatterne, ved hjælp af den retsdogmatiske metode, har beskrevet gældende ret.³² På baggrund heraf vil forfatterne således forholde sig til, hvilke juridiske problemstillinger, der kommer til udtryk i gældende ret og dermed præsentere idéer til, hvordan disse kan imødekommes.

3.2. Retskilder

Gældende ret udledes af alle retskilder i retskildehierarkiet, herunder *”loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur”*.³³ For at finde frem til retstilstanden inden for det valgte emne, vil flere af disse retskilder blive inddraget i denne afhandling.

²⁶ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 202 f

²⁷ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 87

²⁸ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 190

²⁹ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 87

³⁰ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 192

³¹ Eyben, Bo Von, Juridisk Ordbog, 2008, s. 332

³² Munk-Hansen, ”Retsvidenskabsteori”, 2014, s. 202 f

³³ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 297

3.2.1. UKL

Den primære retskilde på området er lov nr. 1705 af 27. 12. 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Loven trådte i kraft den 1. januar 2019.³⁴

3.2.1.1. Øvrige kilder der knytter sig til UKL

Lovens forarbejder³⁵ vil blive inddraget løbende. Dette er begrundet i, at *"forskellige bidrag til lovforberedelserne kan have betydning i forhold til lovens fortolkning"*,³⁶ selvom de *"ikke er selvstændige retskilder"*.³⁷ Forfatterne vil, ved brug af forarbejderne, forsøge af klarlægge det reelle formål med etableringen af UKN, ligesom forfatterne ønsker at få kendskab til formålet bag de enkelte regler, og hvordan de skal forstå og anvendes i praksis.

Retspraksis fra de danske domstole vil endvidere blive inddraget for nærmere at belyse, hvilke typer af kriminalitet, der efter UKL § 2 kan begrunde en henvisning til UKN. Retspraksis vedhørende børn og unge i alderen 15-17 år, vil blive inddraget, idet forfatterne endnu ikke har modtaget aktindsigt i afgørelserne vedrørende de 10-14-årige fra UKN.³⁸ Såfremt forfatterne modtager disse afgørelser, vil de blive inddraget til det mundtlige forsvar.

Yderligere inddrages høringssvar fra lovgivningsprocessen for at belyse den kritik og betænkelighed, som lovudkastet har givet anledning til.³⁹ Et høringssvar er *"skriftlige kommentarer, som organisationer m.fl. indsender til ministerierne i forbindelse med en høring over et udkast til et nyt lovforslag"*.⁴⁰ Disse udgør en del af tilblivelsesprocessen, og ministeren vil ofte kommentere på disse.⁴¹ De fleste af de høringssvar, der løbende vil blive inddraget, kan sidestilles med litteratur, da interessenterne bag disse kan karakteriseres som kvalificerede interessenter med juridisk viden

³⁴ Jf. UKL § 60

³⁵ Forarbejder til UKL

³⁶ Munk-Hansen, Carsten, 2014, s. 247

³⁷ Munk-Hansen, Carsten, 2014, s. 248

³⁸ Se bilag 1 – korrespondance med UKN vedr. aktindsigt

³⁹ Høringssvar 1 og 2

⁴⁰ <https://www.ft.dk/da/leksikon/Hoeringssvar>

⁴¹ Ibid

om det specifikke område.⁴² De udgør således ikke en egentlig retskilde i henhold til det traditionelle retskildehierarki.⁴³ I den forbindelse kan det fremhæves, at forfatterne er opmærksomme på, at høringssvarerne er skrevet med en subjektiv vinkel, hvormed de skal tilgås kritisk.

Forskellige udtalelser, der kom frem under lovforslagets efterfølgende behandling i Folketinget, vil endvidere inddrages.⁴⁴ Udtalelserne udgør ikke en retskilde,⁴⁵ hvorfor de alene anvendes til at belyse nogle af de forhold ved UKN, som flere politikere har stillet sig undrende overfor. Betænkning afgivet af Retsudvalget den 6. december 2018 til L 84: Forslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet vil endvidere inddrages.

3.2.2. Øvrig dansk lovgivning

Udover ovennævnte lovgivning vil grundloven⁴⁶ (herefter GRL), straffeloven⁴⁷ (herefter STRFL), lov om euforiserende stoffer⁴⁸, knivloven⁴⁹, våbenloven⁵⁰, retsplejeloven⁵¹ (herefter RPL), service-loven⁵² (herefter SEL), forvaltningsloven⁵³ (herefter FVL), voksenansvarsloven⁵⁴ (herefter VAL) og straffuldbyrdelsesloven⁵⁵ (herefter SFBL) blive inddraget løbende i analysen og diskussionen, da disse kilder bidrager til at belyse gældende ret på området.

3.2.3. EMRK

Udover UKL inddrages Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (herefter EMRK). Konventionen beskytter grundlæggende frihedsrettigheder og menneskerettigheder, og den blev ratificeret i Danmark den 3. september 1953⁵⁶, hvorefter den senere blev inkorporeret i dansk ret ved

⁴² Se fx Høringssvar 2, IFM, s. 14-23, LFFA, s. 52-54 og Justitia, s. 34-38

⁴³ Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 346

⁴⁴ Se 1. behandling i Folketinget

⁴⁵ Munk-Hansen, Carsten, 2014, s. 248

⁴⁶ Lov nr. 169 af 5. juni 1953 om Danmarks Riges Grundlov

⁴⁷ Lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019 af straffeloven

⁴⁸ Lovbekendtgørelse nr. 1334 af 9. december 2019 af lov om euforiserende stoffer

⁴⁹ Lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben m.v.

⁵⁰ Lovbekendtgørelse nr. 920 af 29. august 2019 om våben og eksplosivstoffer m.v.

⁵¹ Lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019 om rettens pleje

⁵² Lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 om social service

⁵³ Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014 af forvaltningsloven

⁵⁴ Lovbekendtgørelse nr. 785 af 1. august 2019 af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge

⁵⁵ Lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019 om fuldbyrdelse af straf mv.

⁵⁶ <https://menneskeret.dk/om-os/menneskerettigheder/menneskerettigheder-danmark/dansk-lovgivning>

lov nr. 285 af 29. april 1992 (herefter inkorporeringsloven). Inkorporeringen betyder, at EMRK er en del af dansk ret, og at den i retskildehierarkiet er på niveau med *loven*, hvorfor forvaltningsmyndigheder og domstole i Danmark er forpligtet til at anvende og inddrage den på lige fod med dansk lovgivning.⁵⁷ EMRK den eneste konvention, der er inkorporeret i dansk ret.⁵⁸

3.2.3.1. EMD praksis

Som supplement til EMRK artikel 6 vil retspraksis afsagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (herefter EMD) endvidere inddrages som fortolkningsbidrag til bestemmelsen. Jon Fridrik Kjølbro, som er *”vicepræsident i Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg”*,⁵⁹ giver udtryk for, at *”praksis fra Domstolen spiller en overordentlig stor rolle”*, da det *”ofte ikke er muligt at fortolke og anvende konventionen uden at inddrage praksis”*.⁶⁰

Selvom domstolen ikke formelt *”er bundet af den tidligere praksis”*⁶¹ er udgangspunktet, at Domstolen *”følger og anvender den tidligere praksis, da hensynet til retssikkerhed og en velordnet udvikling af konventionspraksis tilsiger en sådan fremgangsmåde”*.⁶² I EMD-praksis henviser domstolen derfor ofte til tidligere afsagte domme.⁶³ Som følge af at den enkelte har individuel klageadgang,⁶⁴ har EMD-praksis stor betydning for den enkelte.

Udover at EMD praksis har *”til formål at afgøre konkrete klagesager”*, fremhæver Jon Fridrik Kjølbro endvidere, at EMD-praksis *”også – mere generelt – har til formål at belyse, sikre og videreudvikle konventionens rettigheder og friheder, idet Domstolen derved bidrager til staternes overholdelse af forpligtelser i henhold til konventionen”*.⁶⁵ Dette har bidraget til, at *”praksis er efterhånden er så omfattende, at der på de fleste retsområder er fastslået ganske detaljerede generelle principper, som skal inddrages ved fortolkning og anvendelse konventionen”*, herunder

⁵⁷ <https://www.justitsministeriet.dk/arbejdsmraader/international/menneskerettigheder/den-europaeiske-menneskerettighedskonvention>

⁵⁸ <https://menneskeret.dk/om-os/menneskerettigheder/menneskerettigheder-danmark/dansk-lovgivning>

⁵⁹ <https://www.djoef-forlag.dk/book-info/den-europaeiske-menneskerettighedskonvention>

⁶⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 15

⁶¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 15-16

⁶² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 16

⁶³ Ibid

⁶⁴ Jf. EMRK artikel 35

⁶⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 15, jf. bl.a. Gözum v. Turkey, 20/01/15

eksempelvis ”kravet om rettergang inden en rimelig frist” og ”kravet om adgang til en domstolsprøvelse”.⁶⁶

3.2.3.2. Guides

Guides til EMRK artikel 6 anvendes derudover som fortolkningsbidrag til de generelle principper i EMRK artikel 6. Disse er udarbejdet af *Jurisconsult*,⁶⁷ som har til opgave beskrive retspraksis fra EMD.⁶⁸ Der anvendes både ”*Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019*” og ”*Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial, criminal limb, updated on 31 December 2019*”, idet de behandler forskellige dele af EMRK artikel 6.

Disse guides er ikke bindende for EMD.⁶⁹ De fungerer dog som en vejledning i forhold til hvilke afgørende domme, der er afsagt af Domstolen, og de analyserer og opsummerer praksis vedrørende EMRK artikel 6 og denne bestemmelses principper.⁷⁰ Forfatterne anvender således disse guides som en slags opslagsværk og inddrager dem i projektets analyse og diskussion.

3.2.4. Litteratur

Til at supplere ovenstående retskilder vil litteratur blive anvendt i form af diverse bøger, internet-sider mv. Litteraturen udgør, som nævnt, ikke en retskilde set i forhold til det traditionelle retskildehierarki, ”*da forfatteren savner legitimitet til at fastlægge ret*”⁷¹ Litteraturen anvendes derfor alene som et bidrag til at opnå en fyldestgørende forståelse af retsområdet.

⁶⁶ Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 15

⁶⁷ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 2 & Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 2

⁶⁸ <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=court/howitworks>

⁶⁹ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 2 & Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 2

⁷⁰ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019), s. 5

⁷¹ Munk-Hansen, Retsvidenskabsteori, 2014, s. 346

3.2.5. Udfordringer i forhold til litteratur

Som konsekvens af Covid-19 situationen har det ikke været muligt at anskaffe al den litteratur, der har været bestilt hjem. Det skal derfor fremhæves, at forfatterne af projektet er opmærksomme på, at det ikke er hver gang, at der henvises til den seneste udgave af en bog.

I den forbindelse kan det bemærkes, at der findes en nyere udgave af bogen ”*Den Europæiske Menneskerettighedskonvention – For praktikere*”, af Jon Fridrik Kjølbro, herunder 5. udgave fra marts 2020. Denne kom i forfatternes besiddelse kort tid før afleveringsfristen, hvorfor projektet indeholder uddrag både fra 4. og 5. udgave.

Forfatterne er endvidere opmærksomme på, at der findes en nyere udgave af ”*Retsvidenskabsteori*” af Carsten Munk-Hansen fra 2018. Denne har forfatterne dog ikke haft mulighed for at fremskaffe, hvorfor 1. udgave fra 2014 er anvendt.

4. Hvad er UKN?

4.1. Formålet med nævnets stiftelse

4.1.2. Forebyggelse og bekæmpelse af den *hårde kerne*

I UKL § 1 er det fremhævet, at lovens formål er ”at forebygge ungdomskriminalitets ved et Ungdomskriminalitetsnævn, der skal fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10-17 år”. Det primære formål er, som nævnt i projektets indledning, at forebygge at børn og unge bliver en del af *den hårde kerne*.⁷² Stiftelsen af UKN skulle derfor bidrage til at opnå en fælles retning og sikre, at børn og unge kommer til at mærke, at der følger en konsekvens af deres handlinger,⁷³ som de derfor bør stilles til ansvar for.⁷⁴ Dette sker som led i et forsøg på at gribe tidligt ind over for de pågældende børn og unge, for at hjælpe dem, ”inden de havner på samfundets skyggeside”.⁷⁵

4.2. Hvornår har nævnet kompetence til at behandle sager?

4.2.1. Kriminalitetskravet

Der stilles et krav til kriminalistens alvor, førend nævnet har kompetence til at behandle sagerne.⁷⁶ UKL § 2 danner rammen for lovens anvendelsesområde. Heri er der indarbejdet et *kriminalitetskrav*.⁷⁷ *Kriminalitetskravet* betegner kriminalitetens alvor,⁷⁸ og UKN kan således kun behandle sager, der omhandler *personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet*.⁷⁹ Derudover fremgår det også, at børn og unge i alderen 10-14 år skal være *mistænkt*, mens børn og unge i alderen 15-17 år skal være *idømt* fængselsstraf for ovenstående typer af kriminalitet.⁸⁰

4.2.1.1. Personfarlig kriminalitet

Personfarlig kriminalitet omfatter eksempelvis forbrydelser, der er omfattet af STRFL kap. 25 om *forbrydelser mod liv og legeme*.⁸¹ I retspraksis er der eksempler på, at simpel vold efter STRFL §

⁷² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.1., s. 26, spalte 1

⁷³ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 2

⁷⁴ Ibid

⁷⁵ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 1

⁷⁶ Jf. UKL § 2

⁷⁷ Jf. UKL § 2, stk. 1 og stk. 2

⁷⁸ Kistrup, Michael m.fl., Straffeprocessen, 2018, s. 446

⁷⁹ Jf. UKL § 2, stk. 1 og 2

⁸⁰ Jf. UKL § 2, stk. 1 og stk. 2

⁸¹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

244 har medført, at en ung over 15 år har fået en betinget fængselsstraf med vilkår om, at han skal efterkomme en eventuel afgørelse fra UKN.⁸²

I *TfK 2019.1052/2* blev en 16-årig dreng idømt 30 dages betinget fængsel for simpel vold efter STRFL § 244 med en prøvetid på 1 år og med vilkår om, at han i prøveperioden skulle efterkomme ”en eventuel afgørelse efter §§ 12-14 i UKL”.⁸³ I *TfK 2020.216/1* blev en anden 16-årig dreng straffet med 14 dages betinget fængsel med prøvetid på et år. Den betingede dom var ligeledes i denne sag med vilkår om, at tiltalte efterkom ”en eventuel afgørelse efter §§ 12-14 i UKL”.⁸⁴

Derudover udgør *vold og trusler herom mod personer i offentlige tjeneste* efter STRFL § 119 tillige *personfarlig kriminalitet*.⁸⁵ I *TfK 2020.70* blev en 16-årig dreng idømt 20 dages betinget fængsel for at have truet en politiassistent i tjenesten. Straffen var betinget med en prøvetid på 1 år og med vilkår om, at han skulle efterkomme en eventuel afgørelse truffet af UKN.⁸⁶

Andre typer af kriminalitet, der karakteriseres som *personfarlig kriminalitet*, er forbrydelse mod den personlige frihed efter STRFL kap. 26, vidnetrusler efter STRFL § 123, ildspåsættelse under skærpede omstændigheder efter STRFL § 180, seksualforbrydelser efter STRFL § 216-225, trusler efter STRFL § 266, afpresning efter STRFL § 281 samt røveri efter STRFL § 288.⁸⁷

Både overtrædelse ”og forsøg på overtrædelse” af ovennævnte bestemmelser vedrørende *personfarlig kriminalitet*, vil opfylde *kriminalitetskravet* i UKL § 2.⁸⁸ Kriminalitetens karakter ved *personfarlig kriminalitet*, er således tilstrækkelig til at begrunde en henvisning til UKN.⁸⁹

⁸² TfK 2019.1052/2, s. 1, spalte 1 og TfK 2020.216/1, s. 1, spalte 1

⁸³ TfK 2019.1052/2, s. 3, spalte 1

⁸⁴ TfK 2020.216/1, s. 3, spalte 1

⁸⁵ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

⁸⁶ TfK 2020.70, s. 2, spalte 1

⁸⁷ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

⁸⁸ Ibid

⁸⁹ Jf. UKL § 2

4.2.1.2. *Anden alvorlig kriminalitet*

Ved *anden alvorlig kriminalitet* forstås eksempelvis diverse formueforbrydelser, herunder for eksempel indbrudstyveri efter STRFL § 276 a og bedrageri efter STRFL § 279, men også groft hærværk efter STRFL § 291, salg af euforiserende stoffer efter STRFL § 191 og overtrædelser af våbenlovgivningen, vil være omfattet, når de *"har haft en sådan grovhed, at det har begrundet fængselsstraf for den unge"*.⁹⁰

I *TfK 2019.1397* blev en 16-årig blandt andet straffet for overtrædelse af STRFL § 192 a, stk. 1, nr. 1, fordi han havde været i *"besiddelse af revolver med tilhørende ammunition"*.⁹¹ Han blev i landsretten idømt delvist betinget fængsel udmålt til 2 år og 3 måneder, hvoraf 6 måneder af straffen skulle fuldbyrdes.⁹² Straffen blev ligeledes gjort betinget *"med vilkår om tilsyn, og at tiltalte efterkommer en eventuel afgørelse efter §§ 12-14 i UKL, jf. STRFL § 57, nr. 10"*.⁹³

Det er således et krav for at en lovovertrædelse defineres som *anden alvorlig kriminalitet*, at grovheden af de kriminelle handlinger enten har eller vil kunne medføre en fængselsstraf.⁹⁴ Forbrydelser som butikstyveri, brugstyveri af cykler eller besiddelse af hash, vil derfor som udgangspunkt ikke kunne begrunde, at en sag skal henvises til UKN.⁹⁵ Det kan dog komme på tale, at nævnet behandler denne type af sager, men dette sker alene i tilfælde, hvor forholdet i en straffesag vil medføre fængselsstraf.⁹⁶

Udover at kriminaliteten skal have en vis grovhed, skal barnet eller den unge endvidere være *"i særlig risiko for at begå yderligere kriminalitet"*,⁹⁷ for at den påståede *alvorlige kriminalitet* kan begrunde en nævnsbehandling.

⁹⁰ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

⁹¹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

⁹² TfK 2019.1037, s. 3, spalte 1

⁹³ TfK 2019.1037, s. 3, spalte 1-2

⁹⁴ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 58, spalte 2

⁹⁵ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

⁹⁶ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 1

⁹⁷ Ibid

4.2.1.2.1. Risikofaktorer skal indikere gentagen kriminalitet

I vurderingen af om der foreligger en risiko for, at barnet begår yderligere kriminalitet, lægges der vægt på "*individuelle, familiemæssige og miljømæssige faktorer*", som sammenlagt kan indikere, om der er en øget risiko for fremtidig kriminalitet.⁹⁸

Sådanne risikofaktorer kan eksempelvis være, at "*barnet eller den unge tidligere har været mistænkt eller dømt for kriminalitet*",⁹⁹ eller at tætte familiemedlemmer, såsom forældre eller søskende er dømt for kriminalitet.¹⁰⁰ Yderligere kan misbrugsproblemer, sociale problemer, eller det faktum, at barnet eller den unge omgås andre kriminelle unge, indikere, at der foreligger en særlig risiko for, at barnet eller den unge vil begå yderligere kriminalitet.¹⁰¹ I *TfK 2019.1397* begrundes henvisningen til UKN med, at tiltalte har haft en *hård barndom* med svigt, vold og alkohol mv. i hjemmet, samtidig med, at tiltalte tidligere har begået anden kriminalitet.¹⁰² I *TfK 2019.1397* henviser Vestre Landsret sagen til UKN med en begrundelse om, at en behandling af sagen i UKN vil kunne forebygge recidiv.¹⁰³

4.2.2. Alders- og opholdskravet

Udover kriminalitetskravet, fremgår der også et alders- og opholdskrav i UKL § 2, der skal være opfyldt, før UKN har kompetence til at træffe afgørelse.

Alderskravet henviser til, at børnene eller de unge skal være i alderen 10-17 år,¹⁰⁴ hvor der yderligere sondres mellem de 10-14-årige¹⁰⁵ og de 15-17-årige¹⁰⁶, når det eksempelvis kommer til skyldgraden, der begrundet henvisningen af sagerne til UKN.

⁹⁸ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 57, spalte 2

⁹⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.1., s. 29, spalte 1

¹⁰⁰ Ibid

¹⁰¹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til § 2, s. 57, spalte 2

¹⁰² TfK 2019.1397, s. 2.

¹⁰³ Ibid

¹⁰⁴ Jf. UKL § 1

¹⁰⁵ Jf. UKL § 2, stk. 2

¹⁰⁶ Jf. UKL § 2, stk. 1

Opholdskravet henviser til, at alle børn og unge i aldersgruppen skal have "*opholdstilladelse eller i øvrigt fast, lovligt ophold i Danmark*".¹⁰⁷ Kravet om fast lovligt ophold relaterer sig til det faktum, at UKN kan pålægge barnet eller den unge et forløb, der er af op til 2 og nogle gange 4 års varighed.¹⁰⁸ UKN har således ikke beslutningskompetence i sager, der vedrører børn og unge med ulovligt eller midlertidigt ophold i Danmark.¹⁰⁹ Sager vedrørende disse børn og unge "*er omfattet af reglerne i [serviceloven] og straffeloven*".¹¹⁰

4.3. Henvisning af sagerne til nævnet

For at UKN kan behandle en sag vedrørende et barn eller en ung, skal sagen henvises til nævnet, jf. UKL §§ 10 og 11. I loven skelnes der, som allerede nævnt, mellem børn og unge i alderen 10-14 år og 15-17 år.¹¹¹ Nedenfor er forskellene på de to aldersgrupper fremhævet.

4.3.1. Børn og unge i alderen 10-14 år

Beslutningskompetencen til at henvise sager, der omhandler børn og unge i alderen 10-14 år, ligger hos politiet, jf. UKL § 11. Det er således politiets opgave at vurdere og beslutte om en sag der vedrører et barn eller ung i denne aldersgruppe, som er *mistænkt* for at have begået personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet, skal henvises til UKN.¹¹²

4.3.1.1. Hvad betyder det, at et barn mellem 10-14 år er mistænkt?

Det fremgår af UKL § 2, stk. 1, nr. 1 og 2, at loven finder anvendelse for børn og unge i alderen 10 til 14 år, såfremt de er *mistænkt* for enten personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet.

Generelt set er sondringen mellem *mistænkt* og *sigtet* meget vigtig inden for strafferetsplejen. Baggrunden herfor er, at der eksempelvis er stor forskel på, hvilke straffeprocessuelle indgreb, der kan

¹⁰⁷ Jf. UKL § 2, stk. 1 og 2

¹⁰⁸ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til § 2, s. 56, spalte 2

¹⁰⁹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til § 2, s. 56, spalte 2

¹¹⁰ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til § 2, s. 56, spalte 2

¹¹¹ Jf. UKL § 11

¹¹² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.1., s. 28, spalte 1

foretages over for en *mistænkt* og en *sigtet*.¹¹³ Ligeledes afhænger pågældendes status som *mistænkt* eller *sigtet* også af, hvilke rettigheder denne tillægges, herunder for eksempel adgangen til bistand af en forsvarer.¹¹⁴ En sigtelse anses for at være ”et led i straffeforfølgningen og kan dermed ikke rejses mod hvem som helst”.¹¹⁵ Udgangspunktet er, at politiet først rejser sigtelse mod en mistænkt, når der foreligger særlige omstændigheder i form af beviser mv., ”der på objektivt grundlag og med rimelighed taler for dennes mulige skyld”.¹¹⁶ Den kriminelle lavalder i STRF § 15 forhindrer dog politiets mulighed for at strafforfølge og dermed sigte et barn eller en ung under 15 år, hvormed børn og unge under 15 år slet ikke kan sigtes i dansk ret.¹¹⁷

I forarbejderne fremgår det, at begrebet *mistænkt* er anvendt, da det ikke er muligt at sigte eller tiltale børn under 15 år.¹¹⁸ Et barn eller ung under 15 år anses efter UKL for at være mistænkt, når ”politiet på baggrund af efterforskningen anser det for tilstrækkeligt bevist, at den rette gerningsmand er fundet”.¹¹⁹

Begrebet *mistænkt* anvendes dermed, for børn og unge mellem 10-14 år, på samme måde, som når en person over 15 år anses for at være *sigtet*. Dette kan skabe forvirring ud fra en ordlydsfortolkning, da ordet *mistænkt* normalt bruges, når politiet blot har en formodning for, at den pågældende har begået et kriminelt forhold.¹²⁰ *Mistænkt* er dermed den laveste grad af skyld, der arbejdes med i det danske retssystem.¹²¹

I Dommerforeningens høringssvar blev det påpeget, at ordvalget ville indskrænke retssikkerheden betydeligt for de 10-14-årige, hvorfor det blev foreslået, at lovgiver med fordel kunne have øget mistankekravet til ”særlig bestyrket mistanke”.¹²² Retssikkerheden ville dermed blive styrket markant, og lovteksten havde været mere tydelig i forhold til, hvornår politiet reelt skal henvise en sag

¹¹³ Se eksempelvis RPL kapitel 67-75

¹¹⁴ Jf. RPL § 730

¹¹⁵ Kistrup, Michael, m.fl., Straffeprocessen, 2018, 165

¹¹⁶ Kistrup, Michael, m.fl., Straffeprocessen, 2018, s. 165

¹¹⁷ STRFL § 15 modsætningsvist

¹¹⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.1., s. 28, spalte 1

¹¹⁹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 28, spalte 1

¹²⁰ <https://anklagemyndigheden.dk/da/efterforskning-sigtelse-og-anholdelse>

¹²¹ Høringssvar 1, Den Danske Dommerforening, s. 3

¹²² Ibid

til UKN.¹²³ Dette må også vurderes at medføre mindre risiko for at skabe forvirring hos politiet i forhold til betingelserne for henvisning af sager, da mistankebegrebet i så fald ville være identisk med det begreb, som politiet er vant til at operere med.

4.3.2. Børn og unge i alderen 15 til 17 år

Kompetencen til at henvise sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år ligger ved domstolene, som efter anklagemyndighedens påstand træffer beslutning herom som led i den dom, der afsiges i retten, jf. UKL § 10. For disse sager gælder det således, at sagerne først kan henvises til UKN, når sagen har været for domstolene.¹²⁴ Den 15-17 årige vil derfor allerede være kendt skyldig i forbrydelsen, der begrundes henvisningen.¹²⁵ Dette er begrundet i, at den unge over 15 år, som nævnt, er over den kriminelle lavalder, jf. STRFL § 15. Retten kan, som vilkår til en betinget dom, bestemme, at den dømte skal *"efterkomme en eventuel afgørelse efter §§ 12-14 i UKL"*.¹²⁶ Retten kan derudover bestemme, at barnet *"skal efterkomme en eventuel afgørelse efter §§ 12-14 i UKL"* som en tillægsforanstaltning til en ubetinget dom.¹²⁷ Denne proces er med til at sikre *"det mest effektive samspil mellem domstolenes sanktioner og UKN's reaktioner"*.¹²⁸ Pligten til at efterleve en afgørelse fra UKN, vil således kunne fastsættes som et vilkår til en betinget fængselsstraf eller som et tillæg til en ubetinget fængselsstraf.¹²⁹

4.3.2.1. Barnets alder indgår i afvejningen af, om en sag bør henvises

Da foranstaltningerne, som den unge kan pålægges, ophører når denne fylder 18 år,¹³⁰ vil barnets alder inddrages, når domstolen skal vurdere, om en sag skal henvises til UKN. I UKL § 42, stk. 2 er det fremhævet, at nævnet afviser *"en sag, hvis den unge fylder 18 år senest 1 måned efter sagens behandling i nævnet"*

¹²³ Ibid, modsætningsvis

¹²⁴ Jf. UKL § 10

¹²⁵ Jf. UKL § 2, stk. 1

¹²⁶ Jf. STRFL § 57, stk. 1, nr. 10

¹²⁷ Jf. STRFL § 74 b

¹²⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.1., s. 28, spalte 2

¹²⁹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 10, s. 63, spalte 2

¹³⁰ Jf. UKL § 20

Derudover er der et praktisk udgangspunkt om, at en betinget dom ikke henvises til UKN, hvis der er mindre end 3 måneder til, at den unge fylder 18 år.¹³¹ Dette begrundes blandt andet i, at den unge ikke vil kunne nå at gennemføre et meningsfuldt forløb i løbet af så kort en periode.¹³² Fra en endelig dom er afsagt, vil der typisk gå 14 dage, før sagen bliver behandlet ved UKN.¹³³ Derefter skal der også påregnes en vis tid til, at den ansvarlige kommune iværksætter UKNs afgørelse.¹³⁴ Ved de ubetingede domme er udgangspunktet, at en sag ikke henvises, hvis der er mindre end 3 måneder fra den unge løslades eller prøveløslades til, at den unge fylder 18 år.¹³⁵

4.4. Nævnets sammensætning

UKN kan etableres i hver politikreds, og det er en forudsætning, at nævnet besidder både generel juridisk ekspertise og social- og politifaglig ekspertise inden for kriminalitetsforebyggelse.¹³⁶ Dette kræves for at garantere den nødvendige sagkundskab, der skal til for at sikre en grundig og retfærdig behandling af sagerne, samt for at give de bedst mulige betingelser for, at barnet eller den unge kan komme ud af den kriminelle løbebane.¹³⁷

UKNs medlemmer består af dommere, politiansatte, og ansatte i kommunen.¹³⁸ Medlemmerne udpeges efter indstilling fra Domstolsstyrelsen, Rigspolitiet og Kommunernes Landsforening.¹³⁹

Nævnet består organisatorisk af en formand, flere næstformænd samt øvrige medlemmer,¹⁴⁰ således at det er muligt at kunne nedsætte et nævn i alle politikredse.¹⁴¹ Når UKN samles til behandling af en sag, består det dermed af 3 medlemmer¹⁴², herunder en dommer, en ansat i politiet og en ansat i kommunen,¹⁴³ og der træffes afgørelse *"på et møde ved stemmeflerhed"*.¹⁴⁴

¹³¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.1, s. 29, spalte 2

¹³² Ibid

¹³³ Ibid

¹³⁴ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.1, s. 29, spalte 2

¹³⁵ Ibid

¹³⁶ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2, s. 26, spalte 1

¹³⁷ Ibid

¹³⁸ Forarbejder til UKL, s. specielle bemærkninger, til § 3, s. 59, spalte 1

¹³⁹ Jf. UKL § 4, stk. 1, 2. og 3. pkt.

¹⁴⁰ Jf. UKL § 3, stk. 1, 1. pkt.

¹⁴¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2., s. 26, spalte 2

¹⁴² Jf. UKL § 5, stk. 1

¹⁴³ <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/om-os/index.html>

¹⁴⁴ Jf. UKL § 5, stk. 2

Dommerens rolle er at lede sagens behandling¹⁴⁵ samt bidrage til en *"høj juridisk faglighed"*, herunder blandt andet at iagttage, om de involverede parter tilbydes de retsgarantier, som de har krav på.¹⁴⁶ Disse retsgarantier er *"retten til forud for mødet at gøre sig bekendt med sagens akter, retten til at udtale sig under mødet, retten til en bisidder, retten til partsrepræsentation og – afhængig af sagens karakter – retten til gratis advokatbistand"*.¹⁴⁷

Nævnsmedlemmet fra politiet skal bidrage med viden om kriminalitetsforebyggende arbejde.¹⁴⁸ Heri indgår viden og indsigt i kriminalitetsmønstre og forskellige tilbud til kriminalitetstruede unge.¹⁴⁹ Nævnsmedlemmet fra kommunen skal kunne bidrage med erfaring og indsigt i sager om social støtte til udsatte børn og unge,¹⁵⁰ ligesom repræsentanten fra den kommune, *"som har udarbejdet indstillingen"*, *"redegør for sagen, herunder indstillingen til nævnet"*.¹⁵¹

Det afgørende for medlemmerne fra henholdsvis politiet og kommunen, er således ikke, hvilken stillings- og uddannelsesmæssig baggrund, de enkelte har, men derimod deres erhvervsmæssige indsigt og erfaring.¹⁵²

Udover ovennævnte medlemmer, bistår UKN som udgangspunkt af en børnesagkyndig i alle sager der vedrører børn i alderen 10-14 år¹⁵³ samt i sager vedrørende børn mellem 15-17 år, hvis afgørelsen har en indgribende karakter.¹⁵⁴ Den børnesagkyndige har dog ikke stemmeret i nævnet, og skal alene *"sikre en yderligere faglig indsats"* og eventuelt *"rådgive nævnet når det træffer afgørelser"*.¹⁵⁵ Der kan endvidere deltage en bisidder for barnet.¹⁵⁶ Dennes opgave er alene at være *"til stede på møderne med nævnet samt at bistå med at varetage barnet eller den unges interesser og fremføre dennes holdninger"*.¹⁵⁷ I de mere indgribende sager er der mulighed for, at et barn eller

¹⁴⁵ Jf. UKL § 40

¹⁴⁶ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2, s. 26, spalte 1

¹⁴⁷ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2., s. 26, spalte 1 f

¹⁴⁸ Jf. UKL § 3, stk. 2, 2. pkt.

¹⁴⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2., spalte 2

¹⁵⁰ Jf. UKL § 3, stk. 2., 2. pkt.

¹⁵¹ Jf. UKL § 41, stk. 1, 1. pkt.

¹⁵² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.2., spalte 2

¹⁵³ Jf. UKL § 6, stk. 1

¹⁵⁴ Jf. UKL § 6, stk. 2 og forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 6, s. 61, spalte 1

¹⁵⁵ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 6, s. 61, spalte 1

¹⁵⁶ Jf. UKL § 45, stk. 1

¹⁵⁷ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 45, s. 106, spalte 1

en ung over 12 år kan få gratis advokatbistand.¹⁵⁸ Dog fremgår det hverken i UKL eller forarbejderne, hvad advokatens opgave består i.

Derudover er der oprettet en Ungekriminalforsorg, som hører under Direktoratet for Kriminalforsorgen.¹⁵⁹ Ungekriminalforsorgen har til opgave at føre tilsyn med, at barnet eller den unge efterlever den afgørelse, som UKN har truffet.¹⁶⁰ Yderligere er der også nedsat et koordinationsudvalg, *”der består af nævnets formand, 1 medlem indstillet af Rigspolitiet og 1 medlem indstillet af KL”*.¹⁶¹ Udvalget har til opgave at *”drøfte mulige kriterier og faktiske forhold, der kan indgå i nævnets afgørelser, betydningen af nye domme eller reguleringer på området”*,¹⁶² ligesom udvalget skal oplyse medlemmerne om *”koordinationsudvalgets beslutninger og nævnets praksis”*.¹⁶³ Reglerne herom *”vil blive nærmere fastlagt i UKNs forretningsordning”*.¹⁶⁴

4.5. Hvilke reaktioner/indsatser kan barnet pålægges ved UKN?

UKN har overordnet set to forskellige typer af reaktionsmuligheder, når de træffer afgørelse; straksreaktioner¹⁶⁵ og/eller et længerevarende forbedringsforløb,¹⁶⁶ hvorunder anbringelse uden for hjemmet efter lovens § 14 kan indgå som led i heri.

Fælles for reaktionerne er, at de *”skal være mærkbare og konsekvente, så barnet eller den unge tydeligt forstår, at grænsen for acceptabel adfærd er krydset”*.¹⁶⁷ Før der træffes afgørelse, foretages der vurdering af, hvilken reaktion, der er bedst egnet for den enkelte.¹⁶⁸ Det er begrundet i, at hensigten med reaktionen er, at den skal have effekt. Den *rette* reaktion for børn og unge kan derfor variere, selvom de måtte have begået den samme type kriminalitet.¹⁶⁹

¹⁵⁸ Jf. UKL § 46, stk. 1

¹⁵⁹ Jf. UKL § 47, stk. 2

¹⁶⁰ Jf. UKL § 47, stk. 1

¹⁶¹ Jf. UKL § 7, stk. 1

¹⁶² Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 7, s. 62, spalte 1

¹⁶³ Ibid

¹⁶⁴ Ibid

¹⁶⁵ Jf. UKL § 12

¹⁶⁶ Jf. UKL § 13

¹⁶⁷ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7., s. 35, spalte 1

¹⁶⁸ Ibid

¹⁶⁹ Ibid

4.5.1. Straksreaktioner, jf. § 12

En straksreaktion er en af de to overordnede typer af reaktioner, som UKN kan træffe afgørelse om.¹⁷⁰ Formålet med straksreaktioner er, at de *"skal have opdragende og genoprettende karakter"*.¹⁷¹ Udgangspunktet er derfor, at en straksreaktion kan pålægges ud fra princippet om *"genoprettende ret"*.¹⁷² Begrebet er ikke et *"entydigt begreb"*,¹⁷³ men formålet med reaktionen vil være *"at gøre den skete skade god igen"*.¹⁷⁴ Baggrunden herfor er, at den begåede kriminelle handling kan have påført visse mennesker skade på *"forskellig måde og i forskelligt omfang"*, som skal genoprettes.¹⁷⁵

Udover den genoprettende karakter, skal en straksreaktion også være opdragende.¹⁷⁶ Heri ligger, at der ligeledes skal være et udviklingsmæssigt sigte, hvormed barnet eller den unge lærer at forstå, at kriminalitet har negative konsekvenser.¹⁷⁷

En straksreaktion kan eksempelvis være, at barnet eller den unge skal *"bidrage til at genoprette forrettet skade eller deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder udføre samfundsnyttigt arbejde"*,¹⁷⁸ som eksempelvis rengøring efter hærværk.¹⁷⁹ Ligeledes kan samfundsnyttigt arbejde være oprydning og rengøring af offentlige parker eller bilvask af brandbiler,¹⁸⁰ ligesom barnet eller den unge kan pålægges at skulle indgå i konfliktmægling med den forurettede efter en voldsepisode.¹⁸¹

Samfundsnyttigt arbejde kan være aktuelt i de situationer, hvor den forurettede fra en voldsepisode eksempelvis ikke ønsker at deltage i konfliktmægling.¹⁸² Ydermere kan samfundsnyttigt arbejde pålægges i sager, *"hvor barnet eller den unge nægter at have begået den kriminalitet, som han*

¹⁷⁰ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7., s. 35, spalte 1

¹⁷¹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 12, s. 64, spalte 2

¹⁷² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.1., s. 36, spalte 1

¹⁷³ Ibid

¹⁷⁴ Ibid

¹⁷⁵ Ibid

¹⁷⁶ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.1., spalte 1

¹⁷⁷ Ibid

¹⁷⁸ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 12, s. 64, spalte 2

¹⁷⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.1., 36, spalte 2

¹⁸⁰ Ibid

¹⁸¹ Ibid

¹⁸² Ibid

*eller hun er mistænkt eller dømt for, men hvor det er nævnets vurdering, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af sådan en karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare".*¹⁸³

For at der kan pålægges en straksreaktion, er det en betingelse, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller har udvist negativ adfærd i sådan en grad, *"at der er risiko for, at barnet eller den unges udvikling er i fare"*.¹⁸⁴ Hver enkelt reaktion behandles ud fra en konkret vurdering af, hvad der er bedst egnet til at virke genoprettende for barnet, hvorfor der ikke kan opregnes en udtømmende liste over de straksreaktioner, som UKN har mulighed for at pålægge barnet eller den unge.¹⁸⁵ Fælles for alle typer af straksreaktioner er dog, at de skal angive en eller flere konkrete handlepligter for barnet eller den unge,¹⁸⁶ ligesom de skal have en kortere varighed og udføres hurtigst muligt, efter der er truffet afgørelse herom.¹⁸⁷

4.5.2. Forbedringsforløb, jf. § 13

Et forbedringsforløb er den anden type reaktion, som UKN kan pålægge. Forløbet skal være sammensat *"af foranstaltninger og pålæg, som er egnede til at understøtte barnets eller den unges vej ud af kriminalitet og tilbage i travsel"*, ligesom foranstaltningerne ikke må være *"mere indgribende, end formålet tilsiger"*.¹⁸⁸ Et forbedringsforløb er således *"et struktureret og kontrolleret fremadrettet forløb"* med en varighed på op til 2 år.¹⁸⁹ Helt undtagelsesvist kan et forbedringsforløb vare op til 4 år.¹⁹⁰ Dette gælder dog alene for børn og unge i alderen 10-14 år, hvis det vurderes, at et 2-årigt forløb ikke er tilstrækkeligt grundet et massivt behov for støtte.¹⁹¹ Med et forbedringsforløb fastlægges en handleplan, hvoraf de nærmere bestemte foranstaltninger og varigheden af forløbet fremgår.¹⁹²

¹⁸³ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.1., 36, spalte 2

¹⁸⁴ Jf. UKL § 12, stk. 2

¹⁸⁵ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.1., s. 37, spalte 1

¹⁸⁶ Ibid

¹⁸⁷ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 12, s. 64, spalte 2

¹⁸⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.2., s. 37, spalte 2

¹⁸⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.2., s. 37, spalte 1

¹⁹⁰ Jf. UKL § 13, stk. 1, 2. pkt

¹⁹¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.2., s. 37, spalte 2

¹⁹² Jf. UKL § 13, stk. 1

I UKL § 13, stk. 1, nr. 1-9 er der oplyst en række eksempler på forskellige foranstaltninger, som et forbedringsforløb kan indeholde beslutninger om. Det kan eksempelvis være, at barnet eller den unge skal *"være hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt"*,¹⁹³ eller at barnet skal *"tage ophold i en ungdomsklub, på et uddannelsessted el.lign."*¹⁹⁴ Derudover kan et forbedringsforløb også indeholde beslutninger om, at barnet eller den unge skal *"have formidlet praktiktillbud"* hos en arbejdsgiver¹⁹⁵ eller indgå *"i en aflastningsordning"*¹⁹⁶ eller *"i et døgnophold"*¹⁹⁷. Forbedringsforløbet kan endvidere indeholde beslutninger om et behandlingsforløb, hvor der er fokus på de problemer, som barnet eller den unge har.¹⁹⁸ Det kan for eksempel være med pålæg om psykologbehandling i forbindelse med vredeshåndtering, når der udvises udadreagerende adfærd, ligesom barnet eller den unge kan blive pålagt at afholde sig fra euforiserende stoffer og deltage i misbrugsbehandling.¹⁹⁹

I forhold til fastlæggelsen af et forbedringsforløbs varighed, *"kan [foranstaltningerne alene] fastsættes, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte"*.²⁰⁰ Det er således barnet eller den unges behov for støtte, der er afgørende for varigheden af et forbedringsforløb, og ikke *"hvilken type kriminalitet barnet eller den unge er mistænkt eller dømt for at have begået"*.²⁰¹ Ved meget alvorlig kriminalitet kan karakteren heraf dog i sig selv indikere, at barnet eller den unge har problemer i en sådan grad, at der er behov for støtte gennem en længerevarende periode, og forbedringsforløbet tilpasses herefter.²⁰²

Udgangspunktet er, at forældremyndighedsindehaverne samtykker i afgørelsen.²⁰³ Spørgsmålet om samtykke vil dog ikke blive behandlet yderligere, da forældremyndighedsindehavernes rolle ikke er afgørende i forhold til at belyse projektets problemformulering.

¹⁹³ Jf. UKL § 13, stk. 1, nr. 1

¹⁹⁴ Jf. UKL § 13, stk. 1, nr. 2

¹⁹⁵ Jf. UKL § 13, stk. 1, nr. 8

¹⁹⁶ Jf. UKL § 13, stk. 1, nr. 6

¹⁹⁷ Jf. UKL § 13, stk. 1, nr. 5

¹⁹⁸ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 13, s. 66, spalte 1

¹⁹⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.2., s. 37, spalte 2

²⁰⁰ Jf. UKL § 13, stk. 2, 1. pkt.

²⁰¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.2., s. 37, spalte 2

²⁰² Ibid

²⁰³ Jf. UKL § 13, stk. 2, 2. pkt.

4.5.2.1 Anbringelse af barnet uden for hjemmet, jf. § 14

Som led i et forbedringsforløb har UKN endvidere kompetence til at træffe afgørelse om anbringelse af barnet eller den unge uden for hjemmet på et anbringelsessted.²⁰⁴ Det er et krav, at anbringelse sker af *”hensyn til barnets eller den unges særlige behov for støtte”*, og det skal anses for at være af væsentlig betydning.²⁰⁵ Denne foranstaltning er særlig relevant i sager om grovere personfarlig kriminalitet, hvor UKN af hensyn til karakteren af den kriminelle adfærd skal overveje, om der er behov for anbringelse uden for hjemmet for at kunne bringe barnet eller den unge ud af den kriminelle løbebane.²⁰⁶ Anbringelse uden for hjemmet kan ske på åbne, delvist lukkede og sikrede døgninstitutioner, når barnet er fyldt 12 år. Dette er reguleret i lovens §§ 15-17.

Afgørelsen om anbringelse uden for hjemmet træffes med *”samtykke fra forældremyndighedshaveren og en ung, der er fyldt 15 år”*.²⁰⁷ Efter stk. 2, kan der dog i særlige tilfælde ske anbringelse uden for hjemmet uden samtykke fra barnet og forældremyndighedsindehaverne.

4.6. Juridiske overvejelser ved processen

UKL kapitel 5 regulerer processen ved UKNs sagsbehandling og afviklingen af nævnsmøderne. Reguleringen herom er begrænset, hvilket kan give anledning til betænkelighed, da forskellige aktører har fremhævet, at der er flere forhold, som indikerer, at processen kan anses som en straffeprocess.²⁰⁸ I forarbejderne har lovgiver dog fremhævet, at *”det ikke er nævnets opgave eller formål at tage stilling til, om et barn eller ung er skyldig i en bestemt strafbar handling”*,²⁰⁹ hvormed lovgiver ikke er af den opfattelse, at der er tale om en strafferetlig proces.

Processen lægger således ikke op til, at der bliver taget stilling til skyldsspørgsmålet,²¹⁰ hvormed der heller vil være en bevisførelse for nævnet.²¹¹ UKL indeholder endvidere ingen bestemmelse om, at barnet kan bistås af en forsvarer. Dette indikerer således, at UKL ikke indeholder de samme retssikkerhedsgarantier som RPL. Efter RPL er det anklagemyndigheden, der har bevisbyrden for

²⁰⁴ Jf. UKL § 14, stk. 1, 1. pkt.

²⁰⁵ Ibid

²⁰⁶ Jf. UKL § 14, stk. 5

²⁰⁷ Jf. UKL § 14, stk. 1, 2. pkt.

²⁰⁸ Se fx Høringssvar 2, IFM, s. 14-23, LFFA, s. 52-54 og Justitia, s. 34-38

²⁰⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger s. 34, pkt. 2.1.2.6.4.2, spalte 2

²¹⁰ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger s. 34, pkt. 2.1.2.6.4.2, spalte 2

²¹¹ Høringssvar 2, LFFA, s. 53

tiltaltes skyld,²¹² ligesom der eksempelvis er hjemlet en ret til, at den tiltalte i de fleste sager, får beskikket en forsvarer.²¹³

Når en sag vedrørende en 15-17-årig henvises til UKN, er der allerede taget stilling til skyldsspørgsmålet i retten, da den unge er over den kriminelle lavalder.²¹⁴ Den unge har derfor fået sin sag behandlet ved domstolene ”under al retsplejelovens sikkerhed”.²¹⁵ De 10-14-årige formodes derimod for at være væsentligt ringere stillet, idet deres sager ikke er behandlet i retten forud for nævnsbehandlingen.²¹⁶

LFFA har belyst problematikken i deres høringssvar, hvor de har fremhævet, at såfremt en 14-årig og en 15-årig begår kriminalitet sammen, så får ”den 15-årige sin sag behandlet under al retsplejelovens sikkerhed: uafhængig domstol, til dels uafhængig anklagemyndighed, fri bevisvurdering, lægdommere, bevisførelse, offentlighed og hvad vi ellers mener en retsstat skal stille til rådighed. Den 14-årige får intet”.²¹⁷

Forfatterne finder det i den anledning relevant at foretage en nærmere undersøgelse af gældende ret på området ud fra strafferetlige og menneskeretlige overvejelser. Undersøgelsen vil særligt have fokus på de 10-14-årige, da den fremhævede betænkelighed lægger op til, at disse retssikkerhedsmæssigt er stillet *ringere* end de 15-17-årige.

²¹² Jf. RPL § 96, stk. 2 og <https://anklagemyndigheden.dk/da/anklageren>

²¹³ Se RPL § 731

²¹⁴ STRFL § 15

²¹⁵ Høringssvar 2, LFFA, s. 53

²¹⁶ Ibid

²¹⁷ Høringssvar 2, LFFA, s. 53

5. EMRK artikel 6 - Straffeprocessuelle og menneskeretlige overvejelser

Med afsæt i ovenstående vil det forsøges belyst, om kritikken, ud fra et juridisk perspektiv, er berettiget. Der foretages derfor en analyse og diskussion af, hvorvidt UKNs afgørelser vedrørende de 10-14-årige falder inden for anvendelsesområdet af EMRK artikel 6, herunder om sagerne kan anses for at udgøre straffesager, og om UKN kan anses for at udgøre en domstol. Yderligere vil der blive foretaget en vurdering af, om retssikkerhedsgarantierne i EMRK artikel 6, stk.1 og de særlige retssikkerhedsgarantier i stk. 2 og 3 er opfyldt.

5.1. Anvendelsesområde af EMRK artikel 6

EMRK artikel 6 finder anvendelse i sager, hvor der skal *"træffes afgørelse... i en strid... om borgerlige rettigheder og forpligtelser"*.²¹⁸ Tillige gælder bestemmelsen, når der skal *"træffes afgørelse... angående en... anklage for forbrydelse"*.²¹⁹ Teoretisk set er anvendelsesområdet således begrænset til sager, der i konventionens forstand karakteriseres som civile sager og straffesager,²²⁰ hvor der træffes en afgørelse.

5.1.1. Krav at der træffes afgørelse

"Der [skal være] tale om en sag, hvor der skal "træffes afgørelse".²²¹ Dette krav begrænser anvendelsesområdet af EMRK artikel 6 således, at sager hvor *"der [eksempelvis] alene skal ske fastlæggelse af et faktisk hændelsesforløb"*,²²² ikke er omfattet af artikel 6. Et organ, der *"har til opgave at undersøge, fastlægge og bedømme et faktisk hændelsesforløb uden at skulle træffe en afgørelse som sådan,"*²²³ vil derfor ikke nødvendigvis skulle foretage denne opgave i overensstemmelse med EMRK artikel 6's krav. Det blev eksempelvis slået fast i forbindelse med *Tamil-sagen*²²⁴, hvor der blev nedsat en undersøgelsesret, som skulle undersøge selve beslutningsprocessen i sagerne om familiesammenføringer.²²⁵ Undersøgelsesrettens arbejde skulle danne grundlag for at *"Folketinget kunne vurdere, hvorvidt der skulle anlægges sag mod visse personer, der var*

²¹⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 463

²¹⁹ EMRK artikel 6, stk. 1

²²⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 463

²²¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 511

²²² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 463

²²³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 463

²²⁴ Erik Ninn-Hansen v. Denmark, 18/05/99, forfatternes oversættelse

²²⁵ Ibid

eller havde været i en betroet offentlig stilling, for at have set bort fra deres pligter i deres embedsperiode.”²²⁶ Kompetencen til at træffe afgørelse lå således hos Folketinget, hvormed EMD slog fast, at undersøgelsesretten ikke var omfattet af EMRK artikel 6s anvendelsesområde, da undersøgelsesretten ikke havde kompetence til ”at træffe afgørelse i en anklage for en forbrydelse”.²²⁷

UKNs opgave er at ”fastlægge målrettede individuelle forebyggende indsatser for børn og unge i alderen 10 til 17 år”,²²⁸ hvilket sker som følge af barnets eller den unges kriminelle adfærd.²²⁹ UKN skal derfor træffe afgørelse om, hvad der skal ske med barnet eller den unge.²³⁰ Sammenholdes UKN med undersøgelsesretten i *Tamil-sagen*, har UKN således ikke alene kompetence til at undersøge og fastlægge hændelsesforløbet, som det var tilfældet med undersøgelsesretten.²³¹ UKN træffer derimod en egentlig afgørelse vedrørende barnet eller den unge, hvilket også kan udledes af UKL § 5, stk. 2 og § 6, stk. 2 samt UKLs kapitel 4.

På baggrund af ovennævnte må det således konkluderes, at UKN har den påkrævede kompetence til at træffe afgørelse. Udover kravet om at der skal træffes en afgørelse, er det, som tidligere nævnt, ligeledes et krav, at sagen kan anses som en civilretlig eller strafferetlig sag, for at den er omfattet af anvendelsesområdet for EMRK artikel 6. Da projektets sigte er straffeprocessuelt, og kritikken af UKN særligt vedrører spørgsmålet om, hvorvidt nævnet pålægger straf, vil det nedenfor blive vurderet, ud fra en analyse af EMD-praksis, hvorvidt UKN pålægger straf i konventionens forstand. Der vil således ikke tages yderligere stilling til, om afgørelser truffet af UKN kan karakteriseres som civile sager.

5.1.2. Strafferetlig sag?

Med afsæt i ovennævnte beskrivelse af anvendelsesområdet for EMRK artikel 6, og med henblik på at vurdere, om sagerne i UKN er omfattet heraf, vil der i de følgende afsnit blive inddraget

²²⁶ Erik Ninn-Hansen v. Denmark, 18/05/99, s. 18, forfatternes oversættelse

²²⁷ Erik Ninn-Hansen v. Denmark, 18/05/99, s. 18, forfatternes oversættelse og Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 511

²²⁸ Jf. UKL § 1

²²⁹ Jf. UKL § 2

²³⁰ Jf. fx UKL § 5, stk. 2 og § 6, stk. 2 samt UKLs kapitel 4

²³¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 463

ationale og internationale perspektiver på, hvornår noget egentlig udgør en *straf*, og hvornår en sag kan anses for at udgøre en *straffesag*.

5.1.2.1. Definition af "straf"

Ifølge Den Danske Ordbog er straf defineret som *"en ubehagelig handling eller tilstand, som man udsætter nogen for til gengæld for en forsyndelse som vedkommende har gjort sig skyldig i"*.²³²

En straf kan eksempelvis være, at en person idømmes *"fængsling, bøde el.lign. for begåelse af en ulovlig handling"*, ligesom det i øvrigt kan være at *"fremkalde ubehageligheder for nogen, fordi vedkommende har udført en bestemt (forkert) handling"*.²³³

I dansk ret kan straf alene *"pålægges for et forhold, hvis strafbarhed er hjemlet ved lov, eller som ganske må ligestilles med et sådant"*.²³⁴ Straf er dermed en foranstaltning, der pålægges en person som følge af, at denne har overtrådt et forhold, der ved lov er gjort strafbart.

5.1.2.2. Indledende straffeprocessuelle overvejelser

Flere forhold har bevirket, at forfatterne er betænkelige i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt nævnet pålægger straf. Det begrundet i lovforarbejdernes tvetydige ordlyd og at flere interessenter på området har forholdt sig kritiske til etableringen af UKN. Forholdene der lægger til grund for forfatternes betænkelighed, vil blive fremhævet nedenfor.

5.1.2.2.1. Justitsministeriet og retsudvalget behandlede lovforslaget

For det første kan det fremhæves, at Justitsministeriet og Retsudvalget behandlede lovforslaget.²³⁵ Justitsministeriet har til opgave at varetage *"opgaver vedrørende det samlede justitsvæsen og – herunder politi- og anklagemyndighed, retsvæsen og kriminalforsorg"*.²³⁶ I forarbejderne er det fremhævet, at systemet ikke skal anses for at være strafferetligt,²³⁷ hvorfor det kan undre, at det ikke var Social- og Indenrigsministeriet, der i samarbejde med socialministeren, behandlede lovforslaget.

²³² <https://sproget.dk/lookup?SearchableText=straf>

²³³ <https://sproget.dk/lookup?SearchableText=straffe>

²³⁴ Jf. STRFL § 1

²³⁵ <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/184/index.htm>

²³⁶ <https://www.justitsministeriet.dk/ministeriet/justitsvæsenet>

²³⁷ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.1., s. 53, spalte 1

5.1.2.2.2. Nævnets sammensætning

Der har endvidere været fokus på nævnets sammensætning i forhold til spørgsmålet om straf. Som nævnt ovenfor i redegørelsen, er nævnet sammensat således, at der deltager en dommer, en repræsentant fra kommunen og en repræsentant fra politiet, når der skal træffes afgørelse i en konkret sag.²³⁸

I forbindelse med lovens udarbejdelse blev der argumenteret for, at sammensætningen netop var problematisk, da nævnet derved ville få en domstolslignende karakter.²³⁹ Justitia har eksempelvis fremhævet, at sammensætningen bidrager til, at der er en *”overvægt af repræsentanter”* fra det strafferetlige system,²⁴⁰ hvilket medfører en *”nedprioritering af både lægmandselementet og den børnesagkyndige viden”*.²⁴¹ Ligeledes har LFFA fremhævet, at der er *”sammensat en domstol, hvor der er et betydeligt sammenfald mellem ”anklagere” og ”dommere”*,²⁴² hvilket kan indikere, at der foreligger et brud med de generelle retssikkerhedsgarantier.²⁴³

5.1.2.3.4. Ungekriminalforsorgens tilsyn

Tillige har det været fremhævet, at systemet afspejler at være et strafferetligt system, når Ungekriminalforsorgen skal føre tilsyn med, at barnet eller den unge efterlever afgørelsen truffet af UKN.²⁴⁴ Dette er begrundet i, at det efter straffuldbyrdeleslovens § 2, stk. 1, jf. § 1 fremgår, at Kriminalforsorgen *”varetager den centrale ledelse og administration af fuldbyrdelsen af fængselsstraffe, bødestraffe, betingede domme, samfundstjeneste og forvaring”*. Det er derfor fremhævet, at Ungekriminalforsorgen kan anses for at udgøre en *””tilbygning” til det allerede eksisterende retssystem og Kriminalforsorgen”*.²⁴⁵

5.1.2.3.5. Mødepligt – og politiets adgang til at hente barnet

Barnet eller den unge har endvidere mødepligt i nævnet, når sagen skal behandles.²⁴⁶ I tilfælde af at barnet udebliver fra mødet, er politiet tillagt kompetence til at hente barnet, jf. UKL § 38, stk.

²³⁸ Jf. UKL § 5

²³⁹ Høringssvar 2, Justitia, s. 35

²⁴⁰ Ibid

²⁴¹ Høringssvar 2, Justitia, s. 37

²⁴² Høringssvar 2, LFFA, s. 52

²⁴³ Ibid

²⁴⁴ Se UKL § 47 og 1. behandling i Folketinget, Trine Torp (SF), s. 42, spalte 1

²⁴⁵ Ibid

²⁴⁶ Jf. UKL § 37

4. I forarbejderne fremgår det, at forventningen med indførelsen af denne bestemmelse var ”*at muligheden for at nævnet kan træffe afgørelse om afhentning [af] politiet i sig selv ville have en præventiv effekt, idet det vurderes, at den blotte viden herom vil få flere børn og unge til at møde op til nævnsmødet*”.²⁴⁷

Dette kan i høj grad sammenlignes med processen i en straffesag, hvor en sigtet kan anholdes efter rettens beslutning, hvis han ”*udebliver [fra et retsmøde] uden oplyst lovligt forfald*”, ”*såfremt det i tilsigelsen eller under møde for retten er tilkendegivet, at han skal møde personligt og i udeblivelsestilfælde må vente med at blive anholdt*”.²⁴⁸

5.1.2.3.6. Mødet foregår i retten

Udover at der er mødepligt, skal møderne i UKN også foregå i mødelokaler ved retten.²⁴⁹ I forarbejderne er det begrundet i, at ”*rammerne for afviklingen af mødet i UKN skal være egnede til at signalere sagens alvor over for barnet eller den unge*”.²⁵⁰ Justitia fremhæver, at dette faktum medfører, at selve processen får en strafferetlig karakter.²⁵¹

5.1.2.3.7. Reaktionernes sigte er bagudrettet

Udover ovennævnte momenter har IFM endvidere fremhævet, at ”*foranstaltningerne i deres natur har et vist bagudrettet sigte – idet de ikendes som en reaktion på den eller de enkelte kriminelle handlinger, som har ført til henvisning til nævnsbehandling: foranstaltningerne kan netop kun iværksættes efter en kvalificeret strafferetlig mistanke*”.²⁵² Andre organisationer udtrykker ligeledes i høringssvarene, at de opfatter reaktionerne som noget, der pålægges barnet som følge af den kriminelle handling, som barnet påstås at have begået, og at kriminaliteten bliver det afgørende moment i forhold til, om sagen skal behandles i nævnet.²⁵³

²⁴⁷ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 38, s. 102, spalte 2

²⁴⁸ Jf. RPL § 757

²⁴⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.4.1., spalte 2

²⁵⁰ Ibid

²⁵¹ Høringssvar 2, Justitia, s. 34 f

²⁵² Høringssvar 2, IFM, s. 22

²⁵³ Høringssvar 1, BUPL, s. 20 og Høringssvar 2, LFFA, s. 53

Ovennævnte overvejelser afspejler, at der er paralleller mellem UKL og den danske straffelovgivning. I den anledning vil det derfor undersøges, hvorvidt sager i UKN kan anses for at være straffesager.

5.1.2.3. Hvornår kan en sag betegnes som en "straffesag"?

Nedenfor vil det derfor blive defineret, hvornår en sag reelt kan anses for at udgøre en straffesag. Herefter vil der foretages en egentlig vurdering af, hvorvidt sagerne i UKN kan anses for at udgøre straffesager i EMRK artikel 6s forstand.

5.1.2.3.1. Definitionen i dansk ret

En *straffesag* defineres i dansk ret som værende en sag, der omhandler en lovovertrædelse, der kan "*medføre straf i form af bøder eller fængsel*".²⁵⁴ Når der er begået en forbrydelse, indleder politiet en efterforskning,²⁵⁵ "*hvis der er spor eller andre oplysninger, der kan føre til, at sagen bliver opklaret*".²⁵⁶ Sagen anses for indledt ved retten, når anklagemyndigheden har indleveret anklageskriftet, jf. RPL § 835. Under hovedforhandlingen vil der blive taget stilling til skyldsspørgsmålet, hvorefter den tiltalte alene bliver straffet, såfremt han er skyldig i det påståede forhold.²⁵⁷

Når en sag anses for at udgøre en straffesag i dansk ret, skal retssikkerhedsgarantierne i retsplejelovent iagttages, herunder eksempelvis retten til at have en forsvarer efter RPL § 731 og den sigtede og forsvarerens ret til aktindsigt efter RPL § 729 a og b. Retssikkerhedsgarantierne i RPL vil dog ikke blive berørt yderligere i denne fremstilling, da EMRK, som nævnt i metodeafsnittet, er inkorporeret i dansk ret.²⁵⁸ Med udgangspunkt i fortolkningsreglen, skal dansk ret derfor fortolkes i overensstemmelse med de forpligtelser, der er hjemlet i EMRK.²⁵⁹ Ved fortolkningstvivel skal dansk ret derfor fortolkes i overensstemmelse med retssikkerhedsgarantierne i EMRK. Det må derfor kunne forventes, at retssikkerhedsgarantierne i RPL som minimum opfylder de krav, der er hjemlet i EMRK artikel 6.

²⁵⁴ <https://www.domstol.dk/alle-emner/straffesager/>

²⁵⁵ Jf. STRFL § 742

²⁵⁶ <https://anklagemyndigheden.dk/da/efterforskning-sigtelse-og-anholdelse>

²⁵⁷ Jf. RPL § 883, stk. 2, nr. 4

²⁵⁸ <https://www.justitsministeriet.dk/arbejdsmraader/international/menneskerettigheder/den-europaeiske-menneskerettighedskonvention>

²⁵⁹ Betænkning nr. 1546 om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet, s. 35

5.1.2.3.2. EMDs definition af straffesager

Når EMD skal vurdere, om en sag udgør en straffesag i EMRKs forstand, lægges der vægt på tre momenter, der er udledt af EMD-praksis.²⁶⁰ Momenterne kan udledes af den ledende dom på området,²⁶¹ *Engel and Others v. The Netherlands*²⁶² (herefter Engel-dommen). Dette ses blandt andet ved, at der i nyere praksis, vedrørende sagers status som straffesager, netop henvises til denne dom og momenterne heri.²⁶³

De tre momenter, der indgår i vurderingen af, hvorvidt en sag udgør en straffesag i EMRK artikel 6s forstand, er:

- 1) *"Den retlige klassificering efter national ret af de overtrådte regler"*,²⁶⁴
- 2) *"Overtrædelsens karakter"*²⁶⁵ og
- 3) *"Karakteren og intensiteten af sanktionen"*.²⁶⁶

Det er meget afgørende at fastslå, om en sag udgør en straffesag i EMRKs forstand, da sagen i så fald vil være *"omfattet af den strafferetlige del af artikel 6"* i EMRK,²⁶⁷ herunder EMRK artikel 6, stk. 2 og 3.

Med afsæt i momenterne fra Engel-dommen har EMD tidligere fastslået, at *"sager mod mindreårige, der er under den kriminelle lavalder, og [som] derfor ikke kan straffes for en forbrydelse"* alligevel kan udgøre *"en straffesag i konventionens forstand, når den unge har begået en lovovertrædelse og kan pålægges sanktioner"*.²⁶⁸ Dette faktum kan udledes af sagen *Blokhin v. Russia* (herefter Blokhin-dommen)²⁶⁹, hvor en 12-årig dreng blev *"midlertidigt tilbageholdt i et tilbageholdelsescenter for unge lovovertrædere"*²⁷⁰ i 30 dage, fordi han var mistænkt for at have afpresset

²⁶⁰ Høringssvar 2, IFM, s. 20

²⁶¹ Ibid

²⁶² *Engel and Others v. The Netherlands*, 08/06/76, §§ 82-83, forfatternes oversættelse

²⁶³ Se fx *Benham v. The United Kingdom*, 10/06/96, *Öztürk v. Germany*, 21/02/84, *Bendenoun v. France*, 24/02/94 & *Produkcija Plus Storitveno podjetje d.o.o. v. Slovenia*, 23/10/18

²⁶⁴ Kjølbros, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere*, 2017, s. 482

²⁶⁵ Kjølbros, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere*, 2017, s. 483

²⁶⁶ Ibid

²⁶⁷ Kjølbros, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere*, 2017, s. 483

²⁶⁸ Kjølbros, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere*, 2017, s. 482, jf. *Blokhin v. Russia*, 23/03/16, §§ 179-182

²⁶⁹ *Blokhin v. Russia*, 23/03/16

²⁷⁰ *Blokhin v. Russia*, 26/03/16, § 11, forfatternes oversættelse

et 9-årigt barn.²⁷¹ Mistanken førte dog ikke til, at der blev indledt en egentlig straffesag, da den 12-årige dreng var under den kriminelle lavalder.²⁷² I stedet blev drengen *"stillet for en domstol, der på baggrund af myndighedernes indstilling"*,²⁷³ traf afgørelse om drengens anbringelse.²⁷⁴ I forbindelse med domstolens afgørelse, havde drengen ikke adgang til en advokat under afhøringen ved politiet,²⁷⁵ ligesom der ikke var mulighed for at modafhøre de vidner, hvis vidneudsagn var afgørende beviser i sagen mod drengen.²⁷⁶

EMD lagde i sin afgørelse vægt på, at anbringelsen havde klare elementer af at skulle *"tjene til afskrækkelse og straf"*,²⁷⁷ samt at tilbageholdelsescentret var lukket og bevogtet, ligesom beboerne var under konstant overvågning.²⁷⁸ Endvidere blev det påpeget, at drengens anbringelse var en direkte konsekvens af den kriminalitet, som myndighederne påstod, at han havde begået.²⁷⁹ På baggrund heraf fastslog EMD, karakteren og intensiteten af sanktionen medførte, at sagen mod barnet skulle være ført som en straffesag.²⁸⁰ EMD konstaterede således, at der forelå en krænkelse i den pågældende sag, da *"der ikke var ført en straffesag med de påkrævede retsgarantier"* i EMRK artikel 6.²⁸¹

Med udgangspunkt i udfaldet af Blokhin-dommen, hvorefter sager mod mindreårige kan udgøre straffesager i EMRKs forstand, er det relevant at undersøge, hvorvidt sagerne i UKN også kan karakteriseres som straffesager. Nedenstående vurdering vil tage udgangspunkt i momenterne fra *Engel-dommen*. I praksis foretages der ikke altid en klar sondring mellem de 3 kriterier,²⁸² men nedenfor vil de alligevel blive forsøgt behandlet hver for sig.

²⁷¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.1., s. 51, spalte 2 til s. 52, spalte 1, jf. Blokhin v. Russia, 23/03/16, § 179

²⁷² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.1 s. 51, spalte 2 til s. 52, spalte 1

²⁷³ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.1. s. 52, spalte 1

²⁷⁴ Ibid

²⁷⁵ Blokhin v. Russia, 23/03/16, § 173

²⁷⁶ Ibid

²⁷⁷ Forarbejder til UKL, pkt. 2.2.3.1., s. 52, spalte 1, jf. Blokhin v. Russia, 23/03/16, § 180

²⁷⁸ Blokhin v. Russia, 23/03/16, § 164

²⁷⁹ Forarbejder til UKL, pkt. 2.2.3.1., s. 52, spalte 1, jf. Blokhin v. Russia, 23/03/16, § 117

²⁸⁰ Blokhin v. Russia, 26/03/16, § 179

²⁸¹ Blokhin v. Russia, 26/03/16, § 179

²⁸² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 483, jf. Garyfallou AEBE v. Greece, 24/09/97, § 33

5.1.2.4. Pålægger nævnet straf i EMRK artikel 6s forstand?

1) Den retlige klassificering efter national ret af de overtrådte regler²⁸³

For det første skal det undersøges, hvor de overtrådte regler, kan findes i den nationale lovgivning.²⁸⁴ Såfremt reglen findes i den nationale straffelovgivning, er det et moment, der taler for, at nævnet pålægger straf.²⁸⁵²⁸⁶

De typer af kriminalitet, der kan begrunde en henvisning til nævnet, er *personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet*, jf. UKL § 11, jf. § 2. Disse typer kriminalitet er nærmere kriminaliseret i STRFL, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, jf. UKL § 2. Den lovgivning, der henvises til i UKL § 2, er dermed en del af den danske straffelovgivning.

Selvom de overtrådte regler ”er foreskrevet i en lov, der indeholder straffebestemmelser eller en separat straffelov”, er det ”ikke i sig selv tilstrækkeligt til at bevirke, at foranstaltningen er straf-feretlig i konventions forstand”.²⁸⁷ Kriteriet har derfor ”relativ vægt og tjener kun som et udgangspunkt for vurderingen” af, hvorvidt en sag udgør en straffesag i EMRK artikel 6s forstand.²⁸⁸

Med afsæt i ovennævnte vurderes det, at første moment taler for, at nævnet pålægger straf i artikel 6s forstand. De øvrige momenter vil dog blive gennemgået nedenfor, da det, som nævnt, ikke er tilstrækkeligt, at reglerne kan findes i den nationale straffelovgivning.²⁸⁹

²⁸³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 482

²⁸⁴ Ibid

²⁸⁵ Ibid

²⁸⁶ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019§ 19, s. 9, forfatternes oversættelse

²⁸⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 483, jf. Escoubet v. Belgium, 28/10/99, § 34

²⁸⁸ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019§ 19, s. 9, forfatternes oversættelse

²⁸⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 483, jf. Escoubet v. Belgium, 28/10/99, § 34

2) Overtrædelsens karakter²⁹⁰

Ved vurderingen af *overtrædelsens karakter* inddrages forskellige momenter, som er udledt af EMD-praksis.²⁹¹ Nedenfor vil de momenter, der findes relevante i forhold til UKN blive inddraget.

a) Retter reglerne sig mod alle?

For det første kan det vurderes om de regler, der påstås overtrådt, retter sig mod alle personer eller alene en specifik gruppe i samfundet.²⁹² Retter bestemmelserne *"sig mod særlige kategorier af personer og har [de] til formål at sikre, at disse handler på en bestemt måde, taler det for, at sanktioner ikke er omfattet af EMRK artikel 6. Det modsatte er tilfældet, hvis der er tale om regler, der i princippet retter sig mod alle og enhver"*.²⁹³

I sagen *Bendenoun v. France*²⁹⁴ (herefter Bendenoun-dommen) slog EMD fast, at en bestemmelse i den generelle skattelov kunne anses for at være rettet mod alle personer som følge af personernes egenskab som skatteydere.²⁹⁵

I forhold til reglerne i UKL fremhæver Landsforeningen Krim (herefter Krim) i sit høringssvar, at *"processen kun finder anvendelse på individer, der enten er dømt for en forbrydelse eller mistænkt for en forbrydelse"*.²⁹⁶ Hermed henviser Krim til, at reglerne i UKL alene retter sig mod en specifik gruppe personer, hvilket indikerer, at nævnet ikke pålægger straf.²⁹⁷

Omvendt kan der dog argumenteres for, at de regler der henvises til i UKL § 2, herunder STRFL, lov om euforiserende stoffer, våbenloven eller knivloven, retter sig mod alle. Dette begrundet i, at disse love er en del af den danske straffelovgivning.²⁹⁸ Med udgangspunkt i Bendenoun-dommen

²⁹⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 483

²⁹¹ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, forfatternes oversættelse

²⁹² Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Bendenoun v. France, 24/02/94, § 47, forfatternes oversættelse

²⁹³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 484 jf. Demicoli v. Malta, 27/08/91, § 33.

²⁹⁴ Bendenoun v. France, 24/02/94, § 47, forfatternes oversættelse

²⁹⁵ Ibid

²⁹⁶ Høringssvar 2, Landsforeningen Krim, s. 56

²⁹⁷ Ibid

²⁹⁸ Se STRFL § 191 (kriminalisering af overtrædelse af lovgivningen om euforiserende stoffer), STRFL § 192 a (kriminalisering af overtrædelse af lovgivning om våben) og knivlovens § 7

lægges til til grund, at generelle regler i straffelovgivningen, på samme måde som reglerne i generel skattelovgivning, må anses for at rette sig mod alle borgere.

Set i forhold til UKL § 2 indikerer bestemmelsen i sig selv, at den alene retter sig mod en mindre gruppe, hvorimod reglerne som UKL § 2 henviser til, retter sig mod alle borgere. Det er derfor ikke muligt at vurdere, hvorvidt dette moment taler for eller imod, at UKN pålægger straf i konventionens forstand.

b) Har den juridiske regel et straffende eller afskrækkende formål?

Det kan endvidere tillægges betydning, *"om den juridiske regel har et straffende eller afskrækkende formål"*.²⁹⁹ I den tidligere nævnte Bendenoun-dom fremgik det, at *"skattetillæggene ikke blev beregnet som en økonomisk kompensation for skader, men i det væsentlige som en straf for at afskrække genovertrædelse. Reglens formål var derfor afskrækkende og straffende"*.³⁰⁰

Idet UKN har mulighed for at pålægge forskellige reaktioner, vil disse blive behandlet særskilt nedenfor, for at det kan vurderes, hvad det bagvedliggende formål med reaktionerne har været, herunder om de må anses for at have et straffende eller afskrækkende formål.

Nævnets forskellige reaktionsmuligheder

Straksreaktioner, jf. UKL § 12

UKN har, som nævnt, mulighed for at træffe afgørelse om, at barnet skal pålægges en straksreaktion.³⁰¹ I forarbejderne fremgår det, at en straksreaktion skal have *"opdragende og genoprettende karakter"*,³⁰² og at de derfor ikke pålægges som en *"straf eller sanktion"* som følge af barnets adfærd.³⁰³ Lovgiver fremhæver endvidere, at straksreaktionen skal *"støtte barnet eller den unge i at ændre adfærd"*,³⁰⁴ og at manglende efterlevelse ikke vil medføre, at barnet pålægges yderligere

²⁹⁹ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Öztürk v. Germany, 21/02/84, §53 & Bendenoun v. France, 24/02/94, § 47, forfatternes oversættelse

³⁰⁰ Benham v. The United Kingdom, 10/06/96 § 56, forfatternes oversættelse

³⁰¹ Jf. UKL § 12, stk. 1

³⁰² Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 12, s. 64, spalte 2

³⁰³ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.2.3.1., s. 52, spalte 1

³⁰⁴ Ibid

straf.³⁰⁵ Betingelsen for at pålægge en straksreaktion er, at *"der foreligger oplysninger om, at barnet eller den unge har adfærdsproblemer, eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare"*.³⁰⁶

Forbedringsforløb, jf. UKL § 13

Nævnet kan endvidere beslutte, at barnet skal igennem et forbedringsforløb.³⁰⁷ Formålet med forbedringsforløbene er at sikre, at barnet eller den unge bringes ud af en kriminel løbebane og tilbage i en positiv udvikling.³⁰⁸ I den forbindelse kan det fremhæves, at et forbedringsforløb skal anses for at være af væsentlig betydning for barnets eller den unges behov for særlig støtte.³⁰⁹

Med udgangspunkt i ovennævnte kan det derfor udledes, at betingelserne for at pålægge reaktioner efter UKL indikerer, at reaktionerne, efter lovens ordlyd, ikke skal have et strafferetligt sigte. Reaktionerne pålægges derimod, hvis barnet har adfærdsproblemer eller har behov for særlig støtte, hvilket svarer til betingelserne for at pålægge foranstaltninger med hjemmel i SEL.

I tilfælde, hvor et barn har begået kriminalitet, der falder uden for UKLs anvendelsesområde, vil det være kommunens opgave at træffe afgørelse om, hvad der skal ske med barnet. Herunder kan barnet meddeles et børne- og ungepålæg efter SEL § 57 b, hvis *"barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for, at barnets eller den unges udvikling er i fare"*.³¹⁰ Kommunen kan endvidere pålægge foranstaltninger efter SEL § 52, hvis de må anses for at være *"af væsentlig betydning af hensyn til et barns eller en ungs særlige behov for støtte"*.³¹¹

³⁰⁵ Ibid

³⁰⁶ Jf. UKL § 12, stk. 2

³⁰⁷ Jf. UKL § 13, stk. 1

³⁰⁸ <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/om-os/index.html>

³⁰⁹ Jf. UKL §§ 13, stk. 2 og 14, stk. 1, 1. pkt.

³¹⁰ Jf. SEL § 57 b, stk. 1

³¹¹ Jf. SEL § 52, stk. 1

Med udgangspunkt i lovens ordlyd, forarbejdernes beskrivelse af formålet med reaktionerne og lighederne med foranstaltningerne efter SEL, er der derfor intet, der indikerer, at reaktionerne skulle virke ”*straffende eller afskrækkende*”.³¹²

c) Sigter reglen mod at beskytte almene interesser?

I vurderingen af overtrædelsens karakter, kan det desuden overvejes, ”*om reglen sigter mod at beskytte de almindelige interesser i samfundet, som normalt er beskyttet i strafferet*”.³¹³

Reglerne, der er henvist til i UKL § 2, er som nævnt regler, der kan findes i den danske straffelovgivning. De må derfor anses for at have til formål at ”*beskytte de almindelige interesser i samfundet*”.³¹⁴

De regler, der hjemler UNKs kompetence til at pålægge barnet reaktioner, findes dog ikke i straffelovgivningen. Hjemlen hertil findes i UKL § 12 og 13. Som nævnt ovenfor vedrørende forbedringsforløb og straksreaktioner, kan der pålægges en straksreaktion, hvis der er ”*risiko for, at barnet eller den unges udvikling er i fare*”,³¹⁵ ligesom et forbedringsforløb kan pålægges, hvis det ”*anses for at være af væsentlig betydning for barnets eller den unges særlige behov for støtte*”.³¹⁶ Dette indikerer derfor, at reaktionerne pålægges i barnets interesse.

Tages der udgangspunkt i lovgivningen, der er henvist til i UKL § 2, må denne anses for at indikere, at reglerne sigter mod at beskytte almene interesser.³¹⁷ Tages der derimod udgangspunkt i UKL §§ 12-13, må disse regler i højere grad anses for at beskytte barnets interesser. Det er derfor også tvetydigt, set i forhold til dette moment, hvorvidt nævnet pålægger straf.

³¹² Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Öztürk v. Germany, 21/02/84, §53 & Bendenoun v. France, 24/02/94, § 47, forfatternes oversættelse

³¹³ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Produkcija Plus Storitveno podjetje d.o.o. v. Slovenia, 23/10/18, § 42, forfatternes oversættelse

³¹⁴ Ibid

³¹⁵ Jf. UKL § 12, stk. 2

³¹⁶ Jf. UKL § 13, stk. 2

³¹⁷ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Produkcija Plus Storitveno podjetje d.o.o. v. Slovenia, 23/10/18, § 42, forfatternes oversættelse

d) Er indførelse af en straf afhængig af en konstateret skyld?

Vurderingen af *overtrædelsens karakter*, indeholder tillige en undersøgelse af, hvorvidt "*indførelse af en straf, er afhængig af en konstatering af skyld*".³¹⁸

Som tidligere fremhævet tager UKN "*ikke stilling til, om barnet eller den unge er skyldig i en bestemt lovovertrædelse*".³¹⁹ Objektivt set vurderes det derfor, at nævnet ikke pålægger straf på baggrund af en *konstateret skyld*.

e) Hvordan klassificeres sammenlignelige procedurer i andre lande?

Det kan endvidere tillægges vægt, "*hvordan sammenlignelige procedurer klassificeres i andre medlemsstater i Europarådet*".³²⁰ Det ville være relevant at foretage en undersøgelse heraf, men denne undersøgelse vurderes at falde uden for denne specialets afgrænsning.

Delkonklusion – overtrædelsens karakter

I forhold til momentet fra Engel-dommen vedrørende *overtrædelsens karakter* er der således både momenter for og imod, at nævnet pålægger straf. Det er forfatterens opfattelse, at det i høj grad afhænger af, om det er UKL § 2 og henvisningerne deri, der overvejes, eller om det er bestemmelserne i UKL om reaktionsmulighederne, der lægges til grund for vurderingen af *overtrædelsens karakter*.

På baggrund af de to første momenter udledt af Engel-dommen, er det således ikke muligt at fastslå, om nævnet pålægger straf. Engel-dommens tredje moment vil derfor blive gennemgået nedenfor.

³¹⁸ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Benham v. The United Kingdom, 10/06/96, § 56, forfatterens oversættelse

³¹⁹ Forarbejder til UKN, almindelige bemærkninger, pkt. 2.3.3.1., s. 53, spalte 2

³²⁰ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 20, jf. Öztürk v. Germany, 21/02/84, § 53, forfatterens oversættelse

3) Karakteren og intensiteten af sanktionen³²¹

I forhold til *karakteren og intensiteten af sanktionen*, som er det sidste moment fremhævet i Engellommen, lægges der vægt på ”den maksimale potentielle straf, som den relevante lov indeholder”.³²²

”Den maksimale potentielle”³²³ reaktion et barn kan pålægges i UKN, er en anbringelse uden for hjemmet ”på en delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling på en døgninstitution”³²⁴, ”på en sikret døgninstitution”³²⁵ eller ”på en særligt sikret afdeling”³²⁶. Det gælder dog alene for børn, der er over 12 år.³²⁷

I forhold til institutionsanbringelserne, har der været særligt fokus på, at der samtidig med indførelsen af UKN blev foretaget en ”skærpelse af forholdene på døgninstitutioner (adgang til kropsvisitation³²⁸, begrænsning af ekstern korrespondance³²⁹, tv-overvågning af fællesarealer³³⁰ og døralarmer på værelserne³³¹). Dette indebærer en betydelig intensivering i indgrebet i barnets eller den unges ret til respekt for privatliv beskyttet i EMRK artikel 8.”³³² IFM fremhæver, ”at adgangen til kropsvisitation er ganske vidtrækkende og risikerer at udgøre et uproportionelt indgreb”.³³³ Ovennævnte indikerer derfor, at en anbringelse er et meget vidtrækkende indgreb.

Som følge af de øgede magtbeføjelser på institutionerne har politikerne fremhævet, at institutionerne i højere grad får ”fængselslignede karakter”.³³⁴ Justitsministeren fremhæver hertil, at der

³²¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 483

³²² Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 21, jf. Campbell and Fell v. the United Kingdom, 28/06/84 § 72 og Demicoli v. Malta, 27/08/91, § 34, forfatternes oversættelse

³²³ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 10, § 21, jf. Campbell and Fell v. the United Kingdom, 28/06/84, § 72 og Demicoli v. Malta, 27/08/91, § 34, forfatternes oversættelse

³²⁴ Jf. UKL § 15

³²⁵ Jf. UKL § 16

³²⁶ Jf. UKL § 17

³²⁷ Jf. UKL §§ 15-17

³²⁸ Jf. VAL § 16, stk. 5

³²⁹ Jf. VAL § 15 a

³³⁰ Jf. VAL § 16 a

³³¹ Jf. VAL § 16 b

³³² Høringssvar 2, IFM, s. 23

³³³ Høringssvar 2, IFM, s. 33

³³⁴ 1. behandling i Folketinget, Lotte Rod (RV), s. 41, spalte 2 og Trine Torp (SF), s. 42, spalte 1

gives øgede magtbeføjelser, men at det sker ”af hensyn til børnenes og de unges sikkerhed”, og at det derfor ikke medfører, at institutionerne skal anses som fængsler.³³⁵

I Blokhin-dommen³³⁶ blev der i forhold karakteren og intensiteten af sanktionen netop lagt vægt på, at ”selvom sanktionen ikke var en straf efter national ret, så havde sanktionen strafelementer, idet tilbageholdelsen skete på en bevogtet og lukket facilitet, hvor beboerne var konstant overvågede”.³³⁷

Med afsæt i Blokin-dommen³³⁸ er det derfor ikke urealistisk, at EMD vil finde, at en afgørelse om institutionsanbringelse indeholder strafelementer grundet de øgede magtbeføjelser på institutionerne.³³⁹ Det er endvidere forfatterens opfattelse, at der kan argumenteres for, at institutionsanbringelserne i høj grad har en fængselslignende karakter, da barnet frihedsberøves under en anbringelse på samme måde, som når en person idømmes en fængselsstraf.³⁴⁰

For de øvrige reaktionsmuligheder, som UKN kan pålægge, kan der endvidere drages paralleller til straffelovgivningen. Eksempelvis kan barnet pålægges en straksreaktion ved at ”bidrage til at genoprette forrettet skade” eller ved at ”deltage i andre aktiviteter med genoprettende formål, herunder samfundsnyttigt arbejde”. At barnet kan pålægges at udføre samfundsnyttigt arbejde, er derfor i høj grad identisk med, at en tiltalt i en straffesag kan pålægges at udføre samfundstjeneste efter STRFL kapitel 18. Dette forhold har Justitia ligeledes fremhævet i sit høringssvar.³⁴¹

Et andet eksempel på, at der kan drages paralleller til straffelovgivningen er, at barnet som led i et forbedringsforløb kan pålægges at skulle ”være hjemme på et nærmere fastsat tidspunkt”.³⁴² Dette kan sammenlignes med muligheden for at afsone en straf med fodlænke, hvor den idømte efter aftale Kriminalforsorgen, har bestemte tidspunkter for, hvornår denne må forlade hjemmet.³⁴³

³³⁵ 1. behandling i Folketinget, Søren Pape Poulsen (KF), s. 49, spalte 1

³³⁶ Blokhin v. Russia, 23/03/16

³³⁷ Høringssvar 2, IFM, s. 21, jf. Blokhin v. Russia, 23/03/16, § 179

³³⁸ Blokhin v. Russia, 23/03/16

³³⁹ Jf. Bestemmelserne i VAL

³⁴⁰ <https://www.kriminalforsorgen.dk/straf/faengsel/>

³⁴¹ Høringssvar 2, Justitia, s. 35

³⁴² UKL § 13, stk. 1, nr. 1

³⁴³ <https://www.kriminalforsorgen.dk/straf/fodlaenke/>

Intensiteten og karakteren af reaktionerne indikerer derfor, at der kan drages klare paralleller straf-felovgivningen, og at særligt en institutionsanbringelse kan være betænkelig i forhold til spørgsmålet om, hvorvidt der pålægges straf i EMRK artikel 6s forstand.

5.1.2.5. Delkonklusion – pålægger nævnet straf?

Med afsæt i ovenstående analyse af momenterne fra Engel-dommen er der både fremhævet momenter for og imod, at nævnet pålægger straf i konventionens forstand.

IFM fremhæver i sit høringssvar, at det ikke er muligt at konkludere *”med den fornødne sikkerhed”, ”at der er tale om egentlig strafferetlig sanktion, som skal efterleve forpligtelserne efter EMRKs artikel 6 om retfærdig rettergang og retssikkerhed i strafferetsplejen”*.³⁴⁴ Selvom IFM ikke konkluderer, at *”nævnet handler inden for anvendelsesområdet af EMRK artikel 6, vil en sådan yderligere retsgaranti stemme godt overens med de internationale anbefalinger og retningslinjer på området.”*³⁴⁵ Justitia fremhæver endvidere, at det må *”anses for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at Ungdomskriminalitetsnævnet i en strafferetslignende proces får kompetence til at pålægge både børn under den kriminelle lavalder og børn/unge mellem 15 og 17 år foranstaltninger, der minder om sanktioner, uden at retsgarantierne i artikel 6 er iagttaget”*.³⁴⁶

Derudover konstaterede EMD i Blokhin-dommen at en reaktion, der pålægges en mindreårig, kan anses for at udgøre straf i konventionens forstand.³⁴⁷ Forfatterne finder, at der er en overvægt af ligheder mellem Blokhin-dommen og UKN-sagerne, herunder særligt i forhold til institutionsanbringelserne. Karakteren af nævnets reaktionsmuligheder giver endvidere anledning til, at der kan drages paralleller til det strafferetlige systems sanktionsmuligheder.

På baggrund af analysen af Engel-dommen, vurderes det, at der er en overvægt af momenter, der indikerer, at nævnet pålægger straf, dette særligt set i forhold til det første og det tredje moment.

³⁴⁴ Høringssvar 2, IFM, s. 12

³⁴⁵ Høringssvar 2, IFM, s. 29

³⁴⁶ Høringssvar 2, Justitia, s. 36

³⁴⁷ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial, (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 12, § 35, jf. Blokhin v. Russia, 23/03/16, §§ 179-182, forfatterens oversættelse

Den følgende del af projektet vil således tage afsæt i, at UKN pålægger straf. Der vil derfor ikke blive taget yderligere stilling til, hvilke retsgarantier et barn eller en ung har, såfremt EMD i en konkret sag vurderer, at nævnet ikke pålægger straf i EMRK artikel 6s forstand.

5.1.3. Delkonklusion – er sagerne omfattet af anvendelsesområdet for EMRK artikel 6?

Da det er fastslået, at nævnet *træffer afgørelse* i en *straffesag*, kan det fastslås, at sagerne er omfattet af EMRK artikel 6s anvendelsesområde.

Nedenfor vil der derfor blive foretaget en vurdering af, hvorvidt UKN kan anses for at udgøre en domstol i overensstemmelse med EMRK artikel 6, stk. 1, og om de generelle og særlige retsgarantier er sikret ved nævnets sagsbehandling.

5.2. Udgør UKN en domstol i EMRKs forstand?

Ovenfor blev det fastslået, at der er en overvægt af momenter, der taler for, at sagerne, som behandles i UKN, kan anses for at udgøre straffesager i EMRK artikel 6s forstand. Såfremt en sag anses for at udgøre en straffesag i konventionens forstand, er det i medfør af EMRK artikel 6, stk. 1 et krav, at det er en *domstol*, der *træffer afgørelse* i sagen.³⁴⁸ Nedenfor vil det derfor blive vurderet, om UKN udgør en domstol i konventionens forstand.

5.2.1. Begrebet domstol

EMRK artikel 6, stk. 1 indledes med: ”*Enhver har ret til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist for en uafhængig og upartisk domstol...*”. UKN har ikke status som værende en domstol i dansk ret,³⁴⁹ hvorfor det er relevant at undersøge, hvordan begrebet *domstol* skal fortolkes, og om UKN på trods af nævnets nationale status, kan anses for at udgøre en domstol i EMRKs forstand.

Begrebet *domstol* er af Jon Fridrik Kjølbro fremhævet som et ”*selvstændigt konventionsbegreb*”, hvilket betyder, at *domstol* i artikel 6s forstand, ikke kun omfatter domstole, der er en del af det

³⁴⁸ Jf. ordlyden af EMRK artikel 6, stk. 1

³⁴⁹ Se <https://www.domstol.dk/om-os/court-banner-ovrigt-retter-raad-og-naevn/> hvoraf UKN ikke fremgår som et nævn under de danske domstole domstolene

almindelige domstolssystem i en medlemsstat.³⁵⁰ Organer, der eksempelvis har kompetence til at behandle et nærmere afgrænset område af tvister, kan derfor godt anses for domstole i konventionens forstand.³⁵¹ Det kan eksempelvis udledes af praksis afsagt af EMD, at *voldgiftsretter, særlige organer* eller *særdomstole*, kan anses for at udgøre en *domstol*, når de har kompetence til at træffe afgørelse i visse typer af tvister.³⁵²

EMD uddyber nærmere herom i *Rolf Gustafson v. Sweden*, 01/07/1997 (herefter Rolf-dommen), § 45, hvoraf det fremhæves, at EMRK ikke er *”til hinder for, at visse typer af sager behandles af organer, der ikke er domstole efter national ret, men i så fald er det et krav, at disse særlige organer enten skal være en domstol i artikel 6’s forstand, eller at afgørelser, der træffes af sådanne organer, skal kunne indbringes for en domstol, der har fuld jurisdiktion og yder de garantier, der følger af artikel 6.”*³⁵³

Med udgangspunkt i det ovenstående citat, vil følgende afsnit indeholde en vurdering af, hvorvidt UKN kan anses for en domstol i EMRK’s forstand, eller om sagerne i øvrigt kan indbringes for et organ, der opfylder de garantier, der er hjemlet i EMRK artikel 6 og dermed kan anses for en domstol i konventionens forstand.

5.2.1.1. Domstol i EMRK’s forstand

5.2.1.1.1. Nærmere afgrænset område af tvister

Med henvisning til forrige afsnit, er det således ikke et krav, at staterne indfører et bestemt domstolssystem, men det er en betingelse, at *”konventionens krav til en domstol er opfyldt”*, for at et organ kan betragtes som en domstol i overensstemmelse med EMRK artikel 6.³⁵⁴

Den tidligere omtalte Rolf-dom, omhandlede et svensk nævn kaldet *”Brottsskadenämnden”*. Nævnet blev oprettet ved lov i 1978 med Brottsskadelagen³⁵⁵, og formålet med nævnet var, *”at give*

³⁵⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 497 og Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 17, § 67, forfatternes oversættelse

³⁵¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 497

³⁵² Ibid

³⁵³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 529

³⁵⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 497

³⁵⁵ Lovens navn

*kriminelle ofre et middel til at opnå erstatning, hvor gerningsmandens identitet er ukendt, eller hvor gerningsmanden ikke har tilstrækkelige midler til at betale kompensation til offeret...*³⁵⁶

Sagen omhandlede en svensk borger, der anmeldte, at han havde været kidnappet og udsat for afpresning, for hvilket han ønskede at få kompensation.³⁵⁷ Gerningsmanden, der stod bag kidnappingerne, blev kendt skyldig, hvorfor den svenske borger mente, at han havde ret til kompensation, og hans påstand var i den forbindelse, at retten til kompensation skulle anses for at være en civil rettighed i overensstemmelse med EMRK artikel 6, stk. 1.³⁵⁸ EMD gav den svenske borger medhold heri og tilføjede, at *"det stadig skal overvejes, hvorvidt nævnet, der har bedømt sagsøgerens krav, opfyldte kravene til en domstol, som nævnt i artikel 6, stk. 1."*³⁵⁹ Med denne bemærkning fremhæver EMD selv, at et nævn godt kan være en domstol i overensstemmelse med EMRK artikel 6, selvom nævnet ikke er en domstol efter national ret.³⁶⁰ Det er dog en betingelse, at det pågældende nævn overholder de krav, der er foreskrevet i EMRK artikel 6, stk. 1.³⁶¹

Sammenholdes Rolf-dommen med UKN, kan det fremhæves, at UKN er etableret med henblik på at behandle sager, hvor børn og unge i alderen 10-17 år har begået *personfarlig* eller anden *grov kriminalitet*, jf. UKL § 2. Ordlyden i bestemmelsen indikerer således, at UKN ikke er et nævn, der behandler sager vedrørende alle typer af kriminalitet, jf. UKL § 2 modsætningsvis. Dette ses særligt ved, at bestemmelsen³⁶² både indeholder et alderskrav, et opholdskrav og et kriminalitetskrav, som alle skal være opfyldt, for at en sag er omfattet af UKNs kompetenceområde.³⁶³

Formålet med nævnet i Rolf-dommen var at behandle sager om kompensation til ofre for forbrydelser og kriminalitet, hvilket EMD karakteriserede som værende et *nærmere afgrænset område af tvister*.³⁶⁴ EMD uddyber ikke nærmere om, hvad der karakteriserer *et nærmere afgrænset område af tvister*, men set i lyset af, at UKN kun træffer afgørelse i sager, hvor både alders-, opholds-

³⁵⁶ Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997, § 20, forfatternes oversættelse

³⁵⁷ Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997

³⁵⁸ Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997

³⁵⁹ Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997, § 42, forfatternes oversættelse

³⁶⁰ Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997, § 45, forfatternes oversættelse

³⁶¹ Ibid

³⁶² Jf. UKL § 2, stk. 1 og 2

³⁶³ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 56, 2. spalte og s. 57, 2. spalte

³⁶⁴ Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997

og kriminalitetskravet er opfyldt, vurderes det, at UKN på samme måde som nævnet i Rolf-dommen, alene træffer afgørelser inden for et nærmere afgrænset område. Ovennævnte taler dermed for, at UKN kan ses for at udgøre en domstol i EMRKs forstand.

5.2.1.1.2. Bindende afgørelser

Af Rolf-dommens § 46 kan det endvidere udledes, at det er et krav, at organet ”*skal have kompetence til på bindende måde at behandle og afgøre sagens retlige og faktiske spørgsmål.*”³⁶⁵ Organet skal således have en judiciel funktion, hvilket også følger af dommen *Bentham v. The Netherlands*,³⁶⁶ 23/10/85 (herefter Benthem-dommen) modsætningsvist. Af Benthem-dommen fremgår det, at et organ netop ikke er en domstol i EMRK's forstand, ”*hvis dets afgørelser ikke er bindende for sagens parter, herunder for offentlige myndigheder,*”³⁶⁷ da beslutningskompetence er forbundet med selve begrebet *domstol*.³⁶⁸

Forarbejderne til UKL foreskriver, at UKNs afgørelser er bindende over for kommunerne, således at kommunerne har pligt til ”*at iværksætte og gennemføre de indsatser, som nævnet træffer afgørelse om.*”³⁶⁹ Endvidere er afgørelsen også bindende over for barnet eller den unge, hvorfor barnet er forpligtet til at efterleve de indsatser, som afgørelsen indeholder.³⁷⁰ Ungekriminalforsorgen fører tilsyn med, at barnet eller den unge efterlever den pågældende afgørelse fra UKN, jf. UKL § 47. I tilfælde hvor barnet eller den unge ikke efterlever afgørelsen, kan ungekriminalforsorgen indbringe sagen for UKN på ny, jf. UKL § 50, stk. 2. Dette vil ske ”*med henblik på, at nævnet kan fastsætte andre og eventuel skærpede foranstaltninger for barnet eller den unge.*”³⁷¹

EMD har endvidere fremhævet, at en *domstol* karakteriseres ved dens *judicielle funktion*, jf. *Sramek v. Austria*, § 36.³⁷² Hermed henvises til kompetencen til at træffe bindende afgørelse inden for domstolens område på ”*grundlag af retsregler og efter en procedure, der gennemføres på en*

³⁶⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 498, jf. Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997, § 46

³⁶⁶ *Bentham v. The Netherlands*,³⁶⁶ 23/10/85

³⁶⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 498, jf. Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997 § 40

³⁶⁸ *Bentham v. The Netherlands*, 23/10/85, § 40, forfatterens oversættelse

³⁶⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 2

³⁷⁰ <https://www.ft.dk/samling/20181/almindel/reu/spm/198/svar/1557450/2017944.pdf>, s. 3

³⁷¹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7.2, s. 38, spalte 2

³⁷² *Sramek v. Austria*, 22/10/1984, § 36

foreskrevet måde".³⁷³ Som nævnt indeholder UKL § 2 et kriminalitetskrav, som skal være opfyldt, for at UKN har kompetence til at træffe afgørelse. Er kriminalitetskravet ikke opfyldt, kan UKN afvise sagen, jf. UKL § 42, stk. 1. Yderligere indeholder lovens kapitel 5, som tidligere nævnt, en række regler om sagsbehandlingen og hvordan nævnsmødet skal forløbe, ligesom der også er fastlagt regler for barnet eller den unges ret til en bisidder og advokatbistand, jf. UKL §§ 45-46.

Ud fra ovenstående kan det således fastslås, at EMD flere gange er kommet frem til, at et organ skal have en *judiciel funktion*, for at udgøre en domstol i konventionens forstand.³⁷⁴ UKN har kompetence til at træffe afgørelser, som er bindende overfor barnet eller den unge samt den ansvarlige kommune.³⁷⁵ Derudover træffer UKN sine afgørelser ud fra bestemmelserne i UKL, som sætter grænsen for, hvilke retsregler, der skal være overtrådt og hvilken type af kriminalitet, der skal være begået, for at nævnsbehandling i UKN bliver en realitet.³⁷⁶ Yderligere indeholder loven en række regler, der regulerer processen i sagen, hvorfor det vurderes, at UKN har den judicielle kompetence, der kræves, for at et organ er en domstol i konventionens forstand.

5.2.1.1.3. Opfylder UKN i sig selv kravene til en domstol?

Ud fra ovennævnte kan det konkluderes, at der ikke er en entydig definition af begrebet *domstol*. Konventionen foreskriver endvidere ikke, at medlemsstaterne skal have indført et bestemt domstolssystem, for at et organ kan udgøre en domstol i konventionens forstand.³⁷⁷ Et organ, der er etableret til at træffe afgørelse i et nærmere afgrænset område af tvister, kan således godt udgøre en domstol, jf. ovennævnte EMD praksis. Det ses dog i praksis fra EMD, at en domstol overordnet set er kendetegnet ved dens judicielle funktion, det vil sige kompetencen til at træffe afgørelser inden for dens kompetence på baggrund af retsregler og foreskrevne processuelle regler.³⁷⁸

³⁷³ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 33, § 137, *Sramek v. Austria*, 22/10/84, § 36, forfatternes oversættelse

³⁷⁴ *Rolf Gustafson v. Sweden*, 01/07/97, § 46, *Bentham v. The Netherlands* 23/10/85 § 40 og *Sramek v. Austria*, 22/10/84, § 36

³⁷⁵ <https://www.ft.dk/samling/20181/almindel/reu/spm/198/svar/1557450/2017944.pdf>, s. 3 og forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1, s. 12, spalte 2

³⁷⁶ Se UKL § 2

³⁷⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere*, 2017, s. 497

³⁷⁸ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 17, § 67

Med henvisning til ovenstående gennemgang af litteratur og praksis afsagt af EMD, er der således mange momenter, der taler for, at UKN vil udgøre en domstol i EMRK artikel 6s forstand. Det er dog ikke sikkert, at EMD i et konkret tilfælde, vil træffe afgørelse om, at UKN kan anses for at være en domstol i konventionens forstand. Det er derfor relevant at foretage undersøgelse af, om UKNs afgørelser kan indbringes for et organ, der opfylder kravene til en domstol. Dette er begrundet i, at det anses for tilstrækkeligt til at opfylde domstolskravet, at en afgørelse kan *"indbringes for en domstol, der har fuld jurisdiktion og yder de garantier, der følger af artikel 6"*.³⁷⁹

5.2.1.2. *Klageadgang*

Med udgangspunkt i ovennævnte, vil det nedenfor blive vurderet, hvorvidt afgørelserne kan indbringes for et organ, der kan anses for at udgøre en domstol i EMRK artikel 6s forstand.

Reglerne om klageadgang i reguleres i UKL kapitel 8. Heraf fremgår det, at nævnets afgørelser som udgangspunkt ikke kan indbringes for en anden administrativ myndighed, jf. UKL § 55, stk. 1. Lovgiver påpeger selv, at denne klageadgang *"adskiller sig fra klageadgangen i [SEL], hvorefter udgangspunktet er, at alle afgørelser om særlig støtte til børn og unge kan indbringes for Ankestyrelsen."*³⁸⁰ Lovgiver har begrundet reglen med, at der ikke er det samme behov for en klageadgang af afgørelser truffet af UKN sammenlignet med afgørelser truffet efter serviceloven, da afgørelserne i UKN træffes af et uafhængigt nævn.³⁸¹

I UKL § 55, stk. 2 er dog fastlagt en række undtagelsestilfælde, hvori der er mulighed for, at afgørelserne kan indbringes for Ankestyrelsen. Dette skal ske inden 4 efter, at klager har fået meddelelse om afgørelsen, jf. § 55, stk. 2. Klager kan være forældremyndighedsindehaver eller en ung, der er fyldt 12 år, jf. UKL § 55, stk. 3. Børn under 12 år har derfor ikke mulighed for at påklage afgørelserne efter stk. 2. De afgørelser, der kan påklages efter stk. 2, *"er kendetegnet ved at være af meget indgribende karakter"*,³⁸² herunder eksempelvis anbringelser uden for hjemmet både på delvist lukkede døgninstitutioner, sikrede døgninstitution og særligt sikrede afdelinger.

³⁷⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 529

³⁸⁰ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til, § 55, s. 114, 1. spalte

³⁸¹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til, § 55, s. 114, 1. spalte

³⁸² Ibid

I forhold til, om Ankestyrelsen opfylder kravet om *adgang til domstolsprøvelse*, fremhæver IFM, at *"Ankestyrelsen er en uafhængig administrativ rekursinstans"*, og de anbefaler i den forbindelse, at lovgiver skulle have behandlet *"spørgsmålet om, hvorvidt Ankestyrelsen er tilstrækkelig og relevant rekursinstans for UKN."*³⁸³ Forfatterne finder det dog ikke relevant for opgaven at undersøge, hvorvidt Ankestyrelsen kan anses for at udgøre en domstol i konventionens forstand. Dette er begrundet i, at Ankestyrelsens afgørelser efter § 56, stk. 1, kan *"kræves forelagt for retten"*. Da der i disse sager er hjemlet en særlig adgang til domstolsprøvelse grundet afgørelsernes indgribende karakter, vurderes afgørelserne at opfylde kravet om, at de kan *"indbringes for en domstol, der har fuld jurisdiktion og yder de garantier, der følger af artikel 6"*.³⁸⁴

De afgørelser, der ikke er fremhævet i UKL § 55, stk. 2, giver derimod anledning til betænkelighed. Et forbedringsforløb i medfør af UKL § 13, giver eksempelvis ikke klageadgang, jf. UKL § 55, stk. 2 modsætningsvist. Det følger dog af lovens forarbejder, at disse afgørelser kan indbringes for domstolene med hjemmel i grundlovens § 63, stk. 1.³⁸⁵

En domstolsprøvelse efter GRL § 63 indebærer en prøvelse af det materielle grundlag for afgørelsen, samt en prøvelse af, hvorvidt sagsbehandlingsreglerne er overholdt.³⁸⁶ Dette følger af udgangspunktet om, at domstolen ikke prøver forvaltningens skønsudøvelse.³⁸⁷ Domstolen kan hermed kun *"gribe ind, når forvaltningen handler ulovligt."*³⁸⁸ Det kan eksempelvis være i tilfælde af, at et organ træffer en afgørelse, der ikke er hjemmel til i lov, retspraksis eller lignende.³⁸⁹ Finder domstolen derimod, at forvaltningen har skønnet inden for lovens rammer, og afgørelsen dermed er truffet med tilstrækkelig hjemmel, kan domstolen ikke underkende afgørelsen, *"blot fordi de ville foretrække en anden løsning"*.³⁹⁰

³⁸³ Høringssvar 2, IFM, s. 30

³⁸⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 529, Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997, § 45

³⁸⁵ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt., pkt. 2.1.2.8.2, s. 39, spalte 2

³⁸⁶ Bønsing, Sten, Almindelige Forvaltningsret, 2013, s. 418

³⁸⁷ Bønsing, Sten, Almindelige Forvaltningsret, 2013, s. 419

³⁸⁸ Ibid

³⁸⁹ Bønsing, Sten, Almindelige Forvaltningsret, 2013, s. 418

³⁹⁰ Bønsing, Sten, Almindelige Forvaltningsret, 2013, s. 419

Klageadgangen i UKL har også givet anledning til bemærkninger under lovgivningsprocessen. Dommerforeningen bemærker eksempelvis, *"at det efter lovudkastet alene er visse af nævnets afgørelser, der kan påklages til Ankestyrelsen, mens nævnets øvrige afgørelser skal indbringes direkte for domstolene efter GRL § 63. Det er efter foreningens opfattelse uhensigtsmæssigt, da GRL § 63 alene giver retten mulighed for at foretage en legalitetsprøvelse."*³⁹¹ Ligeledes fremhævede Advokatrådet med henvisning til sagernes indgribende karakter overfor barnet, *"at det i lovforslaget positivt bør bestemmes, at domstolene prøver afgørelserne fuldt ud."*³⁹² I forlængelse heraf tilføjer Advokatrådet, at den fulde klageadgang bør gælde alle afgørelserne efter UKL, herunder både dem der *"kan indbringes med hjemmel i grundlovens § 63 og de afgørelser, der kan indbringes med hjemmel i lovforslagets § 56."*³⁹³

EMD har endvidere behandlet et spørgsmål om klageadgang i 1988 i dommen *Belilos v. Switzerland*. Sagen omhandlede et nævn, der kunne tildele strafferetlige bøder.³⁹⁴ Modtagerne af disse bøder kunne kun påklage bøderne, hvis nævnet havde tildelt bøderne på ulovligt grundlag eller hvis modtagernes processuelle rettigheder ikke var opfyldt.³⁹⁵ Ved denne form for klageadgang *"hæftede EMD sig ved, at domstolene ikke kunne foretage en fuld prøvelse af sagens materielle indhold, men alene en legalitetskontrol."*³⁹⁶ EMD fandt på denne baggrund, at der forelå en krænkelse af EMRK artikel 6.³⁹⁷ I praksis er det endvidere slået fast, at hvis et organ ikke har kompetence til at vurdere, om en afgørelse er proportionel i forhold til det begåede forhold, så opfylder det ikke kravet til fuld domstolsprøvelse.

I relation til afgørelserne truffet af UKN, finder forfatterne det på baggrund af ovenstående EMD praksis samt kritikken fra Dommerforeningen og Advokatrådet, betænkeligt, at de typer af afgørelser, der ikke kan indbringes for Ankestyrelsen i medfør af UKL § 55, stk. 2, alene er underlagt en forvaltningsmæssig domstolsprøvelse efter GRL § 63. Dette er begrundet i, at prøvelsen dermed alene kan medføre en underkendelse af selve afgørelsen, hvis den er truffet på ulovligt grundlag.³⁹⁸

³⁹¹ Høringssvar 1, Den Danske Dommerforening, s. 3

³⁹² Høringssvar 1, Advokatsamfundet, s. 17

³⁹³ Høringssvar 1, Advokatsamfundet, s. 17

³⁹⁴ *Belilos v. Switzerland*, 29/04/1998, § 18, forfatterens oversættelse

³⁹⁵ *Belilos v. Switzerland*, 29/04/1998, § 24, forfatterens oversættelse

³⁹⁶ Høringssvar 2, IFM, s. 19, jf. *Belilos v. Switzerland*, 29/04/1998, §§ 71-72

³⁹⁷ *Ibid*

³⁹⁸ Bønsing, Sten, *Almindelige Forvaltningsret*, 2013, s. 419

Domstolen kan derfor ikke tage stilling til proportionaliteten af afgørelsen, herunder skønnet, hvis blot den er truffet på lovligt grundlag. Det vurderes derfor, at domstolsprøvelsen efter GRL § 63, er uforenelig med de krav, der stilles efter EMRK artikel 6.

5.2.1.3. Delkonklusion - Er kravet til domstol opfyldt?

Ud fra ovenstående afsnit er det forfatterens vurdering, at der er flest momenter, der taler for, at UKN kan anses for at udgøre en domstol i EMRKs forstand. Skulle EMD alligevel komme frem til, at UKN ikke udgør en domstol, vurderes det, at EMRK artikel 6 stadig vil være opfyldt i forhold til de sager, der kan påklages efter UKL § 55, stk. 2, da der er fuld adgang til domstolsprøvelse i disse sager. I forhold til de øvrige sager, vurderes det, at en domstolsprøvelse efter GRL § 63 ikke er tilstrækkelig til at opfylde kravet om, at den myndighed, som sagen indbringes for, er en domstol i EMRK artikel 6s forstand.

Udover at det er et krav, at organet udgør en domstol med henvisning til ovennævnte, er der endvidere en række generelle krav til domstolen i EMRK artikel 6, stk. 1, herunder at den skal være oprettet ved lov og at den skal være upartisk og uafhængig. De øvrige krav til domstolen vil derfor blive behandlet i afsnittet nedenfor.

5.2.1.4. Øvrige krav til domstolen, jf. stk. 1.

5.2.1.4.1. Uafhængighed og upartiskhed

Det følger af EMRK artikel 6, stk. 1, at domstolen skal være ”*uafhængig og upartisk*”. Kravene hænger i høj grad sammen, hvorfor det i praksis kan være svært at sondre klart mellem disse.³⁹⁹ I retspraksis ses det derfor, at EMD ofte behandler kravene sammen,⁴⁰⁰ hvormed de også vil blive behandlet delvist samlet i denne fremstilling.

Fælles for kravene er, at det er de personer, der skal træffe afgørelse, og som beklæder domstolen i de enkelte tvister, der skal opfylde dem.⁴⁰¹ EMD har i den forbindelse fastslået, at det er alle

³⁹⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 548

⁴⁰⁰ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 44, § 208, forfatterens oversættelse

⁴⁰¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 548

domstolens medlemmer, og ikke kun de juridiske dommere, som kravene retter sig mod.⁴⁰² Dette kan blandt andet udledes af dommen *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, hvor EMD har udtalt, at ”eksistensen af et panel med blandede medlemmer bestående af en dommer, der besidder formandsposten, embedsmænd og repræsentanter fra interesserede organer ikke i sig selv udgør bevis for partiskhed”.⁴⁰³ Lægdommere og andre repræsentanter fra relevante myndigheder, kan derfor også udøve hvervet som dommer, hvormed kravene om uafhængighed og upartiskhed også gælder for disse.⁴⁰⁴

5.2.1.4.1.1. Generelt om uafhængighed

I teorien henviser begrebet *uafhængighed* til, at domstolen skal være uafhængig over for den udøvende og lovgivende magt samt sagens parter.⁴⁰⁵ Når det skal vurderes, om en domstol er uafhængig, lægges der blandt andet vægt ”på den måde, hvorpå rettens medlemmer udpeges, medlemmernes funktionsperiode, eksistensen af garantier til beskyttelse mod udefrakommende pres eller påvirkning, samt om retten udadtil fremtræder som uafhængig”.⁴⁰⁶ I det følgende vil disse kriterier således blive vurderet i forhold til UKN og sammensætningen af nævnet.

1) Udvælgelse af medlemmer

”Dommerne beskikkes efter indstilling fra Domstolsstyrelsen”.⁴⁰⁷ ”De øvrige medlemmer beskikkes efter indstilling fra henholdsvis Rigspolitiet og KL”.⁴⁰⁸ Nævnet har en formand og et formandskab⁴⁰⁹, hvor formandsskabet vælger nævnets formand,⁴¹⁰ mens formanden beskikker de øvrige nævnsmedlemmer på baggrund af de fremsendte indstillinger.⁴¹¹

⁴⁰² Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 44, § 209

⁴⁰³ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 44, § 209, jf. *Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium*, 23/06/81, §§57-58, forfatternes oversættelse

⁴⁰⁴ Ibid

⁴⁰⁵ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 45, § 213

⁴⁰⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere*, 2017, s. 562, jf. *Frani v. Slovakia*, 21/06/2011, § 141

⁴⁰⁷ Jf. UKL § 4, stk. 1, 2. pkt.

⁴⁰⁸ Jf. UKL § 4, stk. 1, 3. pkt.

⁴⁰⁹ Jf. UKL § 3, stk. 1

⁴¹⁰ Jf. UKL § 4, stk. 3

⁴¹¹ Jf. UKL § 4, stk. 1

EMD har slået fast, at *"begrebet "uafhængighed" henviser til uafhængighed over for de andre magter,"*⁴¹² samt at princippet om *"magtadskillelse ("separation of powers") mellem den lovgivende, udøvende og dømmende magt [tillægges] stor og stigende betydning"*.⁴¹³ I Danmark er den lovgivende magt hos regeringen og Folketinget i forening, mens den udøvende magt er hos regeringen, og den dømmende magt er hos domstolene.⁴¹⁴

Indstillingen af medlemmerne med politibaggrund giver derfor anledning til betænkelighed i forhold til kravet om uafhængighed, idet politiets medlemmer indstilles af Rigspolitiet.⁴¹⁵ Rigspolitiet hører til under Justitsministeriet,⁴¹⁶ som hører under regeringen og derfor en del af den udøvende magt.⁴¹⁷ Den udtrykte betænkelighed begrundes i forfatternes opfattelse af, at det i praksis derved bliver den udøvende magt, der udpeger nævnsmedlemmerne fra politiet og ikke den dømmende magt (nævnet). Dette skyldes, at nævnets formand har kun mulighed for at vælge mellem de politifolk, som Rigspolitiet har indstillet til nævnet.⁴¹⁸

EMD har dog slået fast, at det ikke i sig selv er tilstrækkeligt *"til at rejse berettiget tvivl"* om en dommers uafhængighed (eller upartiskhed), at en dommer er udpeget af den udøvende magt.⁴¹⁹ I den forbindelse har EMD udtalt, at *"udnævnelse af dommere af den udøvende magt er tilladt, forudsat at de udvalgte dommere ikke er underlagt instruktionsbeføjelse eller pres, når de udøver deres hverv som dommer"*.⁴²⁰ I forhold til UKNs medlemmer fremgår det direkte af UKL, at nævnets medlemmer skal være *uafhængige* og ikke kan modtage eller søge instruktion fra den indstillede myndighed.⁴²¹ Med henvisning til ovennævnte udgør det derfor ikke i sig selv en krænkelse

⁴¹² Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 45, § 213, jf. Beaumartin v. France, 24/11/94, § 38, forfatternes oversættelse

⁴¹³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 623

⁴¹⁴ Jf. GRL § 3 og https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Billeder/Ministeriet/organisationsdiagram - justitsministeriets_koncern-2.pdf

⁴¹⁵ Jf. UKL § 4, stk. 1, 3. pkt.

⁴¹⁶ https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Billeder/Ministeriet/organisationsdiagram - justitsministeriets_koncern-2.pdf

⁴¹⁷ <https://www.ft.dk/da/folkestyret/regeringen/ministrene>

⁴¹⁸ Se ordlyden af UKL § 4, stk. 1

⁴¹⁹ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 46, § 218, jf. Clarke v. the United Kingdom, 25/08/05, (dec.) forfatternes oversættelse

⁴²⁰ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 46, § 218, jf. Clarke v. the United Kingdom, 25/08/05, (dec.) forfatternes oversættelse

⁴²¹ Jf. UKL § 3, stk. 1, 2. pkt.

af kravet om uafhængighed (eller upartiskhed), at Rigspolitiet indirekte udvælger de politiansatte nævnsmedlemmer.

2) Funktionsperiode og beskyttelse mod pres udefra

I vurderingen af nævnets uafhængighed indgår også dommernes funktionsperiode samt beskyttelse mod pres udefra.⁴²²

EMD har ikke fastslået en bestemt minimumsgrænse for, hvor lang en funktionsperiode skal være, for at kravet om uafhængighed er opfyldt.⁴²³ I praksis er der dog set eksempler på, at en funktionsperiode på 3 år med mulighed for genudnævnelse samt begrænset adgang til afskedigelse i funktionsperioden, var i overensstemmelse med kravet om uafhængighed.⁴²⁴ I 2013 godkendte EMD også en funktionsperiode på 2 år med mulighed for genudnævnelse, hvor retten dog påpegede, at perioden var relativt kort, men forståelig i forhold til sagens konkrete omstændigheder.⁴²⁵

Medlemmerne af UKN beskikkes for en periode på 4 år.⁴²⁶ Derudover er der mulighed for genbeskikkelse ved udløbet af den 4-årige periode,⁴²⁷ ”når betingelserne for beskikkelse fortsat er opfyldt”.⁴²⁸ Hermed henvises der til det enkelte medlems organisatoriske tilknytning.⁴²⁹ Derudover er der ikke fastsat en ”øvre tidmæssig grænse for hvervet som nævnsmedlem”,⁴³⁰ idet nævnet skal have mulighed for at ”opbygge og bevare en stærk faglighed på det kriminalitetsforebyggende område”.⁴³¹

I forhold til *beskyttelse mod pres udefra* har EMD fremhævet, at også medlemmernes beskyttelse mod afskedigelse bør indgå som en del af vurderingen af medlemmers uafhængighed.⁴³² Dette har

⁴²² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 624

⁴²³ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 47, § 228 og Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial, (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 20 § 85, forfatternes oversættelse

⁴²⁴ Sramek v. Austria, 22/10/1984, § 38

⁴²⁵ Maktouf and Damjanovic v. Bosnia and Herzegovina, 18/07/2013, § 51

⁴²⁶ Jf. UKL § 4, stk. 2, 1. pkt.

⁴²⁷ Jf. UKL § 4, stk. 2, 2. pkt.

⁴²⁸ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 4, s. 60, spalte 2

⁴²⁹ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.3, s. 27, spalte 1

⁴³⁰ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 4, s. 60, spalte 2

⁴³¹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 4, s. 60, spalte 2

⁴³² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 624

betydning, da risikoen for afskedigelse *"er egnet til at påvirke en dommers afgørelser"*.⁴³³ Det er ikke et krav, at *"en dommer formelt er beskyttet mod afskedigelse i en funktionsperiode, hvis en sådan beskyttelse eksisterer i praksis, og muligheden for at blive afskediget således ikke kan anses for at udgøre en reel trussel, der kan påvirke dommerens uafhængighed"*.⁴³⁴ Beskyttelsen af en dommers afskedigelse kan eksempelvis være, at *"afskedigelse kun kan ske, [såfremt] visse betingelser er opfyldt, f.eks. at dommeren på grund af helbredsforhold ikke er i stand til at bestride hvervet eller har foretaget handlinger, der gør den pågældende uværdig til at virke som dommer"*.⁴³⁵

Af kravet om den organisatoriske tilknytning kan det udledes, at nævnsmedlemmerne automatisk udtræder af UKN fra det tidspunkt, hvor denne betingelse ikke længere er opfyldt.⁴³⁶ Endvidere fremgår det af lovforarbejderne, at *"hvervet som medlem endvidere [vil] ophøre, hvis medlemmet ønsker afbaskikkelse"*.⁴³⁷ Derudover regulerer UKL ikke nærmere omkring muligheden for afskedigelse af nævnsmedlemmer i funktionsperioden.

Efter fortolkning af loven og dennes forarbejder er det derfor forfatterens opfattelse, at der ikke er hjemmel til at afskedige medlemmer af andre grunde, end de ovenfor anførte. Forfatterne vurderer derfor, at der ikke foreligger en sådan risiko for afskedigelse, at det kan påvirke medlemmernes holdning i forbindelse med, at nævnet skal træffe afgørelse. Derudover fremstår funktionsperioden som værende længere, end hvad EMD tidligere har godkendt, hvormed UKNs funktionsperiode og medlemmernes beskyttelse mod pres udefra, ikke kan anses for at udgøre en krænkelse af kravet om uafhængighed.

⁴³³ Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 624

⁴³⁴ Ibid

⁴³⁵ Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 625

⁴³⁶ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 4, s. 60, spalte 2

⁴³⁷ Ibid

3) UKNs fremtræden som et uafhængigt nævn

Det sidste moment der er relevant i projektets vurdering af en domstols uafhængighed, er dennes fremtræden som uafhængig udadtil.⁴³⁸ Hermed henvises blandt andet til *”den tillid, [som] domstolene i et demokratisk samfund skal tilskynde til offentligheden og frem for alt til den tiltalte i straffesager”*.⁴³⁹

Det er således ikke tilstrækkeligt til at opfylde kravet om uafhængighed, at *”en dommer er funktionelt og personelt⁴⁴⁰ uafhængig, idet det endvidere tillægges betydning, om dommeren fremtræder uafhængig”*.⁴⁴¹ EMD har eksempelvis i dommen *Belilos v. Switzerland*⁴⁴² (herefter Belilos-dommen) slået fast, at det *”udgjorde en krænkelse, at den dommer der behandlede en mindre straffesag mod klager, var jurist fra politiet”*.⁴⁴³ Dommeren var både funktionel og personelt uafhængig i, men fordi dommeren ved siden af dette hverv også arbejdede ved politiet, fremhævede EMD, at *”den almindelige befolkning [kunne] opfatte dommeren som en del af politiet... og som loyal over for sine kollegaer”*.⁴⁴⁴

Det er ikke i sig selv uforeneligt med kravet om uafhængighed, at en dommer eksempelvis har *”andre funktioner end hvervet som dommer”*.⁴⁴⁵ Spørgsmålet om hvorvidt dobbeltfunktioner konkret er i strid med *”kravet om uafhængighed beror bl.a. på sagens og parternes karakter”*.⁴⁴⁶ I *Sramek-dommen*⁴⁴⁷ blev der eksempelvis statueret en krænkelse af EMRK artikel 6 som følge af dobbeltfunktioner.⁴⁴⁸ I denne sag bestod domstolen af 3 medlemmer, der *”tillige var embedsmænd*

⁴³⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 562, jf. *Frundi v. Slovakia*, 21/06/2011, § 141

⁴³⁹ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated to 31 August 2019, s. 21, § 88, jf. *Şahiner v. Turkey*, 25/09/01, § 44, forfatternes oversættelse

⁴⁴⁰ Det funktionelle og personelle aspekt behandles nærmere under afsnittet om upartiskhed

⁴⁴¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 628

⁴⁴² *Belilos v. Switzerland*, 29/04/1998

⁴⁴³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 628

⁴⁴⁴ *Ibid*

⁴⁴⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 625

⁴⁴⁶ *Ibid*

⁴⁴⁷ *Sramek v. Austria*, 22/10/1984

⁴⁴⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 625, jf. *Sramek v. Austria*, 22/10/1984

*for en lokal regering, der var part i sagen”.*⁴⁴⁹ Regeringens repræsentant var de 3 domstolsmedlemmers overordnede.⁴⁵⁰ EMD statuerede her en krænkelse, selvom dommerne ikke var underlagt en instruktionsbeføjelse fra deres overordnede, idet *”klagers frygt med hensyn til dommernes manglende uafhængighed, var berettiget.”*⁴⁵¹

I forhold til UKN er der blevet udtrykt betænkelighed omkring nævnets sammensætning i relation til nævnets uafhængighed. Dette er allerede delvist berørt i projektets indledende strafprocessuelle overvejelser, hvor det blev fremhævet, at lovgiver havde *”sammensat en domstol, hvor der er betydeligt sammenfald mellem ”anklagere” og ”dommere”, hvilket er et brud med fundamentale retssikkerhedsprincipper”.*⁴⁵² I den forbindelse stillede LFFA sig særligt undrende overfor, hvorvidt UKL § 3, stk. 1, 2. pkt. om nævnsmedlemmers uafhængighed ville blive overholdt i praksis.⁴⁵³ Selvom medlemmerne af nævnet er underlagt FVLs regler om inhabilitet,⁴⁵⁴ finder LFFA det stadig utænkeligt, at nævnsmedlemmerne fra politiet ikke vil følge politiets indstilling, når der skal træffes afgørelse i UKN.⁴⁵⁵

IFM har ligeledes fremhævet, at *”politiet er involveret i mange stadier og med mange funktioner i nævnets sagsbehandling”.*⁴⁵⁶ Hermed henvises der til, at politiet både sidder i nævnet og henviser sagerne vedrørende de 10-14-årige til UKN.⁴⁵⁷ Derudover udøver politiet også sekretariatsfunktion⁴⁵⁸ og kan bistå kommunen med at fuldbyrde en afgørelse over for barnet,⁴⁵⁹ ligesom politiet har mulighed for at hente barnet eller den unge til nævnsmødet.⁴⁶⁰ IFM finder derfor, at det faktum, at politiet er involveret i så mange aspekter i processen, er betænkeligt i forhold til spørgsmålet om nævnets uafhængighed og upartiskhed.⁴⁶¹

⁴⁴⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 625, jf. Sramek v. Austria, 22/10/1984

⁴⁵⁰ Ibid

⁴⁵¹ Ibid

⁴⁵² Ibid

⁴⁵³ Høringssvar 2, LFFA, s. 52

⁴⁵⁴ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 3, s. 59, spalte 1

⁴⁵⁵ Høringssvar 2, LFFA, s. 52

⁴⁵⁶ Høringssvar 2, IFM, s. 28

⁴⁵⁷ Høringssvar 2, IFM, s. 28

⁴⁵⁸ Jf. UKL § 9

⁴⁵⁹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 51, s. 110, spalte 2

⁴⁶⁰ Jf. UKL § 38, stk. 4

⁴⁶¹ Høringssvar 2, IFM, s. 28

Landsforeningen Krim har udtrykt lignende betænkelighed, idet de har fremhæve, at der med lovforslaget blev lagt op til, at politiet var tiltænkt en dobbeltrolle i sagerne, og at Justitsministeriet selv havde været opmærksom på sammenblandingen af politiets funktioner.⁴⁶² Krim udleder dette af forarbejderne, hvoraf det fremgår, at *"nævnsmedlemmer med politiuddannelse ikke bør give møde i nævnet i uniform,"*⁴⁶³ idet UKN skal fremstå neutralt.⁴⁶⁴ I den forbindelse har Justitia også fremhævet, at UKNs sammensætning har *"en overvægt af repræsentanter, der stammer fra det strafferetlige system"*.⁴⁶⁵

Justitsministeriet har efterfølgende forholdt sig til politiets rolle i UKN-sagerne og udtrykt, at nævnet *"efter Justitsministeriets opfattelse ikke [kan] sættes med en repræsentant fra politiet, som har deltaget i de indledende efterforskningsskridt, som har dannet grundlaget for sagens henvisning til nævnet."*⁴⁶⁶ I den forbindelse tilføjer Justitsministeriet endvidere, at *"repræsentanten for politiet ikke må være placeret i samme enhed som de medarbejdere hos politiet, der screener sagerne med henblik på henvisning til Ungdomskriminalitetsnævnet"*.⁴⁶⁷

På trods af Justitsministerens bemærkninger omkring politiets rolle i UKN, vurderes det på baggrund af ovennævnte forhold, at der er en overvægt af momenter, der indikerer, at UKN ikke vil fremstå som uafhængigt nævn. Dette begrundes særligt i, at Justitsministeriets uddybende bemærkninger ikke fremgår direkte af loven, hvorfor der fortsat kan være tvivl om hvorvidt UKN fremstår som uafhængigt nævn grundet politiets "dobbeltrolle".

⁴⁶² Høringssvar 2, Landsforeningen Krim, s. 59

⁴⁶³ Høringssvar 2, Landsforeningen Krim, s. 59, jf. forarbejder, s. 26, pkt. 2.1.2.2., spalte 2

⁴⁶⁴ Ibid

⁴⁶⁵ Høringssvar 2, Justitia, s. 35

⁴⁶⁶ Betænkning afgivet af Retsudvalget den 6. december 2018 til L 84: Forslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, s. 1, pkt. 2, spalte 2

⁴⁶⁷ Ibid

Er nævnet uafhængigt?

Ovenfor er det fremhævet, at det ikke er tilstrækkeligt *"til at rejse berettiget tvivl"* om en dommers uafhængighed (eller upartiskhed), at en dommer er udpeget af den udøvende magt.⁴⁶⁸ Det er derudover fremhævet, at der ikke er forhold vedrørende dommernes funktionsperiode og beskyttelse mod pres udefra, der indikerer, at UKN ikke opfylder kravet om uafhængighed.

I forhold til UKNs fremtræden udadtil som uafhængigt nævn, har forskellige organisationer udtrykt kritik af nævnets sammensætning. Dertil kan udfaldet af Belilos-dommen fremhæves, hvor EMD fastslog, at *"det udgjorde en krænkelse, at den dommer der behandlede [sagen] var jurist fra politiet"*.⁴⁶⁹ Tillige fandt EMD i Sramek-dommen, at en dobbeltfunktion hos domstolen udgjorde en krænkelse på trods af, at dommerne i denne sag ikke *"var underlagt en instruktionsbeføjelse fra deres overordnede"*.⁴⁷⁰

Med afsæt i ovennævnte EMD-praksis, UKNs sammensætning og organisationernes udtalelser i høringssvarene, vurderes det, at der er overvejende momenter, der taler for, at UKN ikke fremtræder uafhængigt. Dette til trods for at Justitsministeriet har uddybet deres opfattelse af politiets rolle, og at det fremgår direkte af UKL § 3, at alle nævnsmedlemmer er uafhængige.

5.2.1.4.1.2. Generelt om upartiskhed

Kravet om *"upartiskhed"* vurderes ud fra to tests; en objektiv og en subjektiv test.⁴⁷¹ Jon Fridrik Kjølbro fremhæver, at der skelnes mellem to situationer, hvor *"spørgsmålet om manglende upartiskhed kan opstå"*.⁴⁷²

For det første kan spørgsmålet opstå i forhold til *"funktionelle forhold, hvor en dommers personlige adfærd ikke er anfægtet, [men hvor] en dommer f.eks. udøver forskellige funktioner i samme sag eller er hierarkisk eller på anden måde knyttet til personer, der er involveret i sagen"*.⁴⁷³ Den

⁴⁶⁸ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 46, § 218, jf. *Clarcke v. the United Kingdom*, 25/08/05, (dec.) forfatterens oversættelse

⁴⁶⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 628

⁴⁷⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 625

⁴⁷¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 606

⁴⁷² Ibid

⁴⁷³ Ibid

anden situation kan være i forhold til dommerens personlige adfærd, hvor spørgsmålet om manglende upartiskhed netop relaterer sig til dommerens adfærd.⁴⁷⁴ Kravet om upartiskhed relaterer sig således både til den enkelte dommers adfærd og domstolen i sin helhed.⁴⁷⁵

Den objektive test

Den objektive test skal foretages ud fra kravet om at, *"justice must not only be done, it must also be seen to be done"*,⁴⁷⁶ hvilket betyder, at dommeren både skal agere og fremtræde upartisk ud fra en objektiv vurdering.⁴⁷⁷ I vurderingen indgår det, *"om der er tilstrækkelige garantier til at udelukke enhver rimelig eller berettiget tvivl med hensyn til dommernes personlige overbevisninger"*.⁴⁷⁸ Klagers opfattelse af dommeren er derfor ikke i sig selv afgørende, da det i praksis er fastslået, at klagers frygt for en dommers manglende upartiskhed skal være objektivt begrundet.⁴⁷⁹ Med den objektive test lægger EMD derfor vægt på at befolkningen generelt, og at tiltalte i straffesager, skal kunne have tillid til domstolene.⁴⁸⁰

Den subjektive test

Ved vurderingen af kravet om upartiskhed efter den subjektive test *"er det afgørende dommerens personlige overbevisninger eller interesser. En dommer må ikke være forudindtaget"*.⁴⁸¹ Det er klageren, der skal påvise, at der foreligger momenter, der bør rejse tvivl om dommerens subjektive upartiskhed.⁴⁸² I vurderingen af om en dommer har udvist subjektiv partiskhed, *"kan det være relevant, om en dommer har udvist fjendtlighed eller nag"* eller har behandlet én bestemt sag af personlige grunde.⁴⁸³

⁴⁷⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 606

⁴⁷⁵ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 49, § 242, forfatternes oversættelse

⁴⁷⁶ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 49, § 243, forfatternes oversættelse

⁴⁷⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 606

⁴⁷⁸ Ibid

⁴⁷⁹ Gautrin and others v. France, 20/05/98, § 58

⁴⁸⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 549

⁴⁸¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 606

⁴⁸² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 549

⁴⁸³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 606

I praksis kan det være vanskeligt at påvise, at en dommer er subjektiv partisk, hvorfor EMD ofte behandler dette spørgsmål sammen med den objektive test.⁴⁸⁴ Derfor vil der heller ikke blive skellet yderligere mellem den subjektive og objektive test nedenfor.

Dommerens forudgående kendskab til sagen

EMD har ofte behandlet sager vedrørende spørgsmålet om en dommers forudgående kendskab til sagen.⁴⁸⁵ Eksempelvis har EMD fastslået, at såfremt en dommer medvirker ved pådømmelsen af en straffesag og tidligere *"har haft en "dobbeltrolle" i forbindelse med sagen,"*⁴⁸⁶ således at der sker en *"sammenblanding af funktioner, herunder anklagende, efterforskende og dømmende funktion,"* kan det udgøre en krænkelse.⁴⁸⁷ Dette blev fastslået i dommen *De Cubber v. Belgium*,⁴⁸⁸ hvor *"en medvirkende dommer [havde] været ansvarlig for efterforskningen af straffesagen mod den tiltalte"* i form af sin rolle som undersøgelsesdommer.⁴⁸⁹

I projektet er det flere gange fremhævet, at politiet er involveret flere gange i sagsforløbet ved UKN. Først efterforsker politiet sagen,⁴⁹⁰ så henviser de en sag til nævnet, når betingelserne i UKL § 2, stk. 2 er opfyldt,⁴⁹¹ og dernæst sidder en repræsentant fra politiet som nævnsmedlem⁴⁹² og er med til at træffe afgørelse om, hvorvidt barnet skal pålægges en reaktion i nævnet.⁴⁹³ Dette medfører dog ikke nødvendigvis, at nævnsmedlemmet fra politiet har forudgående kendskab til sagen eller af den grund er upartisk. Endvidere er nævnsmedlemmerne underlagt FVLs regler om inhabilitet⁴⁹⁴ for at sikre, at medlemmerne ikke vil kunne deltage i en nævnsbehandling, hvis de har behandlet andre sager vedrørende samme person.⁴⁹⁵ Dette fremhæves også i Retsudvalgets betænkning, hvoraf Justitsministeriet, som tidligere påvist, har udtalt, at UKN *"ikke [kan] sættes med*

⁴⁸⁴ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, s. 49, § 241, forfatterens oversættelse

⁴⁸⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 610

⁴⁸⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 615

⁴⁸⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 615

⁴⁸⁸ *De Cubber v. Belgium*, 26/10/84, §§ 29-30

⁴⁸⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 615, jf. *De Cubber v. Belgium*, 26/10/84

⁴⁹⁰ Jf. RPL § 742, stk. 2

⁴⁹¹ Jf. UKL § 11

⁴⁹² Jf. UKL § 5, stk. 1

⁴⁹³ Jf. UKL § 5, stk. 1 og 2

⁴⁹⁴ Jf. FVL § 3

⁴⁹⁵ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.4, s. 27, spalte 2

en repræsentant fra politiet, som har deltaget i de indledende efterforskningskridt, som har dannet grundlaget for sagens henvisning til nævnet".⁴⁹⁶ Medlemmerne må således ikke have været i sådan en kontakt med sagens person, da det vil medføre inhabilitet.⁴⁹⁷

Er kravet om upartiskhed opfyldt?

Nævnets sammensætning er tillige problematisk i forhold til spørgsmålet om upartiskhed. Dette er begrundet i, at alle nævnsmedlemmer udover at fungere som dommer i nævnet, besidder andre hverv.⁴⁹⁸ I denne forbindelse er der særligt udtrykt betænkelighed ved, at politiet, som nævnt, varetager flere forskellige opgaver i nævnet.⁴⁹⁹ Som fremhævet ovenfor anses det blandt andet utænkeligt, at nævnsmedlemmet fra politiet ikke vil træffe afgørelse i overensstemmelse med indstillingen fra politiet.⁵⁰⁰ Det kan således være et moment, der indikerer, at særligt nævnsmedlemmet fra politiet, ud fra den objektive test, vil anses for at være partisk.

Nævnets sammensætning er derfor både problematisk i forhold til domstolens overordnede uafhængighed og den enkelte dommers og domstolens upartiskhed. Nævnsmedlemmet fra politiet har ikke nødvendigvis et forudgående kendskab til sagen, da det ikke er det enkelte medlemmet, der har en "dobbeltrolle" i nævnet,⁵⁰¹ men derimod politiet som myndighed. Som følge af denne "dobbeltrolle," vurderes det dermed, at nævnsmedlemmet fra politiet vil fremstå partisk over for barnet, når denne træffer afgørelse i sit hverv som dommer ved UKN.

5.2.1.4.7. Oprettet ved lov

Et yderligere krav efter EMRK artikel 6, stk. 1 er, at domstolen skal være *oprettet ved lov*. Formålet hermed er, "*at udelukke [etableringen af] et domstolssystem, der er underlagt den udøvende magts*

⁴⁹⁶ Betænkning afgivet af Retsudvalget den 6. december 2018 til L 84: Forslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

⁴⁹⁷ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.4, s. 27, spalte 2

⁴⁹⁸ Jf. UKL § 3, stk. 2

⁴⁹⁹ Se fx UKL §§ 9 og 38, stk. 4

⁵⁰⁰ Høringssvar 2, LFFA, s. 52

⁵⁰¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 615

skønsmæssige beføjelser, samt at sikre at domstolssystemet er reguleret af love vedtaget af lovgiver".⁵⁰² Kravet "omfatter ikke kun det retlige grundlag for domstolens eksistens" men også "domstolens sammensætning i den enkelte sag."⁵⁰³

Kravet indebærer, at "domstolens saglige og stedlige kompetence og de anvendelige processuelle regler skal opfylde konventionens legalitetskrav".⁵⁰⁴ Endvidere følger det af kravet, at "de relevante regler for domstolens sammensætning og funktion i den konkrete sag skal overholdes".⁵⁰⁵ Såfremt dette ikke er tilfældet, vil der foreligge en krænkelse af kravet.⁵⁰⁶ Et eksempel herpå kan være, at en dommer forsætter med at udøve sit hverv som dommer og pådømmer en sag efter udløbet af dennes funktionsperiode.⁵⁰⁷ Yderligere er det set i praksis, at "en domstol med en juridisk dommer og to lægdommere, der behandlede en straffesag mod klagerne" ikke opfyldte kravet om at være oprettet ved lov, da der ikke forelå regler om selve udøvelsen af funktionen som lægdommer.⁵⁰⁸

UKN er oprettet i forbindelse med indførelsen af UKL i 2019.⁵⁰⁹ Af lovens §§ 1 og 2 fremgår UKNs saglige og stedlige kompetence, hvoraf formålet med UKN og nævnets opgave fastslås. Endvidere er det også i disse bestemmelser, at anvendelsesområdet af UKN fremhæves. De processuelle regler, der gælder i forbindelse med nævnsmøder, fremgår af lovens kapitel 5. UKL § 45 omhandler eksempelvis barnet eller den unges ret til en bisidder, mens der i UKL § 46 er fremhævet tilfælde, hvor et barn, der er fyldt 12 år, har ret til gratis advokatbistand.

Sammensætningen af UKN er ligeledes reguleret direkte i UKL, hvor det af lovens § 3, stk. 1 og 2 fremgår, at nævnet består af dommere og øvrige medlemmer, som udgøres af politi og kommunalt ansatte. Yderligere er det også fastlagt ved lovens § 5, at der både skal medvirke et medlem fra politiet og et fra kommunen, når UKN skal behandle en sag.

⁵⁰² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017 s. 497

⁵⁰³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 550

⁵⁰⁴ Ibid

⁵⁰⁵ Ibid

⁵⁰⁶ Ibid

⁵⁰⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 551, jf. Oleksandr Volkov v. Ukraine, 09/01/13, §§ 150-156

⁵⁰⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 552, jf. Kontalexis v. Greece, 31/05/11, §§ 42-44.

⁵⁰⁹ Jf. UKL § 60

På baggrund af den nævnte regulering vurderer forfatterne, at UKN opfylder kravet om at være *oprettet ved lov*.

5.3. Generelle rettigheder, jf. EMRK artikel 6, stk. 1

Udover kravene til en domstol, som er behandlet ovenfor, hjemler EMRK artikel 6, stk. 1 også en række generelle rettigheder, der skal være opfyldt, når domstolene behandler en sag. Af bestemmelsen kan det udeledes, at den anklagede er *”berettiget til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig tid”*. For at sikre, at domstolen træffer afgørelser i overensstemmelse med EMRK artikel 6, er det vigtigt, at disse generelle rettigheder er opfyldt.⁵¹⁰

5.3.1. Retfærdig og offentlig rettergang

5.3.1.1. Retfærdig rettergang

Det følger af EMRK artikel 6, stk. 1, at enhver *”er berettiget til retfærdig rettergang (”fair trial”)*⁵¹¹. *”De specifikke rettigheder, der følger af artikel 6, stk. 2 og 3, er særlige aspekter af kravet om en retfærdig rettergang, der følger af artikel 6, stk. 1. Som følge heraf vurderes en klage vedrørende specifikke rettigheder i f.eks. stk. 3 og det generelle krav om retfærdig rettergang efter stk. 1 ofte under ét”*.⁵¹² *”Domstolen kan [dog] også vælge at vurdere en klage i forhold til det mere generelle krav om retfærdig rettergang”*,⁵¹³ hvorfor det generelle krav efter stk. 1 og de særlige krav til retfærdig rettergang efter stk. 2 og 3, vil blive behandlet adskilt i dette projekt.

Når kravet om en retfærdig rettergang skal vurderes, *”foretages der en helhedsvurdering af processen”*.⁵¹⁴ Det betyder, at der kan være situationer, hvor momenter *”tilsammen indebærer, at der statueres en krænkelse, uden at det derved er muligt at sige, om de pågældende momenter hver for sig ville udgøre en krænkelse”*.⁵¹⁵ Eftersom at der altid foretages en helhedsvurdering, er *”det ikke*

⁵¹⁰ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019, § 140, jf. Rolf Gustafson v. Sweden, 01/06/97, § 45

⁵¹¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 657

⁵¹² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 657, jf. fx Barberá, Messegue and Jabardo v. Spain, 06/12/88, § 67

⁵¹³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 657, jf. Rowe and Davis v. United Kingdom, 16/02/00, § 59

⁵¹⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 658, jf. fx Helle v. Finland, 19/12/97, § 53

⁵¹⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 658, jf. Barberá, Messegue and Jabardo v. Spain, 06/12/88, §§ 68 og 89

muligt at give en udtømmende opregning af momenterne, der er omfattet af begrebet".⁵¹⁶ Nedenfor vil et uddrag af de momenter, der lægges vægt på i vurderingen, derfor blive inddraget. Forfatterne har valgt at have særligt fokus på de momenter, der i høj grad har relevans for sagsbehandlingen og processen af UKN-sagerne.

5.3.1.1.1. Retssikkerhed og divergerende praksis

Et af momenterne, der kan indgå i vurderingen, er hvorvidt praksis afsagt af domstolen er divergerende,⁵¹⁷ det vil sige, om afgørelserne er modstridende.⁵¹⁸ Divergerende praksis kan *"skabe en tilstand af juridisk usikkerhed, der sandsynligvis reducerer offentlighedens tillid til retsvæsenet"*, da det svækker *"retssikkerheden og beskyttelsen af offentlighedens berettigede tillid"* til afgørelserne.⁵¹⁹ Hvis praksis er divergerende, vil det kunne *"påvirke en retssags retfærdighed og princippet om retssikkerhed på en sådan måde, at der vil foreligge en krænkelse"*.⁵²⁰

Som nævnt i afsnittet omkring UKN, er der nedsat et koordinationsudvalg, som har til opgave at oplyse nævnsmedlemmerne om *"koordinationsudvalgets beslutninger og nævnets praksis"*.⁵²¹ Det kan dog fremhæves, at der altid skal foretages en konkret vurdering i hver enkel sag, hvor det vurderes, hvilken reaktion *"der er bedst egnet til at få barnet eller den unge ud af en kriminel løbebane"*.⁵²² Det er derfor ikke utænkeligt, at to børn, der har begået den samme kriminalitet, pålægges to forskellige reaktioner. Dette faktum indikerer, at praksis kan være divergerende og dermed skabe en *"juridisk usikkerhed"*,⁵²³ som kan svække barnets retssikkerhed.

⁵¹⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 658

⁵¹⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 664, jf. fx Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey, 20/10/11, § 67

⁵¹⁸ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 45, § 241, forfatternes oversættelse

⁵¹⁹ Ibid

⁵²⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 664, jf. fx Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey, 20/10/11, § 67

⁵²¹ Ibid

⁵²² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.7., s. 35, spalte 1

⁵²³ Ibid

5.3.1.1.2. Bevisumiddelbarhed og forsvarrets og parternes adgang til bevismateriale

Et andet moment, der kan tillægges betydning, er at *"anklagemyndighedens beviser mod den tiltalte som udgangspunkt skal dokumenteres og fremføres under en offentlig og mundtlig domsforhandling, hvor den tiltalte er til stede, således at tiltalte har mulighed for at udnytte sine rettigheder"*.⁵²⁴ Dette krav er i høj grad tilknyttet til EMRK artikel 6, stk. 2 om uskyldsformodningen,⁵²⁵ der bliver behandlet nedenfor. I kravet ligger endvidere, at *"den tiltalte skal have mulighed for at blive konfronteret med vidner under overværelse af den dommer, der skal afgøre sagen i sidste ende. Et sådant nærhedsprincip er en vigtig garanti i en straffesag, hvor domstolens bemærkninger om et vidnes opførsel og troværdighed kan have vigtige konsekvenser for den tiltalte"*.⁵²⁶ Anklagemyndigheden skal endvidere gøre *"forsvaret bekendt med alt relevant bevismateriale, som anklagemyndigheden er i besiddelse af, hvad enten materialet taler for eller imod tiltaltes skyld"*.⁵²⁷

Som fremhævet ovenfor tages der ikke stilling til skyldsspørgsmålet i nævnet,⁵²⁸ hvormed der heller ikke fremlægges beviser eller føres vidner i forbindelse med, at nævnet træffer afgørelse. På den baggrund vurderes det, at kravet om bevisumiddelbarhed og kravet om parternes og forsvarerens adgang til bevismateriale ikke kan anses for at være opfyldt.

5.3.1.1.3. Kontradiktion og effektiv deltagelse i straffesagen

Det er endvidere et krav, at den *"tiltalte skal have mulighed for på en effektiv måde at deltage i straffesagen"*.⁵²⁹ Dette omfatter ikke kun retten til at være til stede, *"men også retten til at høre og følge sagen"*.⁵³⁰ Det er derfor et krav, særligt når mindreårige er involveret, at sagen er *"organiseret på en sådan måde, at den respekterer princippet om barnets bedste"*.⁵³¹ Med dette menes der,

⁵²⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 666, jf. Barberá, Messegue and Jarbardo v. Spain, 06/12/88, §§ 77-78

⁵²⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 666

⁵²⁶ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 44, § 232, forfatternes oversættelse

⁵²⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 657 f, jf. Edwards v. United Kingdom, 16/12/92

⁵²⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.4.2, s. 34, spalte 2

⁵²⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 681

⁵³⁰ Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 August 2019, s. 27, § 135

⁵³¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 682, jf. Blokin v. Russia, 23/03/16, § 195

at *"processen skal tage tilstrækkeligt hensyn til barnets alder, modenhed og intellektuelle og følelsesmæssige kapacitet, og der skal træffes de nødvendige foranstaltninger med henblik på at sikre, at barnet kan forstå og deltage i processen"*.⁵³²

Kravet til effektiv deltagelse er i høj grad forbundet med retten til kontradiktion, som endvidere kan overvejes. Retten til kontradiktion indebærer, *"at en part skal have mulighed for at få kendskab til og kommentere på bemærkninger og beviser, der fremføres af modparten"*.⁵³³

Når det skal vurderes, hvorvidt UKN lever op til kravet om effektiv deltagelse i sagen og kravet til kontradiktion, kan UKL § 1, sidste pkt. fremhæves. Af bestemmelsen fremgår det, at barnets synspunkter altid skal *"inddrages med passende vægt i overensstemmelse med, alder og modenhed"*. UKL § 41 er dog den eneste bestemmelse i loven, der regulerer denne inddragelse. Når repræsentanten fra kommunen har redegjort for sagen,⁵³⁴ vil sagen drøftes *"med barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaverne og eventuelle øvrige tilstedeværende"*.⁵³⁵

I forarbejderne til UKL § 41, er det fremhævet, at *"drøftelsen skal tage udgangspunkt i en dialog om barnets eller den unges situation og de fremadrettede muligheder. Barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaverne skal have mulighed for at redegøre for deres opfattelse af barnets eller den unges eller familiens forhold og fremkomme med deres bemærkninger til den ungefaglige undersøgelse og deres ønsker for fremtiden"*.⁵³⁶ Formålet med dialogen er således at gøre et forsøg på at *"opnå tilslutning fra barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaverne til en straksreaktion og/[eller] et forbedringsforløb, som er tilpasset de konkrete forhold"*. Det er på baggrund af drøftelsen i nævnet, at *"UKN vil træffe afgørelse"*.⁵³⁷

Det vurderes derfor, at barnet kun inddrages i meget begrænset omfang ved sagsbehandlingen i UKN. Derudover fremstår den begrænsede inddragelse ikke som værende med det formål, at barnet skal kunne udtrykke sig vedrørende mistanken om den begåede kriminalitet, som har resulteret

⁵³² Ibid

⁵³³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 694

⁵³⁴ Jf. UKL § 41, stk. 1

⁵³⁵ Jf. UKL § 41, stk. 2

⁵³⁶ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 41, s. 103, spalte 2

⁵³⁷ Ibid

i sagsbehandlingen i UKN. Barnet gives således ikke mulighed for at kommentere på skyldsspørgsmålet eller beviser, da sådanne, som nævnt, ikke bliver fremlagt i nævnet.⁵³⁸ Dette fremstår problematisk i forhold til princippet om retfærdig rettergang.

5.3.1.1.4. Krav til dommernes/domstolens behandling af sagen

Retten til retfærdig rettergang indebærer endvidere *”positive krav til den dommer, der behandler en straffesag, hvis der under behandlingen opstår hindringer eller vanskeligheder for tiltaltes effektive deltagelse i straffesagen”*.⁵³⁹ Domstolen skal således gribe ind i tilfælde, hvor *”tiltaltes forsvarer undlader at yde et effektivt forsvar, og dette åbenbart eller på tilstrækkelig måde er bragt til statens, typisk domstolens, kendskab”*.⁵⁴⁰

Yderligere er det et krav, at domstolen foretager en *”passede vurdering af påstande, anbringender og beviser”*.⁵⁴¹ Det vil derfor eksempelvis udgøre en krænkelse, hvis domstolen kommer frem til et resultat på baggrund af en *”åbenbar fejlagtig vurdering”*,⁵⁴² eller hvis en domstol foretager en *”utilstrækkelig bedømmelse af beviser, uden at forholde sig til divergenser og eventuelle modstridende forklaringer og beviser”*.⁵⁴³

Da skyldsspørgsmålet, som nævnt, ikke prøves,⁵⁴⁴ og der ikke er hjemlet adgang til bistand af forsvarer i UKL, har dommerne ikke mulighed for at gribe ind i ovennævnte situationer. Ligeledes kan der med afsæt i UKLs bestemmelser omkring sagsbehandlingen lægges til grund, at UKN ikke foretager en vurdering af sagens påstande, anbringender og beviser, idet disse beviser ikke indgår i UKNs afgørelse. Det kan således argumenteres for, at der i overvejende grad foreligger momenter, som indikerer, at UKN ikke opfylder kravet om dommerens behandling af sagen.

⁵³⁸ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.4.2, s. 34, spalte 2

⁵³⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 683

⁵⁴⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 683

⁵⁴¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 683 f, jf. fx *Barbará, Messequé and Jarbardo v. Spain*, 06/12/88

⁵⁴² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 684, jf. *Barbará, Messequé og Jabardo v. Spain*, 06/12/88, § 68

⁵⁴³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 684, jf. *Carmel Saliba v. Malta*, 29/11/16, §§ 69-80

⁵⁴⁴ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.4.2., s. 34, spalte 2

5.3.1.1.5. Ligebehandlingsprincippet ("equality of arms")

*"Det følger af ligebehandlingsprincippet, at en part skal have mulighed for at præsentere sin sag under betingelser, der ikke stiller parten ufordelagtigt i forhold til modparten".*⁵⁴⁵ Når sagen vedrører en tvist *"mellem en privat part og en offentlig myndighed"*, er det udledt af praksis, at ligebehandlingsprincippet indebærer, *"at domstolene ikke uden videre kan lægge en summarisk og generel begrundelse fra den offentlige myndighed til grund, idet en sådan begrundelse ikke vil gøre den private i stand til at anfægte myndighedens vurdering"*.⁵⁴⁶

Med afsæt i ovennævnte virker det dermed *uligevægtigt*, at UKN træffer afgørelse vedrørende barnet på baggrund af mistanken om skyld.⁵⁴⁷ Det kan indikere, at nævnet, med udgangspunkt i politiet indstilling, lægger en *"summarisk og generel begrundelse"* til grund, som barnet ikke er i stand til at anfægte.⁵⁴⁸ Der kan således argumenteres for, at nævnet ikke træffer afgørelse i overensstemmelse med ligebehandlingsprincippet.

5.3.1.1.6. Begrundede afgørelser

Endnu et krav er, at *"nationale domstole skal begrunde deres afgørelser"*.⁵⁴⁹ I afgørelsen bør der derfor med *"tilstrækkelig klarhed være angivet de grunde, som domstolen bygger sin beslutning på"*.⁵⁵⁰ Formålet hermed er at *"vise parterne, at de er blevet hørt, at sikre offentlig kontrol med retsudøvelsen, at give parterne mulighed for at appellere samt give appelinstansen mulighed for at foretage en prøvelse"*.⁵⁵¹ Begrundelsen *"skal også afspejle, at uskyldsformodningen og princippet om anklagemyndighedens bevisbyrde er blevet respekteret"*.⁵⁵²

⁵⁴⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 691, jf. fx Brandstetter v. Austria, 28/08/91, § 66

⁵⁴⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 694, jf. Hentrich v. France, 22/09/94, § 56

⁵⁴⁷ Jf. UKL § 2, stk. 2

⁵⁴⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 694, jf. Hentrich v. France, 22/09/94, § 56

⁵⁴⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 700, jf. fx Garcia Ruiz v. Spain, 21/01/99, § 26

⁵⁵⁰ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, § 167, s. 33, jf. Hadjianastassiou v. Greece, 16/12/92, § 33, forfatternes oversættelse

⁵⁵¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 700, jf. Suominen v. Finland, 01.07.03, § 33-38

⁵⁵² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 700, jf. Ajdaric v. Croatia, 13/12/11, § 51

I UKL § 44 fremgår det, at *”formanden eller en næstformand redegør mundtligt for afgørelsens indhold, og om der har været enighed om afgørelsen”*. Afgørelsen udleveres så vidt muligt skriftligt under nævnsmødet, og ellers fremgår det af bestemmelsen, at den udfærdiges *”snarest muligt og sendes til barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaverne, eventuelle partsrepræsentanter, den ansvarlige kommune og ungekriminalforsorgen”*.⁵⁵³

Forfatterne har søgt aktindsigt i afgørelser truffet af UKN. Dette var med henblik på at kunne fastlægge, hvad der eksempelvis lægges vægt på, når der træffes afgørelse i UKN, samt hvordan afgørelserne er begrundet. Da forfatterne ikke har fået aktindsigt i konkrete sager på tidspunktet for aflevering, har det ikke været muligt at vurdere, hvordan afgørelserne er begrundet i konkrete sager.

Det kan dog fastslås, at som følge af, at nævnet ikke tager stilling til skyldsspørgsmålet,⁵⁵⁴ vil afgørelserne heller ikke afspejle, at kravet om, at *”uskyldsformodningen, og princippet om anklagemyndighedens bevisbyrde, er blevet respekteret”*,⁵⁵⁵ hvilket ellers normalt er momenter der skal indgå for at en afgørelse er tilstrækkeligt begrundet.⁵⁵⁶

5.3.1.1.7. Opfylder UKN kravene til en retfærdig rettergang?

Vurderingen af, hvorvidt UKN opfylder kravene til en retfærdig rettergang skal, som nævnt, foretages ud fra en *”helhedsvurdering af processen”*.⁵⁵⁷ Flere af de ovennævnte momenter indikerer, at kravet om en retfærdig rettergang, ikke er opfyldt. Herunder kan det særligt fremhæves, at praksis kan være divergerende, at barnet ikke er sikret en effektiv deltagelse i sagen og at ligebehandlingsprincippet ikke er iagttaget. Disse krav vil *”tilsammen [kunne] indebære, at der statueres en krænkelse, uden at det derved er muligt at sige, om de pågældende momenter hver for sig ville udgøre en krænkelse”*.⁵⁵⁸ På baggrund af, at der er en overvægt af momenter, der ikke anses for at

⁵⁵³ Jf. UKL § 44

⁵⁵⁴ Forbarjder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt.2.1.2.6.4.2., s. 34, spalte 2

⁵⁵⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 700, jf. Ajdaric v. Croatia, 13/12/11, § 51

⁵⁵⁶ Ibid

⁵⁵⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 658, jf. fx Helle v. Finland, 19/12/97, § 53

⁵⁵⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 658, jf. Barberá, Messegue and Jabardo v. Spain, 06/12/88, §§ 68 og 89

være iagttaget i UKN, vurderes det derfor, at de tilsammen indikerer, at UKN ikke opfylder kravene til en retfærdig rettergang.

5.3.1.2. Offentlig rettergang

I EMRK artikel 6, stk. 1 er det fremhævet, at enhver har ret til offentlig rettergang, hvilket medfører, at *"dommen skal afsiges i et offentlig rum"*. Kravet om offentlighed har til formål at beskytte de involverede parter mod en hemmelig retspleje.⁵⁵⁹ *"Kravet om en offentlig rettergang ('public hearing') er [dermed] et af de helt grundlæggende principper i artikel 6."*⁵⁶⁰ Derudover er kravet også med til at skabe gennemsigtighed og medvirker således til, at opretholde tilliden til retssystemet.⁵⁶¹

Af EMRK artikel 6, stk. 1, 2. pkt. fremgår det dog, at rettigheden ikke er absolut. Udgangspunktet om offentlighed kan blandt andet fraviges helt eller delvist *"af hensynet til mindreårige"*. En nævnsbehandling i UKN er ikke offentlig,⁵⁶² men da UKN alene behandler sager om mindreårige, mere specifikt børn og unge i alderen 10-17 år,⁵⁶³ vurderes det, at nævnsbehandlingen ikke strider imod kravet til offentlig rettergang i EMRK artikel 6, stk. 1, 1. pkt.

5.3.2. Inden for rimelig tid

Udover kravet om retfærdig og offentlig rettergang, gælder det også, at *"enhver har ret til rettergang inden en rimelig tid,"* når der skal træffes afgørelse.⁵⁶⁴ Denne frist vil i almindelighed *"begynde at løbe fra det tidspunkt, hvor klager anholdes, eller afhøres som sigtet, eller hvor der rejses tiltale"*.⁵⁶⁵ *"I straffesager ender den relevante periode, når der foreligger en endelig afgørelse. Det vil i almindelighed sige, når eventuelle appelmuligheder er udtømt, og der foreligger en endelig afgørelse"*.⁵⁶⁶

⁵⁵⁹ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (civil limb), updated on 31 December 2019, § 370, s. 72, jf. Malhous v. The Czech Republic, 12/07/2001, § 55

⁵⁶⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 634

⁵⁶¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 634

⁵⁶² Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 2.1.2.6.4.1., s. 32, spalte 2

⁵⁶³ Jf. UKL § 2

⁵⁶⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 789

⁵⁶⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 789, jf. fx Simeonovi v. Bulgaria, 12/05/17, § 111

⁵⁶⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 791, jf. fx Schumacher v. Luxembourg, 25/11/03, § 28

Når det skal vurderes, om perioden har været rimelig, bliver der lagt vægt på forskellige forhold, herunder *"sagens kompleksitet", "parternes adfærd", "de relevante myndigheders adfærd", "sagens betydning for klager"* samt en *"helhedsbedømmelse af sagen"*.⁵⁶⁷ Der vil derfor altid foretages en konkret vurdering af den enkelte sag ud fra ovennævnte kriterier, der kan tillægges vægt.⁵⁶⁸ Nedenfor vil relevante bestemmelser fra UKL vedrørende tidsfrister, blive fremhævet.

Af UKL § 11 fremgår det, *"politiet henviser en sag snarest muligt",* såfremt betingelserne i UKL § 2, stk. 2. I forarbejderne er det fremhævet, at beslutningen om politiets henvisning *"skal træffes snarest muligt efter, at politiet har mistænkt barnet"*.⁵⁶⁹ *"Det forudsættes, at dette som altovervejende hovedregel er inden for 10 dage efter, at politiet har mistænkt barnet eller den unge for kriminalitet"*.⁵⁷⁰ *"Fristen regnes fra det tidspunkt, hvor politiet, hvis den pågældende var fyldt 15 år, ville have sendt tiltaleespørgsmålet i sagen til vurdering i anklagemyndigheden"*.⁵⁷¹

I UKL § 29, stk. 2, 1. pkt. er der endvidere fremhævet en *tidfrist*, hvorefter det gælder, at kommunalbestyrelsen senest skal afslutte udarbejdelsen af den ufaglige undersøgelse *"3 uger efter modtagelsen af anmodning fra UKN"*. Endvidere gælder det efter UKL § 29, stk. 2, 2. pkt., at hvis undersøgelsen ikke kan afsluttes *"inden for fristen, skal der udarbejdes en foreløbig vurdering, og undersøgelsen skal snarest herefter afsluttes"*. Bestemmelsen skal således *"ses i lyset af, at barnet skal opleve en hurtig reaktion på sin adfærd"*.⁵⁷²

Ovennævnte regler i UKN indikerer, at processen i nævnet er hurtig, hvilket stemmer overens med hensigten om, at barnet skulle opleve en *"mærkbar og hurtig konsekvens"*.⁵⁷³ Selvom der i hver sag foretages en konkret vurdering af, hvorvidt en domstol opfylder kravet om rimelig tid, kan der argumenteres for, at de fremhævede bestemmelser fra UKL er i overensstemmelse med kravet om *rimelig tid*.

⁵⁶⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 797

⁵⁶⁸ Ibid

⁵⁶⁹ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 11, s. 64, spalte 1

⁵⁷⁰ Ibid

⁵⁷¹ Ibid

⁵⁷² Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 29, s. 91, spalte 1

⁵⁷³ Forarbejder til UKL, almindelige bemærkninger, pkt. 1., s. 12, spalte 2

5.3.3. Konklusion – lever UKN op til kravene i EMRK artikel 6, stk. 1

EMRK artikel 6, stk. 1 indeholder, som nævnt, krav til, hvordan en domstol skal være udformet, herunder kravene om, at domstolen skal være uafhængig og upartisk, og at den skal være oprettet ved lov. Derudover hjemler bestemmelsen nogle generelle rettigheder, herunder retten til en retfærdig og offentlig rettergang, og at denne skal sikres inden for rimelig tid.

På baggrund af ovennævnte kan det konkluderes, at der er særlig grund til bekymring vedrørende domstolens uafhængighed og upartiskhed grundet nævnets sammensætning. I forhold til kravet om at domstolen skal være oprettet ved lov, er der ikke forhold, der indikerer, at nævnet ikke opfylder dette.

Set i forhold til de generelle rettigheder, er det forfatterens opfattelse, at der er en overvægt af momenter, der indikerer, at nævnet ikke opfylder kravet til en retfærdig rettergang. Endvidere opfylder UKN ikke kravet om, at rettergangen skal være offentlig, men det kan dog begrundes i, at sagerne vedrører mindreårige,⁵⁷⁴ hvorfor det ikke vurderes at medføre en krænkelse. Set i forhold til det sidste krav om hvorvidt sagerne behandles inden for rimelig tid, er der intet, der indikerer, at det ikke er opfyldt.

Overordnet set kan det således konkluderes, at der foreligger en overvægt af momenter, der indikerer, at etableringen af UKN ikke er i overensstemmelse med kravet om uafhængighed, upartiskhed og retten til retfærdig rettergang i EMRK artikel 6.

5.4. Specielle rettigheder i straffesager,

5.4.1. Uskylsformodningen, jf. artikel 6, stk. 2

Det fremgår af EMRK artikel 6, stk. 2, at *"enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven"*. Jon Fridrik Kjølbro fremhæver, at *"uskylsformodningen indeholder flere aspekter."*⁵⁷⁵

⁵⁷⁴ EMRK artikel 6, stk. 1

⁵⁷⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 720, jf. Allen mod Storbritannien, 12/07/13, § 93

Uskyldsformodningen indeholder for det første et aspekt om, at ”personer der er blevet frifundet, eller hvor strafforfølgningen er opgivet, skal behandles med respekt af uskyldsformodningen af domstole og myndigheder”.⁵⁷⁶ Det betyder således, at hvis den pågældende ikke er fundet skyldig i et forhold, da ”fortsætter uskyldsformodningen [efterfølgende] for at sikre, at personens uskyld respekteres med hensyn til enhver anklage, der ikke er blevet bevist”.⁵⁷⁷

Endvidere indeholder uskyldsformodningen ”et processuelt aspekt, der betyder, at uskyldsformodningen skal respekteres ved behandlingen af straffesager, herunder krav om bevisbyrde, beskyttelse mod selvinkriminering og beskyttelse mod at blive behandlet som skyldig af domstole eller myndigheder, inden skylden er blevet fastslået af en domstol”.⁵⁷⁸

Da denne opgave afgrænser sig til det processuelle aspekt, vil det første aspekt ikke behandles yderligere. Nedenfor vil der således blive foretaget en vurdering af, hvorvidt UKN opfylder det processuelle aspekt af uskyldsformodningen.

5.4.1.1. Skylden skal fastslås, før den pågældende må behandles som værende skyldig

Der kan foreligge en krænkelse, hvis domstolen ”udtrykker eller afspejler en opfattelse af, at vedkommende er skyldig, før end dennes skyld er godtgjort eller bevist i overensstemmelse med loven”.⁵⁷⁹

Da børn mellem 10-14-år får deres sag henvist til nævnet i tilfælde, hvor de er mistænkt for at have begået kriminalitet omfattet af UKNs anvendelsesområde,⁵⁸⁰ og da der ikke tages yderligere stilling til skyldsspørgsmålet i nævnet, vurderes det, at nævnet behandler barnet som værende skyldig, uden at skylden er fastslået.

⁵⁷⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 720, jf. Allen v. the United Kingdom, 12/07/13, § 94

⁵⁷⁷ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 721, jf. Allen v. the United Kingdom, 12/07/13, § 103

⁵⁷⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 720, jf. Allen v. the United Kingdom, 12/07/13, § 93

⁵⁷⁹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 724, jf. Allenet de Ribmont v. France, 10/02/95, § 35

⁵⁸⁰ Jf. UKL § 2, stk. 2

5.4.1.2. Bevisbyrden

I forhold til bevisbyrden, er det i Guiden til artikel 6 om den strafferetlige grænse fremhævet, at *"det er anklageren, der har bevisbyrden"*,⁵⁸¹ ligesom *"enhver tvivl bør komme den tiltalte til gode"*.⁵⁸² Dette begreb betegnes også *"in dubio pro reo"*.⁵⁸³ Pålægges den tiltalte *"bevisbyrden for sin uskyld"*, vil det derfor anses for at *"udgøre en krænkelse"* af EMRK artikel 6, stk. 2.⁵⁸⁴ Det kan endvidere *"udgøre en krænkelse, hvis retten finder den anklagede skyldig uden først at have vurderet relevante forhold og betingelser"*.⁵⁸⁵

På baggrund af UKNs manglende stillingtagen til skyldsspørgsmålet, er der heller ingen bevisbyrde at løfte. Der er således ikke mulighed for, at tvivl vedrørende skyldsspørgsmålet, kan komme barnet til gode. Dette indikerer, at kravet om hvordan *bevisbyrden* skal løftes, ikke vil anses for at være opfyldt.

5.4.1.3. Forbud mod selvinkriminering

"Uskyldsformodningen er tæt knyttet til retten til ikke at inkriminere sig selv".⁵⁸⁶ Selvom det ikke direkte er fremhævet i EMRK artikel 6, stk. 2, har den tiltalte *"ret til at forblive tavs og ikke bidrage til at inkriminere sig selv"*.⁵⁸⁷ *"Retten til at være tavs gælder fra det tidspunkt, hvor den mistænkte bliver afhørt af politiet"*.⁵⁸⁸ Det er endvidere et krav, at den pågældende bliver underrettet om, at denne ikke har pligt til at udtale sig.⁵⁸⁹

⁵⁸¹ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 57, § 310, forfatterens oversættelse

⁵⁸² I Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 57, § 310, forfatterens oversættelse, jf. Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain, 12/06/13, § 77, forfatterens oversættelse

⁵⁸³ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 63 § 353, jf. Bl.a. Tsalkitzis v. Greece (no. 2), 19/01/18, § 6, forfatterens oversættelse

⁵⁸⁴ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 721, jf. Frumkin mod Rusland, 05/01/16, § 33 og Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, § 354, s. 63, jf. Telfner v. Austria, 20/06/2001, § 15, forfatterens oversættelse

⁵⁸⁵ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 721, jf. Frumkin mod Rusland, 05/01/16, § 33

⁵⁸⁶ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 63, § 348, jf. Heaney and McGuinness v. Ireland, 21/03/19, § 40, forfatterens oversættelse

⁵⁸⁷ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 35, § 181, jf. Saunders v. the United Kingdom, 17/12/96, § 60, forfatterens oversættelse

⁵⁸⁸ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 35, § 183, jf. John Murray v. The United Kingdom, 08/02/96 § 45, forfatterens oversættelse

⁵⁸⁹ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 35, § 183, jf. Ibrahim and Others v. the United Kingdom, 13/09/16, § 272, forfatterens oversættelse

Efter RPL § 752 fremgår det, at *"inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig"*. Endvidere fremgår det af RPL § 861, at anklageren læser anklageskriftet op under hovedforhandlingen, *"hvorefter rettens formand gør tiltalte bekendt med, at tiltalte ikke har pligt til at udtale sig"*.

Der findes ikke en lignende regel i UKL. Den eneste regel i UKL, der vedrører barnets udtalelser, er UKL § 41. I denne bestemmelse er det fremhævet, at der redegøres for sagen under nævnsmødet, hvorefter barnet eller den unge, forældremyndighedsindehaverne og eventuelle øvrige tilstedeværende drøfter sagen.⁵⁹⁰ Der fremgår således ingen oplysninger i UKL om, at barnet eller den unge gøres bekendt med, at denne ikke har pligt til at udtale sig.

5.4.1.4. Lever UKN op til betingelserne i stk. 2 om uskyldsformodningen?

Det kan konstateres, at der er høj grad af sammenspil mellem de 3 momenter, der overvejes i relation til uskyldsformodningen. Da barnet henvises på baggrund af en mistanke om skyld, og da der ikke tages stilling til skyldsspørgsmålet, vurderes det at barnet behandles som skyldig, uden at dette er påvist og uden at anklagemyndigheden har løftet bevisbyrden herfor. Derudover er der ikke hjemlet en ret for barnet til ikke at inkriminere sig selv.

Sagsbehandlingen i UKN anses derfor ikke at opfylde kravet om, at *"enhver skal anses for uskyldig, indtil hans skyld er bevist i overensstemmelse med loven"*.⁵⁹¹

5.4.2. Rettigheder som den anklagede i særdeleshed er berettiget til, jf. EMRK artikel 6, stk. 3

De rettigheder, der er hjemlet i EMRK artikel 6, stk. 3 skal *"betragtes som særlige aspekter af retten til en retfærdig rettergang, der garanteres i EMRK artikel 6, stk. 1"*.⁵⁹² *"De specifikke garantier, illustrerer således forestillingen om retfærdig rettergang med hensyn til de typiske proceduremæssige situationer, der opstår i straffesager"*.⁵⁹³ Rettighederne i stk. 3 skal derfor *"bidrage*

⁵⁹⁰ Jf. UKL § 41, stk. 1, 2. pkt.

⁵⁹¹ Jf. EMRK artikel 6, stk. 2

⁵⁹² Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 65, § 358, jf. Gäfgen v. Germany, 01/06/10, § 169, forfatternes oversættelse

⁵⁹³ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 65, § 359, jf. Ibrahim and Others v. the United Kingdom, 13/09/16, § 251, forfatternes oversættelse

til at sikre retfærdigheden af straffesagen".⁵⁹⁴ Statens opgave er derfor at "*sikre, at alle, der er anklaget for en strafbar handling, har fordelen ved beskyttelsesforanstaltningerne i artikel 6, stk. 3*".⁵⁹⁵ I den forbindelse kan det bemærkes, at garantierne i EMRK artikel 6, stk. 3 er minimumsgarantier, hvorfor de alle vil blive berørt nedenfor.

*a) "Oplysning om sigtelsen – artikel 6, stk. 3, litra a"*⁵⁹⁶

I den første del af bestemmelsen er det fremhævet, at "*enhver, der anklages for en forbrydelse, har ret til at blive underrettet snarest muligt, udførligt og på et sprog, som han forstår, om indholdet og årsagen til den sigtelse, der er rejst mod ham*".⁵⁹⁷ Jon Fridrik Kjølbro fremhæver i litteraturen, at "*denne ret er af helt central betydning i straffeprocessen*".⁵⁹⁸

Indholdet og årsagen til sigtelsen

Barnet skal have oplysninger om, "*hvad det er for nogle faktiske handlinger eller undladelser, som han beskyldes for at have foretaget, samt hvorledes disse faktiske omstændigheder er klassificeret retligt*".⁵⁹⁹ Artikel 6, stk. 3, litra a, "*stiller ikke noget særligt formelt krav til den måde, hvorpå den tiltalte skal informeres om arten og årsagen til beskyldningen mod ham*".⁶⁰⁰

Detaljerede oplysninger

EMRK artikel 6, stk. 3, litra a hænger i høj grad sammen med EMRK artikel 6, stk. 3, litra b⁶⁰¹, da underretningen om "*arten og årsagen til beskyldningen skal overvejes i lyset af tiltaltes ret til at forberede sit forsvar*".⁶⁰² Hvorvidt de oplysninger, der gives, er tilstrækkelige, vil blive vurderet ud fra, om den pågældende med disse oplysninger vil have "*tilstrækkelig tid og faciliteter til at*

⁵⁹⁴ Ibid

⁵⁹⁵ Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 70, § 396

⁵⁹⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 737

⁵⁹⁷ EMRK artikel 6, stk. 3, litra a

⁵⁹⁸ Ibid

⁵⁹⁹ Ibid og Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 66, § 360, jf. bl.a. Pélissier and Sussi v. France, 25/04/99, § 52, forfatterens oversættelse

⁶⁰⁰ Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 66, § 365, jf. Bl.a. Pélissier and Sussi v. France, 25/04/99, § 51, forfatterens oversættelse

⁶⁰¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 737

⁶⁰² Guide on article 6, criminal limb, s. 66, § 361, jf. Pélissier and Sussi v. France, 25/04/99, § 54, forfatterens oversættelse

forberede sit forsvar".⁶⁰³ Det er blot et krav, at den pågældende som minimum skal *"have tilstrækkelig information til fuldt ud at forstå omfanget af anklagerne mod ham"*.⁶⁰⁴

Oplysningerne skal gives snarest muligt

At oplysningerne skal gives snarest muligt, hænger endvidere sammen med EMRK artikel 6, stk. 3, litra b, da den tiltalte skal bruge oplysningerne til at forberede sit forsvar, hvilket er *"det væsentligste underliggende formål med artikel 6, stk. 3, litra a"*.⁶⁰⁵

Sprog

Det er endvidere et krav i henhold til EMRK artikel 6, stk. 3, litra a, at, den pågældende gives en oversættelse *"hvis det vides, eller der er grund til at tro, at den tiltalte har utilstrækkeligt kendskab til det sprog, som informationerne gives på"*.⁶⁰⁶

Foreligger der en krænkelse af litra a?

UKL indeholder ingen regler om, at barnet skal gøres bekendt med, at det er sigtet. Børnene i alderen 10-14 år kan ikke sigtes som følge af den kriminelle lavalder. I den forbindelse kan der udtrykkes betænkelighed ved, at det ikke er fremhævet i UKL, at nævnet skal gøre barnet opmærksom på, at dette er mistænkt for et kriminelt forhold. Årsagen hertil er, at det er fremhævet i forarbejderne, at et barn under 15 år anses for at være mistænkt, når *"politiet på baggrund af efterforskningen anser det for tilstrækkeligt bevist, at den rette gerningsmand er fundet"*.⁶⁰⁷ Begrebet *mistænkt* anvendes derfor på det tidspunkt, hvor barnet egentlig kunne sigtes, hvis blot det var over den kriminelle lavalder.

Med afsæt i ovennævnte kan der således argumenteres for, at der foreligger en krænkelse af EMRK artikel 6, stk. 3, litra a.

⁶⁰³ Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 67, § 375, jf. Bl.a. Mattoccia v. Italy, 25/07/09, § 60, forfatterens oversættelse

⁶⁰⁴ Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 67, § 376 jf. Mattoccia v. Italy, 25/07/09, § 60, forfatterens oversættelse

⁶⁰⁵ Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 68, § 378, forfatterens oversættelse

⁶⁰⁶ Guide on article 6, criminal limb, updated on 31 December 2019, s. 68, § 380, jf. Brozicek v. Italy, 19/12/89, § 41, forfatterens oversættelse

⁶⁰⁷ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 2, s. 58, spalte 4

*b) "Tid og lejlighed til forsvar – artikel 6, stk. 3, litra b"*⁶⁰⁸

Retten til at få tilstrækkelig tid og lejlighed til at forberede sit forsvar hænger, som nævnt, i høj grad sammen med, at den pågældende skal underrettes om anklagen mod ham, således at han efterfølgende kan nå at *"forberede og præsentere sit forsvar"*.⁶⁰⁹ Formålet med bestemmelsen er således at sikre, at den tiltalte kan *"organisere sit forsvar på en hensigtsmæssig måde uden begrænsninger med hensyn til muligheden for at fremføre alle relevante argumenter for domstolen med henblik på at påvirke udfaldet af processen"*.⁶¹⁰ Dette er begrundet i, at der skal sikres *"ligestilling mellem anklagemyndigheden og forsvareren"*.⁶¹¹

For at forberede forsvaret, skal den tiltalte *"have mulighed for at gøre sig bekendt med sagens beviser og materiale med henblik på at forberede sit forsvar og kunne fremkomme med bemærkninger til sagens faktiske og retlige spørgsmål"*.⁶¹²

Allerede fordi, at der, som nævnt, ikke foretages en bevisførelse i nævnet og barnet ikke har mulighed for en effektiv deltagelse i sagen, vurderes det, at barnets ret til *"tid og lejlighed til forsvar"* ikke opfyldes ved UKNs sagsbehandling.

*c) "Bistand af forsvarer – artikel 6, stk. 3, litra c"*⁶¹³

For at der ikke skal foreligge en krænkelse af retten til bistand af forsvarer, er det *"et krav, at den tiltalte har adgang til et "praktisk og effektivt" forsvar"*.⁶¹⁴

Selvom det tidligere er fremhævet, at UKL ikke er hjemler en ret til forsvarerbistand, er det alligevel relevant at vurdere, om kravet kan være opfyldt. Dette er begrundet i, at det ikke er specificeret i konventionen, hvordan denne rettighed skal forstås, og *"domstolens opgave er begrænset*

⁶⁰⁸ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 741

⁶⁰⁹ Guide on article 6 of the Convention – Right to a fair trial (criminal limb), updated on 31 December 2019, s. 63, § 351, jf. Barberà, Messegué and Jabardo v. Spain, 06/12/88, § 77 og Janosevic v. Sweden, 21/05/03, § 97, forfatternes oversættelse

⁶¹⁰ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 741, jf. Mayzit v. Russia, 06/07/05, § 78

⁶¹¹ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 741, jf. Mayzit v. Russia, 06/07/05, § 79

⁶¹² Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 741

⁶¹³ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 744

⁶¹⁴ Ibid

*til en vurdering af, om den metode som medlemsstaten har valgt, er i overensstemmelse med kravet om retfærdig rettergang.*⁶¹⁵

I UKL § 46, stk. 1 fremgår det, at *”UKN skal tilbyde forældremyndighedsindehaverne og en ung, der er fyldt 12 år, gratis advokatbistand”* i en række sager, som er nævnt i bestemmelsens stk. 2. Det er kun i sager af mere indgribende karakter,⁶¹⁶ at barnet har ret til advokatbistand, jf. UKL § 46, stk. 2.

LFFA har hertil fremhævet, at retten til advokatbistand *”ikke må forveksles med adgangen til en forsvarer. En forsvarer agerer under retsplejelovens normer og rettigheder, mens en advokatbistand i realiteten kun får sagsakterne og ingen indflydelse har på sagens oplysning eller afgørelse, udover om de retlige betingelser er opfyldt.”*⁶¹⁷

Da advokatbistand efter UKL § 46 dermed ikke kan anses for at opfylde kravet om et *”praktisk og effektivt forsvar”*,⁶¹⁸ vurderes det, at der foreligger en krænkelse af EMRK artikel 6, stk. 3, litra c om retten til bistand af forsvarer.

*d) ”Vidner – artikel 6, stk. 3, litra d”*⁶¹⁹

Et yderligere aspekt af den *retfærdige rettergang* fremgår af EMRK artikel 6, stk. 3, litra d, hvor- efter en person, der er anklaget, har *”ret til at afhøre eller lade afhøre imod ham førte vidner og at få vidner for ham tilsagt og afhørt på samme betingelser som vidner, der føres imod ham”*.⁶²⁰

Allerede fordi der ikke foreligger nogen bevisførelse i UKN, anses retten til vidneførelse heller ikke som værende opfyldt. Det er begrundet i, at vidneførelse netop indgår i en bevisførelse. Barnet i en UKN-sag har således ikke *”mulighed for at føre [eller afhøre] vidner”*.⁶²¹

⁶¹⁵ Ibid, jf. Imbrioscia v. Schweiz, 24/11/93, § 37

⁶¹⁶ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 46, s. 107, 1. spalte

⁶¹⁷ Høringssvar 2, LFFA, s. 54

⁶¹⁸ Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 744.

⁶¹⁹ Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 762

⁶²⁰ Ibid

⁶²¹ Høringssvar 2, LFFA, s. 53

*e) "Tolkebistand – artikel 6, stk. 3, litra e"*⁶²²

Den sidste rettighed, der er hjemlet i EMRK artikel 6, stk. 3, er at *"enhver der er anklaget for en forbrydelse, har ret til at få vederlagsfri bistand af en tolk, hvis han ikke forstår eller taler det sprog, der anvendes"*.⁶²³

UKL vedrører ingen specifikke regler om tolkebistand. I forarbejderne fremgår det dog, at kommunalbestyrelsen, i forbindelse med at de fremsender en indstilling til nævnet, skal give nævnet *"oplysning om, at der skal indkaldes en tolk til mødet"*,⁶²⁴ hvis dette anses for nødvendigt. Rigspolitiet fremhæver dog i sit høringssvar, at der ikke ses *"at være taget stilling til anvendelse af tolk i forbindelse med nævnsmødernes afvikling, herunder hvem der afklarer behovet for tolk, rekvirering af tolkebistand og betaling herfor"*.⁶²⁵

Med henvisning til ovenstående må det således konkluderes, at selve adgangen til bistand af en tolk ikke synes problematisk, selvom der ikke er hjemlet direkte adgang hertil i UKL. Dog fremstår spørgsmålet om, hvorvidt tolkebistanden er vederlagsfri mere uklart.⁶²⁶ Det er derfor ikke muligt at konkludere, hvorvidt UKN opfylder kravet i EMRK artikel 6, stk. 3, litra e.

5.4.3. Delkonklusion – er de specielle rettigheder sikret i nævnet?

På baggrund af ovennævnte analyse af uskyldsformodningen i EMRK artikel 6, stk. 2 og de øvrige rettigheder i EMRK artikel 6, stk. 3, kan det konkluderes, at der foreligger en krænkelse af bestemmelserne, idet momenterne i overvejende grad knytter sig til spørgsmålet om skyld, bevisførelse og retten til et forsvar, der som fremhævet ikke indgår i reguleringen i UKL.

⁶²² Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2020, s. 784

⁶²³ Ibid

⁶²⁴ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til § 34, s. 98, spalte 2

⁶²⁵ Høringssvar 1, Rigspolitiet, s. 14

⁶²⁶ Forarbejder til UKL, specielle bemærkninger til § 34, s. 98, spalte 2

6. Konklusion

UKN blev indført med formålet om at forebygge ungdomskriminalitet og har kompetence til at træffe afgørelse i sager vedrørende børn og unge i alderen 10 til 17 år, som har begået personfarlig eller anden alvorlig kriminalitet. Flere danske aktører har udtrykt betænkelighed ved etableringen af UKN, idet flere momenter, efter deres opfattelse, indikerer, at processen i nævnet har en straffeprocessuel karakter. Lovgiver har påpeget, at der i national ret ikke er tale om en strafferetlig proces, når UKN behandler en sag. I den anledning blev det fundet relevant at undersøge, hvorvidt UKN pålægger straf.

Med udgangspunkt i projektets indledende analyse, vurderes det, at sagerne ud fra et menneskeretligt perspektiv, kan anses for at udgøre straffesager. Analysen blev foretaget på baggrund af de tre momenter, der er fastslået i Engel-dommen, som er den ledende dom ved vurderingen af, hvorvidt sager kan anses for straffesager i konventionens forstand. Momenterne indikererede i overvejende grad, at UKN pålægger straf i EMRK artikel 6s forstand. Det er endvidere fastslået i Blokhin-dommen, at sager mod mindreårige kan udgøre straffesager i konventionens forstand, selvom de ikke anses for straffesager i national ret. Med afsæt i analysen, foretaget på baggrund af Engel-dommen og overvægten af ligheder mellem Blokhin-dommen og UKNs afgørelser, blev det således slået fast, at der er en overvejende grad af momenter, der indikerer, at nævnet pålægger straf.

Da forfatterne på baggrund af ovenstående fandt, at sagerne i UKN udgør straffesager, og UKN derudover er tillagt kompetence til at træffe en reel afgørelse, blev det således konkluderet, at sagerne er omfattet af anvendelsesområdet af EMRK artikel 6. Det anses derfor som et krav, at UKN skal opfylde retssikkerhedsgarantierne i bestemmelsen.

EMRK artikel 6, stk. 1 indeholder en række generelle retssikkerhedsgarantier og krav til en domstol. UKN træffer bindende afgørelser i nærmere afgrænsede tvister, hvorfor UKN som udgangspunkt kan anses for at udgøre en domstol i EMRKs forstand. Dette gør sig gældende på trods af, at UKN ikke i dansk ret har karakter af en domstol. Hvis EMD ikke finder, at UKN udgør en domstol i sig selv, kan det konkluderes, at kravet til en domstol alligevel vil være opfyldt i de sager, der kan indbringes for Ankestyrelsen med hjemmel i UKL § 55, stk. 2 med efterfølgende adgang til domstolsprøvelse. De øvrige sager kan alene indbringes for domstolene efter GRL § 63,

hvilket ikke anses for tilstrækkeligt, da domstolen ikke ”på bindende måde kan behandle og afgøre sagens retlige og faktiske spørgsmål”.⁶²⁷

Med udgangspunkt i, at UKN i sig selv udgør en domstol, har sammensætningen af denne givet anledning til særlig betænkelighed i forhold til kravene om en domstols uafhængighed. Årsagen hertil er særligt politiets ”dobbeltrolle”, idet politiet både er ansvarlige for at efterforske sager, at henvise sager og deltage i afgørelsesfasen. Dette indikerer, at der er et sammenfald mellem dommere og anklagere, hvormed der kan argumenteres for, at nævnet udadtil ikke fremstår som uafhængigt.

Sammensætningen af nævnet er tillige fremhævet som problematisk ved vurderingen af kravet om upartiskhed. Det er begrundet i, at sammensætningen af nævnet kan bidrage til, at befolkningen objektivt set kan frygte, at særligt nævnsmedlemmet fra politiet agerer partisk. Baggrunden herfor er, at det politiansatte nævnsmedlem repræsenterer politiet, som ligeledes har til opgave at indstille sagen til UKN. Selvom nævnsmedlemmet ikke nødvendigvis har forudgående kendskab til sagen eller til det pågældende barn, vurderes det, at særligt nævnsmedlemmet fra politiet, kan anses for partisk grundet politiets ”dobbeltrolle”.

Derudover opstår der særlig betænkelighed i forhold til retten til en retfærdig rettergang, idet ligebehandlingsprincippet, uskyldsformodningen og retten til et forsvar eksempelvis ikke er reguleret i UKL. Derudover foreligger der heller ingen bevisførelse for nævnet, hvormed der kan argumenteres for, at barnet pålægges straf alene på baggrund af mistanken om dennes kriminelle handling. Barnet behandles derfor som om det var skyldigt, uden at der reelt bliver taget stilling til skyldsspørgsmålet. Sammenlignet med de 15-17-årige anses de 10-14-årige derfor for at have en ringere retsstilling i nævnet. Dette er begrundet i, at de 15-17-årige forud for nævnsbehandlingen er idømt en fængselsstraf under en almindelige straffesagsbehandling med iagttagelse af retsplejelovens retssikkerhedsgarantier. For de 10-14-årige er der derimod ikke mulighed for, at ”*tvivl kan komme tiltalte til gode*”, ligesom denne ikke får behandlet sin sag under iagttagelse af førnævnte retsgarantier.

⁶²⁷ Kjølbros, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere, 2017, s. 498, jf. Rolf Gustafson v. Sweden, 01/07/1997, § 46

På baggrund af projektets analyse og diskussion, er det ikke muligt at konkludere entydigt på, hvorvidt nævnet pålægger straf, og om afgørelserne falder inden for anvendelsesområdet af EMRK artikel 6. EMD har endnu ikke taget stilling til spørgsmålet herom, men det konkluderes, at der er en overvægt af momenter, der indikerer, at nævnet pålægger straf i konventionens forstand, og at dermed forligger en krænkelse af retsgarantierne i EMRK artikel 6.

7. Retspolitiske overvejelser

I forbindelse med projektets udarbejdelse, har forfatterne gjort sig nogle overvejelser i forhold til reguleringen af gældende ret på området. Disse overvejelser vedrører både forhold, der er behandlet i projektet, men der vil endvidere fremhæves forhold, som falder uden for denne afhandlings afgrænsning. Disse vil derfor alene blive belyst kort, men forfatterne finder, at de er relevante at inddrage, da de kan være til genstand for yderligere behandling af gældende ret på området.

Nedenstående afsnit vil tage udgangspunkt i den retspolitiske metode med det formål at belyse, hvilke områder af lovgivningen, der eventuelt burde ændres eller tages op til overvejelse på ny. Herunder vil forfatterne forsøge inddrage idéer til, hvordan lovgivningen eventuelt kan ændres til det bedre.

Overensstemmelse med EMRK artikel 6

Som konkluderet ovenfor, er der grund til bekymring, såfremt en sag indbringes for EMD. Baggrunden herfor findes projektets analyse og diskussion, hvor det er fastslået, at der er en overvægt af momenter, der indikerer, at nævnet pålægger straf. Da det af ovennævnte konklusion kan udledes, at der er grund til bekymring vedrørende overholdelsen af de generelle og særlige retsgarantier i EMRK artikel 6, stk. 1-3, er forfatterne derfor af den opfattelse, at menneskeretten i højere grad burde være inddraget, således at barnet som minimum er sikret de retsgarantier, der er hjemlet i EMRK artikel 6, når barnet får sin sag behandlet i nævnet.

Forbedringsforløb sammenholdt med fængselsstraf

Forfatterne stiller sig derudover undrende overfor, at børn og unge i nævnet kan pålægges forbedringsforløb med en varighed på op til 2 år.⁶²⁸ Såfremt et barn mellem 10-14 år er mistænkt for at have begået simpel vold eller en 15-17-årig er idømt fængselsstraf for simpel vold,⁶²⁹ vil barnet eller den unge være omfattet af UKLs anvendelsesområde.⁶³⁰ Barnet vil derfor med hjemmel i UKL § 13 kunne pålægges et forbedringsforløb ”med en varighed af op til 2 år”.

⁶²⁸ Jf. UKL § 13, stk. 1

⁶²⁹ Jf. STRFL § 244

⁶³⁰ Jf. UKL § 2, stk. 1, nr. 1 og stk. 2, nr. 1

Sammenholdes varigheden af sanktionen efter UKL med varigheden af sanktionen for simpel vold i strafferetsplejen, kan dette virke uproportionalt. Årsagen hertil er, at strafferammen for simpel vold er 3 år, ”*men den typiske straf for sager med 1-2 knytnæveslag ligger i området omkring 30-60 dages fængsel*”.⁶³¹ Forfatterne finder det dermed betænkeligt, at der i teorien er lagt op til, at et barn vil idømmes en sanktion af længere varighed end en person over 18 år, selvom barnet og personen over 18 år har begået den samme lovovertrædelse.

12-års grænsen

For så vidt angår klageadgangen i de i § 55, stk. 2 nævnte sager og retten til advokatbistand i UKL § 46, giver alderskravet særligt anledning til betænkelighed i forhold til børnenes retssikkerhed. Som anført er det først når barnet fylder 12 år, at der er mulighed for at påklage en afgørelse til Ankestyrelsen, jf. UKL § 55, stk. 3, ligesom er barn først har mulighed for at blive tilbudt gratis advokatbistand, når denne er fyldt 12 år, jf. UKL § 46, stk. 1. Den processuelle retsstilling for barnet afhænger således af, hvorvidt barnet er fyldt 12 år eller ej. IFM anser ikke denne ”*sondring for at bidrage til barnets retssikkerhed*” og anbefalede i sit høringssvar, at loven ikke skulle sondre mellem de 10-11-årige og 12-årige med henvisning til nævnsbehandlingens indgribende karakter, som er ens for alle børn og unge.⁶³² Forfatterne tilslutter sig IFMs fremhævelse af problemstillingen og mener derfor, at bestemmelsen i UKL §§ 55, stk. 2 og 46, stk. 1, burde ændres således, at bestemmelserne gælder for børn ned til 10 år.

Dobbeltstraf vedr. 15-17-årige

En ung mellem 15-17 år kan idømmes ubetinget fængselsstraf med tillæg om efterfølgende nævnsbehandling.⁶³³ I et sådant tilfælde vil den unge først skulle afsone sin straf, hvorefter sagen skal behandles i UKN.⁶³⁴ Såfremt EMD i fremtidige sager finder, at der pålægges straf i UKN, stiller forfatterne sig således undrende over for, om den 15-17-årig derved straffes dobbelt for den samme forbrydelse. I protokol nr. 7 til EMRK⁶³⁵ fremgår det i artikel 4, at ”*under en og samme stats*

⁶³¹ <https://www.stage.dk/hvad-er-straffen-for-vold/>

⁶³² Høringssvar 2, IFM s. 29

⁶³³ STRFL § 74 b

⁶³⁴ Se forarbejder til UKL, specielle bemærkninger, til § 25, s. 88, spalte 1

⁶³⁵ Protokol nr. 7 til Konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, Strasbourg, 22. november 1984

jurisdiktion skal ingen i en straffesag på ny kunne stilles for en domstol eller dømmes for en lov-overtrædelse, for hvilken han allerede er blevet endeligt frikendt eller domfældt i overensstemmelse med denne stats lovgivning og strafferetspleje". Denne bestemmelse regulerer således princippet om "*ne bin in idem*", som betyder, at en person ikke kan straffes eller retsforfølges to gange.⁶³⁶ Beskyttelsen "*mod dobbelt straffeprocess er en af de særlige garantier, der er forbundet med den generelle ret til retfærdig rettergang i straffesager i medfør af artikel 6*".⁶³⁷ Hvis EMD finder, at nævnet pålægger straf i EMRK artikel 6s forstand, kan forhold derved stride mod grundlæggende rettigheder. Forfatterne er derfor af den opfattelse, at der endvidere burde være taget stilling hertil i forbindelse med lovgivningsprocessen.

Nedsættelse af den kriminelle lavalder

Landsforeningen Krim har fremhævet, at de opfatter indførelsen af nævnet således, at der sker en "*fokusforskydning*", hvor fokus vil være rettet "*mod den kriminelle adfærd frem for barnets trivsel*", således at der efter deres opfattelse "*sker en reel delvis nedsættelse af den kriminelle lavalder*".⁶³⁸ Flere partier og organisationer er enige i, at der "*reelt er tale om en nedsættelse af den kriminelle lavalder*".⁶³⁹ Med udgangspunkt i ovennævnte konklusion, hvor det blev fastslået, at nævnet pålægger straf, er forfatterne derfor af den opfattelse, at nævnet også medfører en nedsættelse af den kriminelle lavalder.

Spørgsmålet vedrørende den kriminelle lavalder har tidligere været til debat i Danmark.⁶⁴⁰ Dette er begrundet i, at den kriminelle lavalder i 2010 blev nedsat til 14 år og igen i 2012 blev sat op til 15 år.⁶⁴¹ I Børnekonventionens artikel 40, stk. 3, litra a fremgår det, at der skal ske "*fastlæggelse af en minimumsalder under hvilken børn [ikke anses for] at være i stand til at begå strafbart forhold*". Committee on the Rights of the Child har i General Comment no. 24 (2019) beskrevet dette krav således, at en kriminel lavalder ikke bør fastsættes til under 14 år.⁶⁴²

⁶³⁶ Kjølbro, Jon Fridrik, Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktimere, 2020, s. 1453

⁶³⁷ Ibid, jf. Mihalache v. Romania, 08/07/19, § 48

⁶³⁸ Høringssvar 2, Landsforeningen Krim, s. 57

⁶³⁹ 1. behandling i Folketinget, Trine Torp (SF), s. 42, spalte 1 og Lotte Rod (RV), s. 39

⁶⁴⁰ Feldtmann, Birgit (2020). Kapitel 5 (s. 93-124): Children in Conflict with the Law (Draft), s. 95 f, forfatterens oversættelse

⁶⁴¹ Ibid

⁶⁴² Ibid, jf. General comment No. 24 (2019) on children's rights in the child justice system, para 33, forfatterens oversættelse

Forfatterne opfatter det derfor som problematisk, at nævnet kan pålægge børn ned til 10 år straf, hvilket indikerer, at UKL medfører en indirekte nedsættelse af den kriminelle lavalder, som vil være i strid med FNs børnekonvention.

8. Litteraturliste

Lovgivning

Bekendtgørelse nr. 6 af 16. januar 1992 af FNs konvention af 20. november 1989 om Barnets Rettigheder (Børnekonventionen)

Den Europæiske menneskerettighedskonvention (Menneskerettighedskonventionen, betegnes som "EMRK")

Lov nr. 169 af 5. juni 1953 Danmarks Riges Grundlov (Grundloven, som "GRL")

Lov nr. 376 af 27. april 2016 om knive og blankvåben m.v. (Knivloven)

Lov nr. 1704 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet (Ungdomskriminalitetsloven, betegnes som "UKL")

Lov nr. 285 af 29. april 1992 om Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (inkorporeringsloven)

Lovbekendtgørelse nr. 433 af 22. april 2014, Bekendtgørelse af forvaltningsloven (forvaltningsloven, betegnes som "FVL")

Lovbekendtgørelse nr. 785 af 1. august 2019 af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge (voksenansvarsloven, betegnes som "VAL")

Lovbekendtgørelse nr. 798 af 7. august 2019 om social service (serviceloven, betegnes som "SEL")

Lovbekendtgørelse nr. 920 af 29. august 2019 om våben og eksplosivstoffer m.v.

Lovbekendtgørelse nr. 938 af 10. september 2019 om rettens pleje (retsplejeloven, betegnes som "RPL")

Lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019 af straffeloven (straffeloven, betegnes som "STRFL" i opgaven)

Lovbekendtgørelse nr. 1333 af 9. december 2019 om fuldbyrdelse af straf mv. (straffuldbyrdelsesloven, betegnes som "SFBL" i opgaven)

Lovbekendtgørelse nr. 1334 af 9. december 2019 af lov om euforiserende stoffer (lov om euforiserende stoffer)

Protokol nr. 7 til Konventionen til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, Strasbourg, 22. november 1984

Lovforarbejder

L 84: Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (lovforarbejder, betegnes som "forarbejder til UKL")

Dansk retspraksis

TfK 2019.1052/2

TfK 2019.1397

TfK 2020.216/1

TfK 2020.70

EMD praksis

Ajdarić v. Croatia, no. 20883/09, 13/12/11

Allenet de Ribemont v. France, no. 15175/89, 10/02/95

Barberá, Messegué and Jabardo v. Spain, no. 10590/83, 06/12/88

Beaumartin v. France, no. 15287/89, 24/11/94

Belilos v. Switzerland, no. 10328/83, 29/04/1998

Bendenoun v. France, no. 12547/86, 24/02/94

Benham v. The United Kingdom, no. 19380/92, 10/06/96

Bentham v. The Netherlands, no. 8848/80, 23/10/85

Blokhin v. Russia, no. 47152/06, 23/03/16

Brandstetter v. Austria, no. 11170/84; 12876/87; 13468/87, 28/08/91

Brozicek v. Italy, no. 10964/84, 19/12/89

Campbell and Fell v. the United Kingdom, no. 7819/77; 7878/77, 28/06/84

Carmel Saliba v. Malta, no. 24221/13, 29/11/16

Clarke v. the United Kingdom, no. 23695/02, 25/08/05

De Cubber v. Belgium, no. 9186/80, 26/10/84

Demicoli v. Malta, no. 13057/87, 27/08/91

Edwards v. United Kingdom, no. 13071/87, 16/12/92

Engel and Others v. The Netherlands, no. 5100/71; 5101/71; 5102/71; 5354/72; 5370/72, 08/06/76

Erik Ninn-Hansen v. Denmark, no. 28972/95, 18/05/99

Escoubet v. Belgium, no. 26780/95, 28/10/99

Foucher v. France, no. 22209/93, 18/03/97

Fruni v. Slovakia, no. 8014/07, 21/06/2011

Garcia Ruiz v. Spain, no. 30544/96, 21/01/99

Garyfallou AEBE v. Greece, 93/1996/712/909, 24/09/97

Gautrin and others v. France, 38/1997/822/1025–1028, 20/05/1998

Gözum v. Turkey, no. 4789/10, 20/01/15

Hadjianastassiou v. Greece, no. 12945/87, 16/12/92

Helle v. Finland, 157/1996/776/977, 19/12/97

Hentrich v. France, no. 13616/88, 22/09/94

Imbrioscia v. Schweiz, no. 13972/88, 24/11/93

Janosevic v. Sweden, no. 34619/97, 21/05/03

Kremzow v. Austria, no. 12350/86, 21/09/93

Le Compte, Van Leuven and De Meyere v. Belgium, no. 6878/75; 7238/75, 23/06/81

Maktouf and Damjanovic v. Bosnia and Herzegovina, nos. 2312/08 and 34179/08, 18/07/13

Malhous v. The Czech Republic, no. 33071/96, 12/07/2001

Mattoccia v. Italy, no. 23969/94, 25/07/09

Mayzit v. Russia, no. 63378/00, 06/07/05'

Mihalache v. Romania, no. 54012/10, 08/07/19

Nejdet Şahin and Perihan Sahin v. Turkey, no. 13279/05, 20/10/11

Öztürk v. Germany, no. 8544/79, 21/02/84

Pakelli v. Germany, no. 8398/78, 25/04/83

Pélissier and Sussi v. France, no. 25444/94, 25/04/99

Produkcija Plus Storitveno podjetje d.o.o. v. Slovenia, no. 47072/15, 23 October 2018

Rolf Gustafson v. Sweden, no. 23196/94, 01/07/1997

Rowe and Davis v. United Kingdom, no. 28901/95, 16/02/00

Şahiner v. Turkey, no. 29279/95, 25/09/01

Sramek v. Austria, no. 8790/79, 22/10/84

Suominen v. Finland, no. 37801/97, 01.07.03

Litteratur (bøger):

Bønsing, Sten. (2013). *Almindelig Forvaltningsret* (3. udg.). Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.

Eyben, Bo Von. (2008). *Juridisk Ordbog* (13. udg.). Thomson Reuters
Kistrup, Michael., Poulsen, Jakob Lund., Rørdal, Thomas. & Røn, Jens. (2018). *Straffeprocessen* (3. udg.). Karnov Group.

Kjølbro, Jon Fridrik. (2017). *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere* (4. udg.). Djøf Forlag.

Feldtmann, Birgit (2020). Kapitel 5 (s. 93-124): Children in Conflict with the Law (Draft). Schultz, Trine, Mørk, Anne, Hartoft, Hanne, Lindholm, Jesper, Schiratzki, Johanna, Vangsgaard, Peter, Klausen, John, Hjeds, Maria, Cassotta, Sandra og Gudmunndsdóttir, Guðrún Jóna, *Children's rights – the convention on the rights of the child in Danish Law* (Draft). Udgivelsessted: Djøf Forlag.

Kjølbro, Jon Fridrik. (2020). *Den Europæiske Menneskerettighedskonvention: for praktikere* (4. udg.). Djøf Forlag. <https://www.jurabibliotek.dk>

Munk-Hansen, Carsten. (2014). *Retsvidenskabsteori* (1. udg.). Jurist- og Økonomiforbundets Forlag.

Internetsider:

Anklagemyndigheden, (u.å.). Anklageren. Senest besøgt den 17. maj kl. 20.07 på <https://anklagemyndigheden.dk/da/anklageren>

Anklagemyndigheden, (u.å.). Efterforskning, sigtelse og anholdelse. Senest besøgt den 16. maj 2020 kl. 13.45 på <https://anklagemyndigheden.dk/da/efterforskning-sigtelse-og-anholdelse>

Danmarks Domstole, (u.å.) Organisation. Senest besøgt den 11. maj 2020 kl. 12.32 på <https://www.domstol.dk/om-os/organisation/>

Danmarks Domstole, (u.å.). Straffesager. Senest besøgt den 16. maj 2020 kl. 13.29 på <https://www.domstol.dk/alle-emner/straffesager/>

Djøf, (u.å.). Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Senest besøgt den 12. maj 2020 kl. 15.35 på <https://www.djoef-forlag.dk/book-info/den-europaeiske-menneskerettighedskonvention>

Folketinget, (u.å.). Høringssvar. Senest besøgt den 13. maj 2020 kl. 17.16 på <https://www.ft.dk/da/leksikon/Hoeringssvar>

Folketinget. Justitsministeriet: *Justitsministeriets endelige besvarelse af spørgsmål nr. 198 (Alm. Del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 27. november 2018.* (19. februar 2019). Senest besøgt den 20. april 2020 kl. 14.05 på <https://www.ft.dk/samling/20181/alm-del/reu/spm/198/svar/1557450/2017944.pdf>

Folketinget, (u.å.). Ministrene. Senest besøgt den 15. maj 2020 kl. 20.11 på <https://www.ft.dk/da/folkestyret/regeringen/ministrene>

Folketinget, (u.å.). L 84 Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet. Senest besøgt den 17. maj kl. 13.34 på <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/l84/index.htm>

Institut For Menneskerettigheder, (u.å.). Dansk Lovgivning. Senest besøgt den 13. maj 2020, kl. 18.30 på <https://menneskeret.dk/om-os/menneskerettigheder/menneskerettigheder-danmark/dansk-lovgivning>

Justitsministeriet, (u.å.). Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Senest besøgt den 2. maj 2020, kl. 14.00 på <https://www.justitsministeriet.dk/arbejdsmraader/international/menneskerettigheder/den-europaeiske-menneskerettighedskonvention>

Justitsministeriet, (u.å.). Justitsvæsenet. Senest besøgt den 15. maj 2020 kl. 17.35 på <https://www.justitsministeriet.dk/ministeriet/justitsvaesenet>

Justitsministeriet, (u.å.) Organisationsdiagram Over Justitsministeriets Koncern. Senest besøgt den 15. maj 2020, kl. 11.38 på https://www.justitsministeriet.dk/sites/default/files/media/Billeder/Ministeriet/organisationsdiagram_-_justitsministeriets_koncern-2.pdf

Kriminalforsorgen, (u.å.) Fodlænke. Senest besøgt den 17. maj kl. 12.50 på <https://www.kriminalforsorgen.dk/straf/fodlaenke/>

Kriminalforsorgen, (u.å.) Fængsel. Senest besøgt den 17. maj kl. 12.26 på <https://www.kriminalforsorgen.dk/straf/faengsel/>

Sproget, (u.å.). Søgeresultat: Straf. Senest besøgt den 16. maj 2020 kl. 13.13 på <https://sproget.dk/lookup?SearchableText=straf>

Sproget, (u.å.). Søgeresultat: Straffe. Senest besøgt den 16. maj 2020 kl. 13.17 på <https://sproget.dk/lookup?SearchableText=straffe>

Stage Advokatfirma, (u.å.). Hvad er straffen for vold?. Senest besøgt den 18. maj 2020 kl. 13.12 på <https://www.stage.dk/hvad-er-straffen-for-vold/>

Ungdomskriminalitetsnævnet, (u.å.). Om Os. Senest besøgt den 14. maj 2020 kl. 14.30 på <https://www.ungdomskriminalitetsnaevnet.dk/om-os/index.html>

European Court Of Human Rights, (u.å.). How The Court Works. Senest besøgt den 18. maj kl. 17.03 på <https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=court/howitworks>

Øvrige kilder

1. behandling af L 84: Forslag til lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (betegnes som ”1. behandling i Folketinget”)

Betænkning afgivet af Retsudvalget den 6. december 2018 til L 84: Forslag om bekæmpelse af ungdomskriminalitet

Betænkning nr. 1546 om inkorporering mv. inden for menneskeretsområdet,

General comment No. 24 (2019) on children’s rights in the child justice system

Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial (civil limb), updated to 31 August 2019

Guide on article 6 of the European Convention on Human Rights – Right to a fair trial, criminal limb, updated on 31 December 2019

Høringssvar (1 og 2) til L 84: Forslag til Lov om bekæmpelse af ungdomskriminalitet, fremsat den 26. oktober 2018 af justitsministeren (betegnes som ”Høringssvar 1” og ”Høringssvar 2”

Bilag:

Bilag 1: Vagn-Hansen, Johanne (2020). Mailudveksling vedrørende aktindsigt i afgørelser truffet af Ungdomskriminalitetsnævnet, 3-10.maj 2020.

Bilag 2: Samarbejdsaftale

Bilag 3: Procesafsnit

Bilag 3: Feldtmann, Birgit (2020). Kapitel 5 (s. 93-124): Children in Conflict with the Law (Draft). Schultz, Trine, Mørk, Anne, Hartoft, Hanne, Lindholm, Jesper, Schiratzki, Johanna, Vangsgaard, Peter, Klausen, John, Hjeds, Maria, Cassotta, Sandra og Gudmunndsdóttir, Guðrún Jóna, *Children's rights – the convention on the rights of the child in Danish Law* (Draft). Udgivelsessted: Djøf Forlag.

Bilag 5: Kontaktinformation

Bilag 6: Skærmpoint